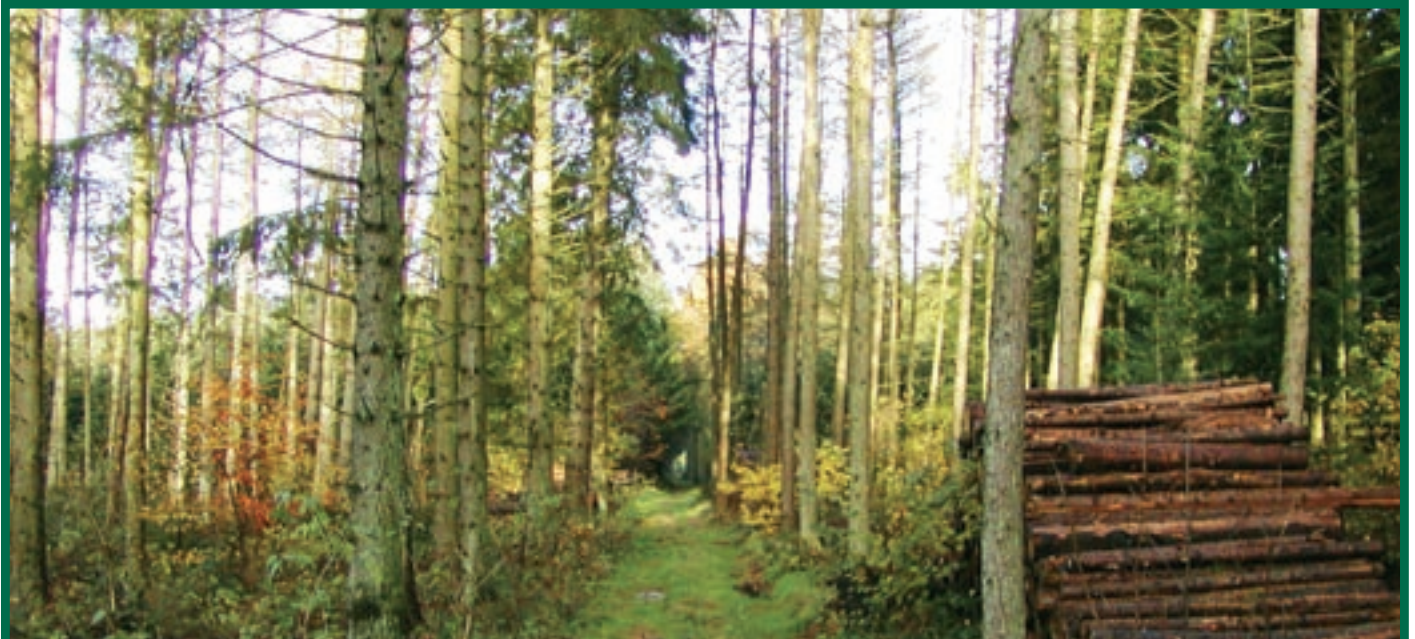

SKOVEN

01/07
JANUAR

UDGIVET AF DANSK SKOVFORENING

For Nørlundfonden udbydes Den nordlige del af Tingskoven til salg

Den nordlige del af Tingskoven er en vedmasserig og velpasset skov på 133,9 ha, beliggende mellem Fjerritslev og Brovst, ca. 30 km. vest for Ålborg.

Skoven domineres af nåletræ, og er hovedsagelig opbygget af bevoksninger med sitka, ædelgran, lærk og rødgran. Indenfor de senere år er der desuden blevet plantet en del nobilis, som trives godt, og snart kan klippes første gang.

Stormfaldet i 2005 berørte kun skoven i mindre omfang, og på disse arealer er en tæt foryngelse af lærk, sitka og ædelgran allerede i god vækst.

Skoven har en god jagt, bl.a. på kronvildt, som står fast i området. Således blev der i 2006 nedlagt både 12-ender og ulige 14-ender i Tingskoven.

Skoven er bygningsløs, og kan erhverves af alle, herunder også af danske selskaber.

Areal: 133,9 ha.

Kontantpris: 9,0 mio. kr.

Salgsprospekter kan downloades på www.asgerolsen.com, eller rekvireres på nedenstående adresse:

Videncenter for praksis

Skovskolen skal udvikles til et bindeled mellem forskning og skovbrugets praksis. Interview med den ny uddannelseschef, Anders Bülow.

10

Natura 2000 fredskovene

Fredskove i Natura 2000 områder er registreret. Nu skal der laves en basisanalyse, og derefter kommer en idefase hvor alle kan give deres besyv med. Processen i de kommende år beskrives.

16

Skoven lige nu – dyrespor

Dyrene afsætter mange spor – herover spor af egern og ræv – men også gnav på kogler, ekskrementer og fejeskader. Man kan lave aftryk af dyrenes spor.

26

Vær positiv og åben

28

Damgårds historie

34

Interview med ejeren af Damgård ved Fredericia. Han åbner gerne skoven for gæster. Skoven skal drives naturnært med mest løv men også lidt nål. Gården ligger flot ud mod Lillebælt, og dens historie beskrives.

Hugst af heltræflis

36

Forsøg med flisning af træ på mager jord. Der er ingen forskel på tilvæksten i parceller med grønflisning, syrefældning eller stammehugst.

Nåletræmarkedet

Priserne på tømmer er stigende – men er stadig langt fra fortidens prisniveau.

6

Regnskab for privatskove Modelberegning

Underskuddet fra driften af de private skove var 3 kr/ha – før betaling af renter og før aflønning af ejerens indsats. Indtægterne var relativt høje på grund af stormfaldet. Indtægter fra bivirksomhed er vokset.

20
24

Vi har brug for nåletræerne

Debat om tilskudssystemerne som får

40

mange til at plante løv frem for nål. Men der er brug for nåletræet.

To nye skov-kommuner

Gribskov og Favrskov er to nye kommuner.

44

Kort nyt

Personalía (fortsat fra side 4)

Skovbrugsmuseet

Have & Landskab 07

SkogsElmia 07

Frø af tjørn indsamles

Hjælp mod skovbrande (Portugal)

Ny skov ved Nakskov

Vildtudbyttet 2005/06

8

14

14

14

39

39

39

42

Pres på træpiller (marked)

Hvalsø savværk regnskab

Mange mejser (frøfald af bog)

Svenskerne går over til træfyring

Fag med prestige

Vandværk planter skov (Viborg)

Ulovlig hugst internationalt

Skat på træeksport (Rusland)

Ny skovlov i Rusland

Optimisme blandt svenske skovejere

Tvind driver skov i Sibirien

Varmt efterår i Danmark

Klimastatistik november

Varmt år i 2006

43

43

45

45

46

46

47

48

48

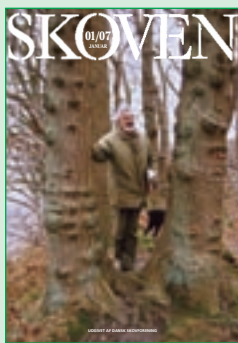
48

49

50

51

51

Skovejer Peter Roepstorff ved to egetræer på Damgård ved Fredericia

Skoven. Januar 2007. 39. årgang.
ISSN 0106-8539.

Udkommer 11 gange om året, omkring d. 20.-25. i hver måned, bortset fra juli. Abonnenter på Skoven modtager desuden nyhedsbrevet Skoven-nyt ca. 2-3 gange om måneden.

Udgiver: Dansk Skovforening, Amalievej 20, 1875 Frederiksberg C, tlf. 33 24 42 66, fax 33 24 02 42. Postgiro 9 00 19 64. E-mail: info@skovforeningen.dk Hjemmeside: www.skovforeningen.dk

Redaktion: Søren Fodgaard, ansvh. Liselotte Nissen, annoncer og abonnemeter. E-mail: sf@skovforeningen.dk, hhv. ll@skovforeningen.dk

Direkte indvalg: Tlf. 33 78 52 16 (Søren Fodgaard), Tlf. 33 78 52 15 (Liselotte Nissen).

Abonnement: Pris 540 kr inkl. moms (2007). Medlemmer af foreningen modtager bladet som en del af medlemskabet.

Skovejende medlemmer af foreningen kan tegne abonnemeter til medarbejdere mv. til en pris af 450 kr. Studerende og elever kan tegne abonnement på særlige vilkår. Kontakt redaktionen for nærmere oplysninger.

Udland: Abonnement kan tegnes overalt i verden. Kontakt redaktionen for nærmere oplysninger.

Annoncer: Rekvirér vores media-brochure med oplysninger om priser, formater, oplag, indstik mv.

Indlevering: Artikler til Skovens februar nummer skal indleveres inden 26. januar. Annoncer bør indleveres inden 30. januar.

Eftertryk med kildeangivelse (Skoven nr. XX) tilladt. Ved artikler af navngivne forfattere skal forfatteren give accept af eftertryk.

Kontrolleret oplag for perioden 1/7 2005 - 30/6 2006: 4094. Medlem af Dansk Fagpresse.

Tryk: Litotryk, Svendborg.

Landbohøjskolen

Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole er nu historie. Skolen blev 1. januar 2007 fusioneret med Københavns Universitet (KU), og det officielle navn er nu "Det Biovidenskabelige Fakultet for Fødevarer, Veterinærmedicin og Naturressourcer" – på engelsk "Faculty of Life Sciences".

Alle adresser og telefonnumre fortsætter uændret. Hovedadressen for Det Biovidenskabelige Fakultet er derfor Bülowsvej 13, 1870 Frederiksberg C, og kaldenummeret er 35 28 28 28.

Hjemmesiden hedder nu www.life.ku.dk, og e-mails kan sendes til life@life.ku.dk. E-mail adresser til medarbejdere og studerende kan findes på www.life.ku.dk > Telefonbog.

Visionen for det nye fakultet er "at styrke helhedsorienteret forskning, båret af sammenhænge fra jord-til-bord-til-sundhed-til-velværd".

Skov & Landskab

Fusionen omfatter også Skov & Landskab, som nu officielt hedder "Center for Skov, Landskab og Planlægning, Københavns Universitet". Fysisk er Skov & Landskab fortsat placeret på Frederiksberg, i Hørsholm og i Nødebo samt på Djursland og i Vejle.

Alle medarbejdere får nye e-mailadresser. I stedet for xxx@kvl.dk hedder adressen nu xxx@life.ku.dk. Hjemmesiden hedder www.SL.ku.dk. Telefonnummeret er fortsat 35 28 15 00.

I en pressemeddelelse hedder det bl.a.:

"Med fusionen starter en proces, der skal bringe flere synergier ind i forskning og undervisning til fordel for erhverv og samfund. Skov & Landskab lægger vægt på, at fusionen også skaber endnu bedre muligheder for forskning og undervisning af høj kvalitet til gavn for sektorerne. Det er forventningen, at den nye universitetslov vil fokusere mere på myndighedsbetjening og et tæt samarbejde mellem forskning og erhvervsliv.

Særligt inden for naturressourcer er Skov & Landskab en stærk spiller. Vi ser frem til at samarbejde med andre dele af Københavns Universitet, især inden for naturvidenskab og samfundsvidenskab. Men også inden for kunst og kulturvidenskab åbner der sig nye muligheder, især i forhold til landskabsarkitektur og bydesign.

Et andet område med nye muligheder er sundhed, hvor Skov & Landskab bidrager til viden om na-

turen, parkerne og skovenes betydning for befolkningens sundhed og livskvalitet. Desuden er der mulighed for synergier i udviklingsforskning til gavn for u-landene.

Skov & Landskab står fortsat til rådighed for de sektorer, der arbejder med skov, park, landskab, by og planlægning. Vi vil også fremover levere forskning og undervisning i international klasse, der sikrer, at de grønne sektorer kan udvikle sig, og at myndighederne har kvalitetssikrede informationer som fundament for beslutninger om skove, parker, landskaber, byer og planlægning."

Kilde: Pressemeddelelse 21.12.07

Skovdyrkerforeningen

Skovdyrkerforeningen Øst har indgået aftale med Skovdyrkerforeningens udlandsafdeling om i en periode at dele chef. Fra 1. december har Karsten Raae således fungeret som skovrider i foreningen der dækker Øerne øst for Storebælt og har kontor i Jyderup. Foreningen har ansat 1 skovrider, 5 skovfogeder, 1 kontorassistent og 1 bogholder.

Karsten Raae er 52 år og forstkandidat fra 1979. Han er desuden merkonom i markedsføring. Han har i næsten 25 år arbejdet ved skovdyrkerforeningerne, først 4 år som forstassistent efter tur i alle foreninger, så knapt et år som skovrider på Bornholm i forbindelse med den daværende skovriders død.

Fra 1987 til 2000 har han stået for opbygningen af De Danske Skovdyrkerforeningers sekretariat i Skovenes Hus. Siden 2000 har han været leder af skovdyrkerforeningernes udlandsafdeling, Danish Forestry Extension, hvor han bl.a. har arbejdet med at etablere skovdyrkerforeninger i Letland, Litauen, Nepal og Indien.

For tiden arbejder han med kommerciel skovrejsning i Østafrika og projektering af et flisfyret varmegærk i Sydafrika.

Se mere personalia side 8.

KLØVNING

Få mere ud af kævlerne til brænde
Kløvning af stammer i op til
Ø 95 cm og 3 mtr's. længde

Strandgaard Kløvning
40539732

www.strandgaardsbraende.dk

Bombe under retssikkerheden

LEDER

Fra 2007 risikerer ejere af skov og natur at skulle betale erstatning efter at have fulgt de regler som myndighederne har fastsat eller endda har påbudt ejeren. Erstatningen udregnes efter komplet uigennemskuelige og elastiske regler og kan blive så enorm at den sender ejerne fra hus og hjem. Uden at ejerne er skyldige i noget.

Denne groteske retstilstand er på vej i en ny lov om miljøskader og flere andre miljølove. Miljøstyrelsen har sendt udkast til de nye regler i høring. Lovene skal gælde fra 1. april 2007 for at opfylde et direktiv fra EU om miljøansvar.

Nogle eksempler på vanviddet:

- En skovejer hyrer en entreprenør til at gødske eller sprøjte et areal – og sikrer sig at de anvendte midler og metoder opfylder reglerne. Senere viser det sig at midlerne alligevel skadede miljøet. Hvis ejeren så ikke kan bevise at reglerne blev overholdt (hvem kan det efter måske 10 år?), eller hvis entreprenøren ikke eksisterer længere eller ikke kan betale når skaden opdages, så er ejeren ansvarlig. Og så skal ejeren betale erstatning selv om han intet forkert har gjort.
- En ejer af et Natura 2000-område indgår en driftsaftale med Skov- og Naturstyrelsen – eller får måske et direkte påbud om hvordan området skal drives. Senere viser det sig at naturen ikke har udviklet sig som forventet og at den aftalte eller påbudte drift har skadet værdier som man ønskede at beskytte. Så skal ejeren betale erstatning – selv om han har gjort som aftalt eller som myndighederne har påbudt.

Erstatningerne skal betale for udbedring af miljøskaderne. Eller for at modvirke skaderne med initiativer der opvejer tabet af naturressourcer eller tabet af muligheder for at udnytte naturen.

Hvor store bliver erstatningerne så? Det er komplet umuligt at beregne på forhånd. Derfor kan der heller ikke tegnes forsikringer imod disse erstatningskrav. Reglerne er elastiske, beregningsmetoderne er luftige og uklare, og resultatet kan blive beløb så enorme at ejerne må gå fra hus og hjem. Uden at have gjort noget forkert.

Disse vanvittige retstilstande er ikke alle dikteret af EU. Direktivet giver mulighed for at fritage ejeren for ansvar når han ikke er skyldig i noget, men det har de danske myndigheder ikke udnyttet ... bortset fra nogle få tilfælde hvor ejeren i stedet pålægges selv at skulle bevise sin uskyld.

Alt i alt lægges op til en helt ny retspraksis med store problemer for retssikkerheden – ikke kun for skovbruget, men generelt. Mange parter har peget på dette, blandt andet Advokatrådet.

Det kan stadig nås at lempe de foreslåede regler inden for EU-direktivets rammer. Det skal gøres af et flertal i Folketinget når lovforslagene kommer til behandling i dette forår.

Ellers vanker der justitsmord til lodsejerne.

Niels Reventlow / Jan Søndergaard

Nåletræmarkedet

– god start på 2007, men langt fra fortidens priser

Af Mikkel Holmstrup, sekretær for Danske Skoves Handelsudvalg

Ved indgangen til 2007 ser det ud til, at markedet for nåletræ bliver godt.

Konjunkturbarometeret viser en stærk efterspørgsel, og styrkelsen i det tyske marked fortsætter.

Indleveret til redaktionen den 20.12.06

Langtømmer stiger langsomt

Fremgangen i det danske marked for langtømmer af rødgran har kunnet ses i prisstatistikken siden maj 2005. Prisen for sortimentet, B 21-25 cm, var på daværende tidspunkt nede på 237 kr/m³ (figur 1).

Ved udgangen af december 2006 kom der nye prislister fra de største aktører. Dermed er kurven for langtømmer fortsat et stykke op over de 300 kr/m³.

Konjunkturbarometeret viser samtidig en forventning om en stærk efterspørgsel på nåletræ. Det ser dermed ud til, at det nye år bliver godt for skovejerne.

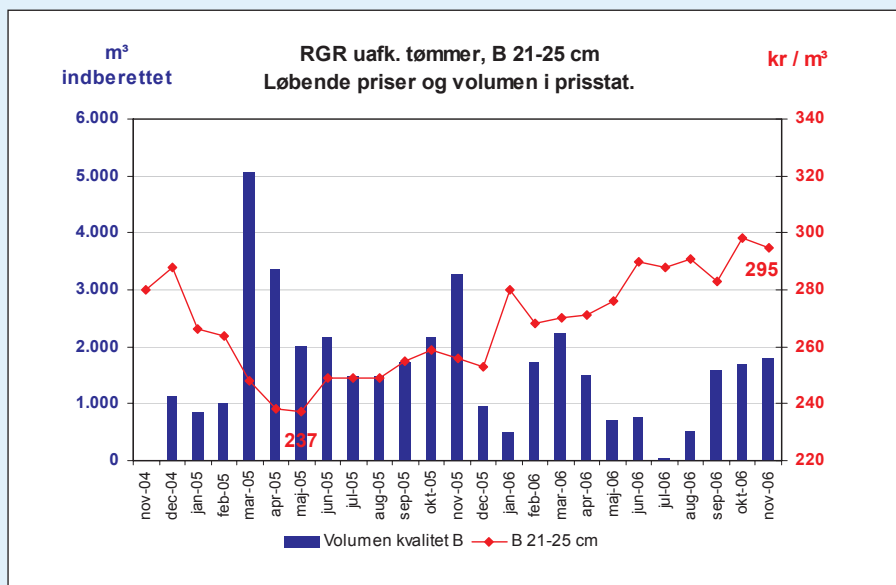
Korttømmeret stiger også

Efterspørgslen på korttømmer er fortsat stærk. Prisen er derfor steget siden sommeren 2005.

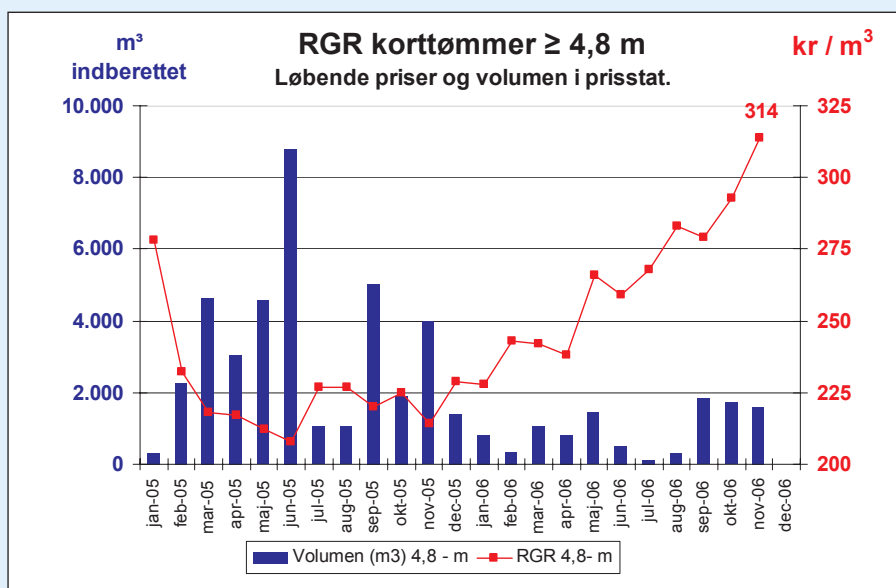
De store salgsvolumener, som ses efter stormfaldet i 2005 (figur 2), er nu afløst af mindre hugster. Især det tyske marked har trukket i den rigtige retning.

Langt fra fortidens priser

Selvom priskurverne for nåletræ umiddelbart ser lovende ud, skal

Figur 1. Månedlig prisudvikling (rød) og indberettet volumen (blå søjler) for langtømmer af rødgran kvalitet B 21-25 cm ifølge indberetninger til Skovforeningens prisstatistik. Figuren viser priserne siden november 2004.

Figur 2. Månedlig prisudvikling (rød) og indberettet volumen (blå søjler) for korttømmer af rødgran i længde over 4,8 m.

Følg med i træmarkedet

Dansk Skovforening offentliggør informationer om træmarkedet på www.skovforeningen.dk

- *Prisudviklingen* vises for de vigtigste sortimenter i figurform. Figurerne opdateres månedsvis og er baseret på oplysninger om råtræs salg i dansk skovbrug. Priskurverne kan kun ses af skovejende medlemmer af Skovforeningen.

- *Prisstatistikken* indeholder 22 tabeller over de vigtigste effekter. Skovejende medlemmer kan se den nyeste statistik, mens den offentligt tilgængelige er 3 måneder gammel.

- *Konjunkturbarometeret* viser tendenser i udbud og efterspørgsel.

- *Markedssituationen* er en status på råtræmarkedet. Skovejende medlemmer kan se de nyeste oplysninger, den offentlige version er mindst 3 måneder gammel.

Skovejende og associerede medlemmer kan se de nyeste informationer - kontakt sekretariatet for en adgangskode.

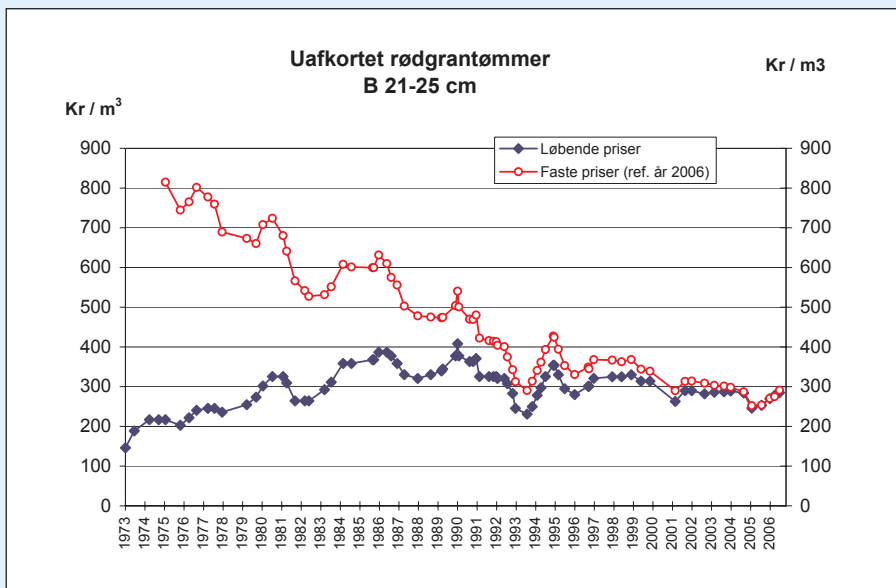
man huske, at priserne er steget fra et meget lavt niveau. Der er langt op til de gode priser, som man havde i markedet for blot ti år siden. Og prisniveauet før stormen i 1999 er heller ikke nået endnu. Dette ses af figur 3.

Figuren går over 30 år tilbage. Den viser at købekraften af 1 m³ nåletræ i dag kun er godt 1/3 af hvad den var i 1973.

Skovforeningen vil i de kommende måneder følge udviklingen tæt for at give skovejernerne mere information om udviklingen i markederne.

Prisen på langtømmer er på vej op.

Figur 3. Løbende pris (rød) og fast pris (blå) for langtømmer kvalitet B 21- 25 cm siden 1973. Kurven for faste priser tager udgangspunkt i 2006 og er korregeret for inflation. Selvom prisen er steget i 2006 er der fortsat et stykke op til prisniveauet før stormen i 1999.

- Køb af træ på roden
- Maskinskovning
- Udkørsel af træ
- Maskinplantning
- Oprilning
- Rydning af stød og kvas
- Knusning
- Reolpløjning
- Rodfræsning

Skoventreprenører

Skovgade 20
7300 Jelling
Biltel. 22 25 50 21
20 73 71 73
Fax 76 80 14 00

GODE BILISTER

KØRER SIG TIL EN BILLIGERE BILFORSIKRING

Ring 54 70 77 84 eller besøg www.gf-forsikring.dk

GF FORSIKRING

GF-Skov og Natur · Torvet 11, Postboks 16 · 4990 Sakskøbing · klub129@gf-forsikring.dk

Professor i anvendt økonomi

Bo Jellesmark Thorsen blev før jul udnævnt til professor i anvendt økonomi ved Skov & Landskab på Københavns Universitet.

Bo Jellesmark Thorsen har – sammen med flere kolleger – bl.a. vist, at befolkningen ofte lægger større vægt på beskyttelse af naturen end adgangen til samme natur. En viden, der kan få stor betydning for placeringen af naturgenopretning, nationalparker og motorveje.

Internationalt er Bo Jellesmark især kendt for forskning i, hvad usikkerhed betyder for investeringer, drift og værdisætning af skove og andre naturressourcer. Det handler bl.a. om, hvad risikoen for stormfald betyder for beslutninger i skovdriften.

- Jeg tror, vi kommer til at se et stigende politisk fokus og pres på naturens ressourcer, siger Bo Jellesmark. Det handler om kritiske råstoffer, vand, skove, biomasse mm., som vi bygger vores materielle velfærd på. Derfor må vi vide mere om, hvilke naturværdier vi bør holde fast i. Og vi må fortsat udvikle og forny redskaberne til at forvalte naturens ressourcer.

Senest har Bo Jellesmark fået Heilmanns ærespris for yngre skovforskere. Danske Forstkandidaters Forening begrundet tildelingen med "at han i en meget ung alder har opnået helt ekstraordinære resultater". Det fremhæves bl.a., at Bo Jellesmark har en usædvanlig høj forskningsproduktion og at han har forsket i skovenes stigende betydning i miljø- og oplevelsesøkonomien.

Bo Jellesmark er 37 år og uddannet forstkandidat fra Landbohøjskolen. Han er ph.d. i skov- og naturressourceøkonomi og har en doktorafhandling antaget til forsvaret ved KU. Han kommer fra en stilling som forskningschef på Skov & Landskab.

Pressemeddelelse 4.12.06

Bjergby Motorservice

Bjergby Motorservice i Vinderup er pr. 1. januar 2007 overtaget af Skov- og landskabsingeniør Klaus Brask-Nielsen.

Klaus Brask-Nielsen kommer fra en stilling som skovfoged for molerproducenten Damolin A/S på Fur.

Forretningen blev grundlagt af den nyligt afdøde mekaniker Ove Jensen-Vinstrup og hustruen Ellen, som åbnede et autoværksted i Bjergby i 1966. I løbet af 1970'erne supplerede de med motorsave mv., og siden 1999 er der udelukkende solgt skov- og havemaskiner. Ove Jensen-Vinstrups søn og nevø fortsætter i forretningen.

DSF

JJ Skovservice

v/Jens Johansen · Vadet 2 · DK 4660 St. Heddinge
mobil 20 45 82 02

Skovfoged Jørgen Fredslund
mobil: 29 24 28 25

Alle skoventreprenør- og skovfogedopgaver udføres. Speciale:
Alsiddig træfældning, knusning, rod- og stubfræsning
Besøg os på www.jjskovservice.dk

**Danmarks førende
producent af spånplader,
hvortil vi bl.a. køber
nåletræ og soldet/usoldet
savværksflis.**

**Yderligere oplysning
ved henvendelse
til vort skovkontor
tlf. 89 74 74 38**

NOVOPAN
NOVOPAN TRÆINDUSTRI A-S

www.novopan.dk
novopan@novopan.dk
Pindstrup · 8550 Ryomgård

MS 441 W

STIHL®

**MERE YDELSE. MERE ACCELERATION.
MINDRE FORBRUG.**

NYHED

MS 441 W

Topmoderne, med lave vibrationer og miljøvenlig 2-MIX motor til krævende arbejde indenfor skovbrug.

71,7 cm³ • 4,1 kW • 5,6 hk • 6,7 kg

**Alle maskiner leveres samlet og prøvekört.
Se flere maskiner på www.stihl.dk**

FORDELE

- **Microprocessorstyret tænding.** Gnisten kommer altid på præcis det rigtige tidspunkt uanset omdrejninger. Optimal forbrænding med lavt udslip, øget driftssikkerhed og vridningsmoment.
- **TORNADO filterkoncept.** I sammenligning med almindelige luftfiltersystemer får du med dette nye system meget lange filter-rengøringsintervaller.
- **2-MIX teknologi.** Giver en kraftig reduktion af brændstofdholdet i skylletabet ved gasudskiftningen, til gavn for både dig og miljøet.

Videncenter for det praksisnære skovbrug

Skovskolen skal udvikles til et bindeled mellem forskning og skovbrugets praksis.

Sling-uddannelsen ændres, men målet er at der stadig skal være tæt praktisk tilknytning.

Interview med den ny uddannelseschef for Skovskolen.

- Skovskolen skal være stedet der omsætter forskningsbaseret viden til praktisk handling. Skolen skal fremover ikke kun stå for uddannelse, men også sætte udviklingsarbejde i gang.

- Alle de lærere som i dag kun beskæftiger sig med undervisning skal fremover bruge en del af deres tid på et praksisnært udviklingsarbejde. Det kræves naturligvis flere midler, og

dem skal vi skaffe andre steder fra.

- Når Skovskolen har sat et udviklingsarbejde i gang kan der også være behov for at bringe den ny viden ud i erhvervet. Derfor vil lærerne også fungere som konsulenter for praksis.

Ny uddannelseschef

Anders Bülow tiltrådte i oktober som ny uddannelseschef for Skovskolen. Han er 37 år, uddannet forstkandidat og har siden han var 26 år haft en række lederjob inden for frivillig breddeidræt, kultur og undervisning – senest som rektor på Holbæk Seminarium.

Se også boks 1 med en nærmere præsentation af Anders Bülow.

Skovskolen har hovedkontor i Nødebo (i Grib Skov) og har en afdeling på Eldrupgård (på Løvenholm, Djursland). Skolen står for flere ud-

dannelser inden for skovbrug og landskab, bl.a. skov- og landskabsingeniører ("sling'er") samt EUD eller skov- og naturtekniker.

Skolen afvikler desuden naturvejlederuddannelsen, efteruddannelse af skovarbejdere, kurser i teambuilding og samarbejde mv.

Se også boks 2 med forklaring på fagudtryk inden for området.

Ny ordning for sling'er

Sling'erne uddannes bl.a. i driftsledelse, og mange er ansat som skovfoged i privat og statsligt skovbrug. Praktisk arbejde i skoven eller på andre arbejdspladser har altid været en væsentlig del af fundamentet for uddannelsen. Men det ændres til dels fra sommeren 2007 som led i en omlægning af alle mellemlange uddannelser.

Uddannelsen - som er en professionsbachelor - må højst vare 4 år.

- Efter at have været på Skovskolen i tre måneder føler jeg at der på skolen er en masse energi og tro på fremtiden, siger Anders Bülow som er ny uddannelseschef på Skovskolen.

Skovskolens administration har til huse i den gamle skovridergård i Nødebo.

Heraf bliver 1 år fortsat en virksomhedspraktik hvor man følger fx en skovfogeds daglige arbejde og laver en større opgave. Det er et politisk ønske at der ikke må være barrierer for at starte på en uddannelse, og derfor bortfalder adgangskurset som var afslutningen på 1 års praktisk arbejde i skoven.

- *I fremtiden kan man altså møde skovfogeder som aldrig har haft en motorsav i hånden?*

- Det vil være forkert, siger Anders Bülow. Jeg mener ikke man skal kunne blive driftleder uden at kende arbejdsgangene i at arbejde med kratrydder, motorsav og spade.

- Vi er ved at revidere uddannelsen efter de nye politiske krav. Det første år med praktisk arbejde bortfalder, men tanken er at vi som en del af uddannelsen vil give de studerende en tæt praksiskoblet undervisning. Når de kommer ud i erhvervet skal de være funktionsduelige fra dag ét. Så bliver der nogle andre dele af uddannelsen vi må skære lidt ned i stedet.

- Jeg tror også mange af de sling-studerende vil erhverve praksiserfaring på egen hånd. De skal jo ofte tjene penge i løbet af uddannelsen, og det kan ske i en aktiv sommerferie hvor de laver praktisk arbejde i sektoren.

- Vi kan så lægge uddannelsen til rette så det er muligt for dem at tage et studierelevant arbejde. Og skulle der være nogen som ikke udnytter den mulighed, så er det nok heller ikke dem der vil søge et skovfogedjob.

- Det bliver en fælles opgave for skolen og erhvervet, hvordan vi får praksis ind. Vi skal sikre at en sling er så praksisnær og funktionsduelig som muligt. Det skal være praksis-erhvervets topuddannelse.

Den nye opbygning af sling-uddannelsen giver nogle ændringer i år. I 2006 startede der 36 efter den gamle ordning, og de skal op til adgangskurset til sommer. I sommeren 2007 bliver der ikke optaget et fuldt hold – det har skolen simpelthen ikke plads til – men der optages 14 så der til efteråret bliver et hold på 50. Fremover er målet at optage 40 hvert år.

Stigende tilgang

- *Skovskolen har i flere år haft svigtende tilgang. Og det lægger pres på skolen fordi bevillingerne afhænger af hvor mange elever man får igennem.*

- Jeg tror det er vendt på sling-uddannelsen. I 2005 optog vi kun 25

Boks 1. Anders Bülow

Anders Bülow er født i 1968 i Jylland og voksede op på et gartneri med produktion af snitblomster og grøntsager i væksthus. Efter at være blevet student forpagtede han i 2 år et gartneri af en bekendt, inden han startede på skovbrugsstudiet i 1989.

Anders Bülow finansierede sit studie gennem "Bülow's Træ- og Haveservice" som tilbød havepasning og træpleje. Han blev forstkandidat i 1998 med speciale i ledelse i vidensamfundet. Han har derudover en etårig uddannelse i natur og friluftsliv fra KU.

- Der har været en grøn åre hele vejen i mit liv, siger Anders Bülow. Derudover har jeg haft nogle ledetråde i form af arbejde med børn og unge, kultur og idræt.

Anders Bülow har en fortid som gymnast, og han har været instruktør og rejst verden rundt med opvisninger. Han har bl.a. haft følgende job:

- * Leder af et sekretariat som stod for DGI's bidrag til Kulturbyåret i 1996, herunder et stort 4-dages idrætsstævne for 20.000 deltagere.
- * Præsident de seneste ti år for en international organisation for breddeidræt der nu har 170 medlemsorganisationer.
- * Sekretariatschef i Kulturministeriet 1999-2002 for Kulturrådet for Børn.
- * Kulturchef i Roskilde Kommune 2002-2004 med opgaver inden for kultur, bibliotek og byudvikling.
- * Rektor for Holbæk Seminarium 2004-2006.

For to år siden købte Anders Bülow en gård på 36 ha i Hornsherred hvor jorden pt. dyrkes med rødsvingel. Han er i gang med at sætte de tre huse på gården i stand.

Gården ligger ned til fjorden, og med mulighed for vanding. Derfor vil det meste jord med årene blive tilplantet med specialafgrøder inden for pyntegrønt som han selv opformerer.

- Jeg skal lave noget praksisnært når jeg slapper af, siger Anders Bülow. Jeg tænker de klareste ledelsestanker når jeg sidder på traktoren eller laver andet arbejde på gården.

Boks 2. Ordliste

Bachelor: En treårig grunduddannelse på et universitet som kan suppleres med en toårig overbygning til en kandidatgrad. På Landbohøjskolen uddannes således en bachelor i naturressourcer (der omfatter både skovbrug og landbrug).

EUD eller skov- og naturtekniker: En treårig erhvervsrettet uddannelse, som omfatter 1 år på skolen og 2 år i praksis. En EUD løser praktiske opgaver i skoven.

Københavns Universitet: Landbohøjskolen blev 1.1.07 fusioneret med Københavns Universitet.

Landbohøjskolen: ("Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole") med hovedsæde på Frederiksberg og afdelinger i bl.a. Hørsholm, Nødebo og Vejle. Står for forskning og uddannelse i bl.a. skovbrug, landskab, havebrug, landbrug og veterinærvidenskab. Landbohøjskolen blev pr. 1.1.07 en del af Københavns Universitet med det officielle navn "Det Biovidenskabelige Fakultet for Fødevarer, Veterinærmedicin og Naturressourcer".

Master: En overbygningsuddannelse på niveau med en kandidatuddannelse fra et universitet. 2 årig efteruddannelse som normalt læses på deltid.

Professionsbachelor: Sling-uddannelsen er et eksempel på en professionsbachelor. En 4 årig uddannelse orienteret mod professionen og den udvikling der sker i og omkring professionen. Uddannelsens fundament er teori- og praksiskundskaber og indeholder virksomhedspraktik.

Skov & Landskab: Står for uddannelse og forskning inden for skovbrug og landskab. Det gælder de højere uddannelser som finder sted på Frederiksberg, forskningen som foregår på Frederiksberg, Hørsholm og Vejle, og uddannelser til sling, EUD mv. som finder sted på Skovskolen. Skov & Landskab er nu et center i Københavns Universitet.

Sling: Forkortelse for skov- og landskabsingeniør. En fireårig professionsbachelor uddannelse som fremover består af 3 år på Skovskolen og 1 år i virksomhedspraktik. En sling får typisk ansættelse som driftsleder, fx skovfoged.

- Skovskolen skal uddanne folk som kan bringe skovbruget trygt ind i oplevelsessamfundet, siger Anders Bülow, her på hovedtrappen til det hus som rummer administrationen.

(ud af 40 pladser), men i 2006 var der 36 som startede adgangskursus.

- Der er også en stigende tilgang til EUD uddannelsen. Vi optager for tiden 60-65 om året, og det kan dække erhvervets behov.

- Jeg tror den stigende tilgang skyldes at skovbruget ser lidt mere positivt på fremtiden. Desuden har uddannelserne bredt sig langt ud over skovgærdet. Begge dele betyder noget når de unge søger erhverv.

Omstilling

- Alle vores uddannelser skal løbende tilpasses erhvervets udvikling. Skovbruget er ved at gå fra et erhverv med hovedvægten på vedproduktion til et multifunktionelt skovbrug. Samtidig har vores uddannelser bredt sig ind i den øvrige del af den grønne sektor.

- Derfor skal vi give sling'er og EUD'er nogle bredere kompetencer for at kvalificere dem til fremtidens jobindhold.. Udover vedproduktion skal de kunne lave biotopbeskyttelse og naturpleje i fx Natura 2000 områder, de skal lave anlæg til friluftslivet, passe de nye nationalparker, og de skal levere oplevelser.

- Det er mit indtryk at de sling-studerende rummer hele viften af stillingsprofiler i dag, så vi kan tilbyde folk til alle opgaver i sektoren.

Skovskolen har kurser i bygning af blokhuse.

Men den enkelte skal rumme flere kompetencer end i dag – det vil fremtiden kræve.

Nye uddannelser

- Har du planer om at lave nye uddannelser på Skovskolen?

- Vi er ret langt fremme med et oplæg til en have- og parkingeniør der skal være driftsleder i den grønne sektor. Vi bruger erfaringerne fra sling-uddannelsen som står stærkt både i skovbrug og i andre erhverv fordi han kan fungere som driftsleder i praksis. En del fag vil gå igen mellem de to uddannelser, og vi regner med at starte i sommeren 2008.

- Vi er også i gang med at lave en master i natur og friluftsliv i et samarbejde mellem Skov & Landskab og Institut for Idræt på Københavns Universitet. Det skal være en toårig uddannelse som bliver overbygning på en grunduddannelse og gerne med et par års erhvervserfaring. Vi kan optage fx en bachelor i naturressourcer, en bachelor i idræt eller en sling.

- Efteruddannelsen af skovarbejdere gennem AMU-kurser har været et af skolens store områder og dækker stadig 1/10 af omsætningen. Men behovet er selvfølgelig mindre efterhånden som der er blevet færre ansatte.

- Vi vil se på om der skal udvikles nye kurser. Skovskolen skal være stedet hvor den brede grønne sektor henter praktisk viden omsat til kurser og uddannelse.

Kurser på polsk

- Og så vil jeg – lidt provokerende – foreslå at lave kurser *på polsk*? Eller lave kurser *i polsk* for danske skovfogeder?

- Årsagen er at mange af fremtidens skovarbejdere kommer fra Øst-europa. Allerede i dag laver de en del af arbejdet inden for pyntegrønt, kratrydning og hegnsætning. Nogle har en faglig uddannelse med hjemmefra som skal suppleres med viden om danske forhold – men mange har slet ikke nogen uddannelse.

- Her bliver et vigtigt punkt hvordan vi undgår videotab og dermed værditab. Den viden vi har opsamlet herhjemme bliver ikke udnyttet, når vi har svært ved at snakke med arbejderne eller deres arbejdsleder. Derfor bliver det en vigtig opgave at sikre at den viden vi har i dag om skovdrift og naturpleje ikke går tabt når der kommer nye folk ind i skov og landskab.

sf

Maskinskovning, rådgivning og køb af nåletræ

Vedskov
Træsalg og Skovservice
www.vedskov.dk

Entreprenørarbejde tilbydes:

Maskinskovning:	7 stk Timberjack og Silvatec i alle størrelser
Udkørsel:	6 stk Timberjack og Silvatec i alle størrelser
Kvas rydning:	Gummiged med kvasgrab
Oprilning til plantning:	Gummiged med opriller
Rod- og grenknusning el	
Knusning af juletræer:	Ahwi 580 med 300 hk traktor
Knusning af rabatter:	Kranmonteret 120 cm knuser
Plantning:	Maskinelt eller manuelt
Plantehuller:	Bor
Sprøjtning:	Tågesprøjtning
Flishugger:	Selvkørende
Fældebunkelægning:	Timberjack 870
Reparation af vej:	Gravemaskine

Køb og salg af nåletræ:

Langtømmer	Special effekter:
Korttømmer	Flagstænger
Emballagetræ	Pæle og rafter
Kassetræ	Lærk og douglas
Brænde også af løvtræ	Troldhede træ
Cellulosetræ	

Planter sælges i alle størrelser og sorter til fordelagtige priser

**Brænde sælges 2 m stykker eller savet og flækket.
Skovfogedrådgivning tilbydes.**

Høje priser gives - Kvalitet i højsædet

Skoventreprenør Peter Laursen 8687 5126 / 2323 1098 / 4058 3826
Skovfoged Kristoffer Møller 4084 1764 Fax 86951864
Vedskovvej 6, 8883 Gjern
www.vedskov.dk - mail: mail@vedskov.dk

HJORTHEDE
PLANTESKOLE A/S

PLANTER TIL:

- SKOV
- LÆHEGN
- LANDSKAB
- JULETRÆER
- PYNTEGRØNT
- SKOVREJSNING

- Sender til hele DK!

Tlf. 86 68 64 88

Fax 86 68 64 40

www.hjorthede.dk

Skovbrugsentreprise

Gentilplantning af stormfaldsarealer

Gammel skov, og juletræsarealer, med robust plantemaskine, med rod/grenklipper.
Uforpligtende tilbud gives!

Skoventreprenør Michael Pedersen Tlf. 20 33 67 13 . www.skovplant.dk

Maskinel/manuel plantning . Opsætning/ nedtagning af hegn . Oparbejdning af juletræer/pyntegrønt
Afskærmet sprøjtning/udlægning af gødning . Manuel skovning

Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum

Arrangementer på museet i Hørsholm i februar:

“Tak og Ben”

Har du lyst til at lave smykker af naturens skattekammer, har vi både ben og hjortetak og lædersnøre. Og der er frie hænder til at skabe halskæder, armbånd, nøglering eller seje rekvisitter til rollespil!

Afholdes søndagene den 4., 11. og 25. februar kl. 11-15.

“Børne-logger!”

I vinterferien er der “logger-camp” i museets have. Hele familien kan

prøve kræfter med skovsport – masteklatring, øksekast, langsavning, “log-pull” m.m.

Der er demonstration af gamle maskiner og mobilsavværk, og indendørs kan du tømre din egen fuglekasse af friske birkestammer. Der er bål i haven og varm kakao.

Afholdes i vinterferien: mandag den 12. til lørdag den 17. februar kl. 11-15.

“Slå katten af tønden”

Vi hjælpes ad med at dekorere tønderne inden de hænges op. Kl. 13.00 begynder tøndeslagningen. Der er forskellige størrelse tønder, og de er alle håndlavet af dansk bøgetræ. Kåring af kattekonger og -dronninger

og præmie til bedste udklædning.

Afholdes fastelavn: søndag den 18. februar kl. 12-14.

Museet

Det er gratis at deltage i aktiviteterne, når der er betalt entré til museet. Børn under 18 år er gratis.

Museet er åbent tirsdag-søndag kl. 10-16. Entré 40 kr., grupper/pensionister 35 kr., børn under 18 år gratis. Onsdag er gratisdag. Rundvisninger arrangeres efter aftale.

Café Sneppen er åben i museets åbningstid eller ved forudgående aftale. Tlf. 45 76 18 62.

Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum, Folehavevej 15, 2970 Hørsholm. Tlf. 45 86 05 72. www.jagtskov.dk

Man kan lave smykker af ben og læder – og tønder til fastelavn. Foto: Flemming Nerløe.

Have & Landskab 07

Fagudstillingen Have & Landskab 07 holdes i Slagelse d. 29.-31. august 2007, og salget af stande går strygende. Op til jul var der tilmeldt 87 udstillere.

Arrangørerne oplyser at der er solgt for næsten en million kroner mere end på samme tidspunkt for sidste udstilling for to år siden. Der er solgt flere stande, og der er købt større stande end sidst.

Der er tæt på at være udsolgt i området for redskaber og maskiner. Det skyldes bl.a. at i dette område har solget hidtil været prioriteret højst. Det forventes at der bliver solgt flere stande end i 2005 hvor der var tale om 200 stande.

Man søger at forbedre udstillingens kvalitet, bl.a. ved at udstillingsarealet får mere logiske og kortere ruter end sidst.

Have & Landskab arrangeres af fire organisationer i den grønne sektor: Maskinleverandørerne Park og Vej, Danske Anlægsgartnere, Dansk Planteskoleejerforening og Skov & Landskab (KVL). Have & Landskab er den eneste professionelle danske fagudstilling inden for området og dækker maskiner, planter, belægnings, inventar, viden og uddannelse. Læs mere på www.hl5.dk

Kilde: Pressemeddelelse 20.12.2006

SkogsElmia 2007

I år holdes en stor maskinudstilling i Sydsvetrigen – SkogsElmia 2007 – i dagene torsdag d. 31. maj – lørdag d. 2. juni. Det sker samme sted som de forrige udstillinger, på Bratteborgs gård tæt på E4 syd for Jönköping. Der er omkring 3 timers kørsel fra Malmö eller Göteborg.

Den vigtigste målgruppe er fortsat aktive skovejere og entreprenører. Men messen bliver bredere end tidligere, for skoven er i dag ikke kun stedet hvor der produceres tømmer, men også jagt, turisme og bioenergi.

En vigtig gruppe besøgende er ”utbor” – det svenske udtryk for den tredjedel af de svenske skovejere som ikke bor på ejendommen. Derfor vil messen også omfatte emner som finansiering, administration, uddannelse mv.

Man sigter som sædvanligt på at kunne præsentere mindst én verdensnyhed. Indtil nu snakkes der om en kombineret skovnings- og udkørselsmaskine efter et nyt koncept.

På messen er der også konkurrencer for skovmaskiner og Game of Logging.

Læs mere på www.elmia.se/skogselmia

PONSSE

PONSSE Dual – effektiv flexibilitet

Markedets bedste energitræsmaskine

Ponsse AB

Västsurå
735 91 Surahammar
Tel: +46 (0)220 399 00
Fax: +46 (0)220 399 01

Maskinsælger

Arnold Carlsson

Tel: +46-70 399 03 60

www.ponsse.com

PONSSE Dual udfører skovningsarbejdet effektivt og fleksibelt. Dual kan ændres fra skovning til udkørsel på 10 min., hvilket indebærer at du får to maskiner til en maskines pris. Dual kan også udrustes med klipaggregatet PONSSE EH25, som er konstrueret specielt for skovning af energitræ. PONSSE EH25 aggregatet er fremstillet ud fra de krav som stilles til en effektiv skovning og smidig læssemåling. Ponsse står for effektiv maskinskovning under alle forhold.

Vi vil hermed gerne takke alle, som besøgte os på vore maskinvisninger i Danmark. Tak for hyggeligt samvær. Vi ser frem til at træffes igen.

Natura 2000 fredskovene

er registrerede og hvad nu?

Basisanalysen skal vurdere habitatnaturtypernes og levestedernes tilstand, og de skal give en foreløbig vurdering af truslerne mod naturværdierne. (Foto fra nordsiden af Vejle Fjord hvor skovene er udpeget til Natura 2000 område).

Af Marie-Louise Bretner,
Dansk Skovforening

Der er ca. 14.000 ha med skovnaturtyper på fredskovspligtige Natura 2000 arealer.

Inden 1. april skal der være lavet en basisanalyse som skal bruges til at prioritere forvaltningen af Natura 2000 områderne.

Herefter starter en ide-fase hvor alle – også lodsejerne – kan komme med forslag til hvad Natura 2000 planen for områderne skal indeholde.

I begyndelsen af november afsluttede Skov- og Naturstyrelsen deres registrering af skovnaturtyper på fredskovspligtige Natura 2000 arealer. Styrelsen er ikke klar med det endelige ha-tal endnu, men regner med at det vil ligge tæt på det forventede areal på 14.000 ha.

Ikke overraskende består hovedparten af de registrerede skovnaturtyper af bøgeskov-naturtyperne, altså bøg på muld og bøg på mor. Lidt mere overraskende er det måske, at skovnaturtypen elle-/askeskov kommer ind som den skovnaturtype, der er registreret næstmest af.

Tilbud om lodsejerinddragelse ved registreringerne

Alle lodsejere har inden registreringsbesøgene fået tilsendt et varslingsbrev. Her oplyste Skov- og Naturstyrelsen om tidspunkt og formål med registrantens besøg, samt muligheden for at mødes med registranten i forbindelse med registreringen. En praksis som Skovforeningen har være glad for og som vi har tilskyndet ejerne til at tage imod.

En række lodsejere har benyttet muligheden for at holde et indledende møde med registranten. En del har også valgt at tage med i felten og se hvordan registreringen blev foretaget i praksis.

På møderne er kort, registreringsudstyr og anvisninger blevet diskuteret, og uklarheder søgt afklaret. Enkelte steder har Skovforeningen

NATURA 2000

Natura 2000 er naturbeskyttelse på europæisk plan.

EU har besluttet at standse forringelserne i biodiversiteten senest i år 2010. For at nå den målsætning har man bl.a. udpeget Natura 2000 områder.

I Danmark består det, der under ét kaldes for Natura 2000 områder af hhv.:

- *Fuglebeskyttelsesområder* udpeget på grundlag af EF's fuglebeskyttelsesdirektiv fra 1979 om beskyttelse af vilde fugle,

- *Ramsar-områder* der er en international konvention om beskyttelse af vådområder af særlig betydning for fugle (tiltrådt af Danmark i 1977), og

- *Habitatområder* der er udpeget på grundlag af EF's habitatdirektiv fra 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

deltaget i møderne, og det er vores fornemmelse at møderne har førte til større klarhed om registreringernes formål og metode, den videre

Der er en række påvirkninger som kan udgøre en trussel mod naturtilstanden. Det kan være reduceret areal, intensiv skovdrift, tilførsel af næringsstoffer, dræning og regulering af vandløb eller invasive arter. (Foto af aske-elleskov på Holckenhavn, hvor en del af skoven er udpeget til Natura 2000 område).

proces samt føling med hvad der er foregået på egne arealer 1).

Registrering af levesteder

Udover at registrere skovnaturtyper har Skov- og Naturstyrelsen også registreret levesteder for de arter der er anført på bilag I og II i EF-habitatdirektivet og bilag I i EF-fuglebeskyttelsesdirektivet.

Levestederne er hovedsageligt registreret gennem skrivebordsregistreringer ud fra de tilgængelige oplysninger, luftfoto-analyse og skovkort. Registreringerne af levesteder omfatter områder der egner sig som levested for den pågældende art og hvor arten i forvejen er kendt. Man kunne kalde det potentielle levesteder.

Registreringerne for de meget stedfaste arter så som Eremit, Sumpvindsnegl og Grøn Buxbaumia (en mos) foretages i felten i alle de Natura 2000 områder hvorfra arterne er en del af udpegningsgrundlaget. Her registreres på lignende vis egnede levesteder for de tre arter, altså en registrering af potentielle levesteder.

Denne fremgangsmåde betyder at Skov- og Naturstyrelsen ikke kommer igen hos de enkelte skovejere for at registrere levesteder. Det materiale der skal bruges til den kortlægning er allerede indsamlet.

Næste trin i processen – basisanalyse

Næste trin i Natura 2000 processen er at udarbejde en basisanalyse ud fra kort, indsamlede data og skrivebordsregistreringerne.

Retningslinierne for at lave Natura 2000-basisanalysen for skovnaturtyperne er i høring netop nu. Det betyder at der godt kan komme ændringer i de specifikke retningslinier, men Skovforeningen vurderer at hovedindholdet forbliver uændret.

Høringsudkastet findes på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside - www.skovognatur.dk > Høringer.

Basisanalysen skal danne baggrund for den konkrete prioritering af forvaltningsindsatsen i Natura 2000 områderne.

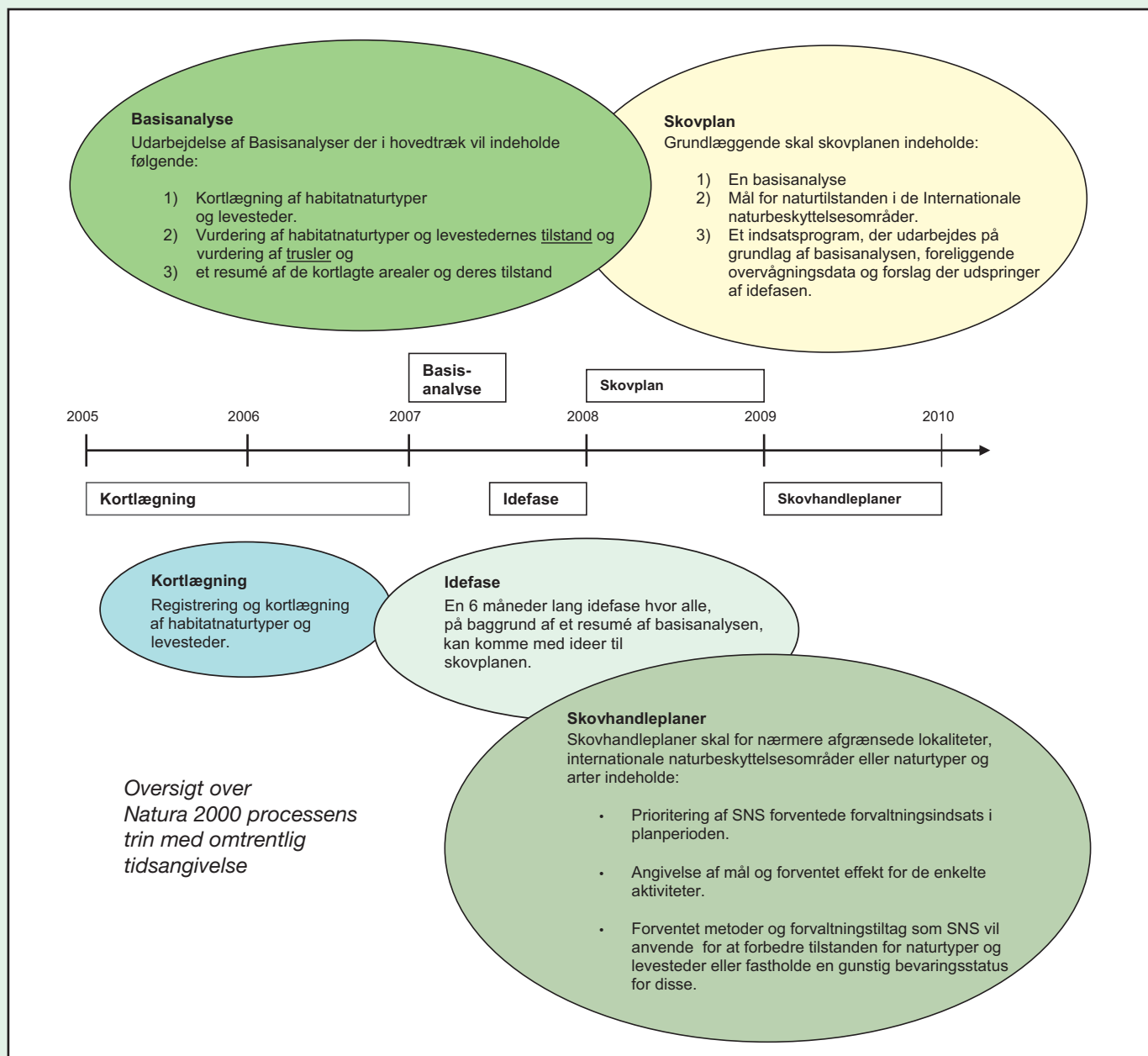
Skovnaturtyper

I Danmark er der udpeget 10 forskellige skovnaturtyper af betydning på europæisk plan. Dem har vi forpligtet os til at beskytte og bevare. Skovnaturtyperne er:

- 2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter
- 9010 Bøgeskove på morbund uden kristtorn
- 9120 Bøgeskove på morbund med kristtorn
- 9130 Bøgeskove på muldbund
- 9150 Bøgeskove på kalkbund
- 9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
- 9170 Vinteregeskove i østlige (subkontinentale) egne
- 9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund
- 91D0 *Skovbevoksede tørvemoser
- 91E0 *Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

* angiver naturtyper, som EU prioriterer at beskytte.

Beskrivelsen af de enkelte skovnaturtyper og hvad de indeholder kan læses på Skov og Naturstyrelsens hjemmeside: www.skovognatur.dk > Faglige emner > Natura2000 > Naturtyper

Basisanalysen kommer til at indeholde følgende:

- 1) Kortlægningen af habitatnaturtyper og levesteder for de arter som området er udpeget for,
- 2) en vurdering af habitatnaturtypernes og levestedernes *tilstand* og en foreløbig vurdering af *trusler*, og
- 3) et resumé som på kortbilag angiver beliggenheden af de kortlagte arealer og deres tilstand.

Punkt 1) er som nævnt ovenfor færdigt nu. I basisanalysen vil de indsamlede data i punkt 1) blive suppleret af eksisterende fugledata, der kan belyse udviklingen indtil omkring 1981, hvor EF-fugledirektivet trådte i kraft. Desuden vil der indgå eksisterende data for naturtyper og arter indtil omkring 1994, hvor EF-habitatdirektivet trådte i kraft.

Vurdering af tilstanden

Tilstandsvurderingen under punkt 2) for habitatnaturtyper og arter sker ved at omsætte de indsamlede data fra feltregistreringen til tilstandsklasser. Systemet til at omsætte data til tilstandsklasser er under udvikling af Danmarks Miljø Undersøgelser (DMU) og Skov- og Naturstyrelsen.

Systemet er en matrix, hvor diverse registreringer (data) bliver tillagt en værdi som til slut fører til en samlet værdi (= tilstand) for habitatnaturtypen eller levestederne for de arter som området er udpeget for. Metoden udmærker sig ved at være systematisk og reproducerbar (dvs. metoden kan anvendes mange steder).

Der bliver ikke på nuværende tidspunkt lavet en tilstandsvurdering af levestederne for de skovlevende

arter, idet SNS vurderer at der ikke findes data nok. Supplerende data ventes i de kommende år gennem det nationale overvågningsprogram NOVANA.

Vurdering af trusler

Den foreløbige trusselvurdering skal kun registrere påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. Omfanget af truslen skal så vidt muligt vurderes. Truslerne for arterne vurderes i relation til arternes levestedsvilkår.

Trusselvurderingen skal – ligesom basisanalysen i øvrigt – danne grundlag for en national prioritering af indsatsen og ikke direkte for forvaltningen af det enkelte område.

De vigtigste påvirkninger der kan

udgøre en trussel er:

- *Reduceret* areal af habitattyper eller levesteder. Det reducerede areal kan f.eks. skyldes en konvertering til andre træarter, naturlig dynamik (fx hede springer i skov) og ændrede afvandingsforhold. I visse tilfælde kan den naturlige dynamik og en ændring mod mere naturlig hydrologi dog medføre en acceptabel formindskelse af arealet. Eksempelvis skal betydningen af udviklingen af habitatnaturtyperne indbyrdes vurderes i forhold til det samlede areal med hver habitatnaturtype, både lokalt, regionalt og nationalt.
- *Intensiv skovdrift* indenfor habitatnaturtyperne eller levestederne (forstyrrelse af jordbunden, anvendelse af pesticider, plantning, hugst, ophør med naturvenlige driftsformer mv.).
- *Eutrofiering* (tilførsel af kvælstof og fosfor, overskridelse af tålegrænser). Vurderingen kan baseres på sammensætningen af arter og DMU's model for ammoniakbelastning opdelt på kommuner.
- *Hydrologi* (regulering og vedligeholdelse af vandløb, hårdhændet oprensning af grøfter, dræning, oversvømmelser mv.)
- *Invasive arter* (dvs. arter, der ikke er kommet naturligt til landet og som kan dominere en naturtype)
- *Forstyrrelse af arter* (forskellige menneskeskabte påvirkninger).
- *Andre trusler* af betydning for Natura 2000-området / lokaliteten (tilgængelighed / adgangsforhold, trafik, struktur mv.)

Basisanalyserne skal være udarbejdet den 1. april 2007 og vil derefter være offentligt tilgængelige.

Basisanalysen vil – udover at være myndighedernes faktuelle grundlag – også være det grundlag som organisationer og ikke mindst lodsejere kan anvende i idefasen.

Idefasen – her kan alle komme på banen

Midt på sommeren skydes idefasen i gang. Idefasen er den periode hvor *alle* kan komme med indspil til hvad den kommende Natura 2000 plan for områderne skal indeholde.

Grundlæggende skal en skovplan indeholde:

1. En basisanalyse som beskrevet ovenfor.
2. Mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder.

3. Et indsatsprogram, der udarbejdes på grundlag af basisanalysen, foreliggende overvågningsdata og forslag, der udspringer af idefasen. Skovforeningen er ikke i tvivl om at en lang række organisationer vil melde sig på banen med bud på hvad indsatsprogrammerne i de enkelte skovplaner bør indeholde.

Det er meget vigtigt, at lodsejerne i denne proces kommer med deres ideer for de levesteder og naturtyper som er registreret på deres arealer.

- Hvordan skrues et indsatsprogram bedst sammen, sådan at det både beskytter og bevarer naturtyperne og levestederne og samtidig er anvendelig i praksis?
- Hvordan sikres en helhedsorienteret forvaltning af Natura 2000 området?
- Hvor skal beskyttelsen målrettes, hvordan skal det ske, og hvad skal man bruge knap så mange kræfter på?
- Er de udpegede trusler reelle, eller er der andre der presser sig mere på?

Idefasen vil - fra den bliver skudt i gang - vare mindst 6 måneder, men der er også meget at tænke over.

Også i idefasen tilbyder Skovforeningen gratis rådgivning til alle skovejere med fredskov i Natura 2000 områderne. Skovforeningen kan hjælpe med alt fra at svare på spørgsmål om processen og de enkelte kortlægninger til hjælp til udarbejdelse af ejeres indspil til idefasen.

- 1) Skovforeningens deltagelse i møder mellem skovejeren og SNS-registranten skete som en del af den rådgivning om Natura 2000 som Skovforeningen tilbyder gratis til alle skovejere.

NOVANA

Det Nationale program for Overvågning af Vandmiljøet og Naturen (NOVANA) trådte i kraft 1. januar 2004.

Programmet har til formål at følge tilstanden af vandmiljø og natur og de væsentligste påvirkninger.

Programmet skal beskrive foreningskilder og andre væsentlige påvirkninger og deres effekt på vandmiljø og terrestrisk (dvs. landbaseret) natur. Det skal overordnet vise effekten af nationale natur- og miljøhandlingsplaner, vurdere om miljø- og naturkvaliteten opfylder de politisk fastsatte mål, og om udviklingen går i den rigtige retning.

Overvågningen forestås af DMU. For mere information se DMU's hjemmeside www.dmu.dk > Overvågning > NOVANA

Gratis Rådgivning om Natura 2000

Dansk Skovforening tilbyder gratis rådgivning til *alle skovejere der har fredskov i Natura 2000-områderne*. Rådgivningen betales af Skov- og Naturstyrelsen.

Hos Skovforeningen kan skovejere få faglig bistand i alle trin af Natura 2000 processen.

Har du brug for rådgivning eller har du spørgsmål til processen, så ring til Dansk Skovforening på 33 24 42 66 eller mail info@skovforeningen.dk – Husk at sige at det drejer sig om Natura 2000.

Undersøgelse vedrørende jagt

Forskere på Center for Skov & Landskab foretager i øjeblikket en undersøgelse af det danske jagtmarked. I den forbindelse tilbydes alle jægere, som er medlem af Danmarks Jægerforbund, at udfylde et spørgeskema vedr. deres jagtleje eller -udleje, og dermed

deltage i konkurrencen om 3 gavekort a 3.000 kr.

Spørgeskemaet kan udfyldes på hjemmesiden www.jagtleje.info eller man kan rekvirere et spørgeskema samt svarkurvert ved at kontakte Thomas Lundhede på tlf. 3528 1535 eller på e-mail thlu@kvl.dk

Skov & Landskab

Regnskabsoversigt for privatskovbruget 2005

Af forstkandidat Mikkel Holmstrup,
Dansk Skovforening

Underskuddet fra driften af de private skove var i 2005 på 3 kr/ha – eksklusiv andre indtægter, rentebetaling og driftsherrevinst.

Stormfaldet forbedrede således likviditeten, men kun på kort sigt.

Det er positivt at indtægterne fra bivirksomhed igen er vokset.

Hvis man inddrager rentebetaling bliver resultatet et underskud på 979 kr/ha (se side 24).

Skovforeningen har i december udgivet regnskabsoversigten for 2005, som viser at privatskovbrugets økonomi fortsat er presset.

Hele landet

– stormfaldet forbedrede likviditeten på kort sigt

Underskuddet fra den primære drift i de private skove er i 2005 blevet godt 300 kr/ha mindre end i 2004. Resultatet var -3 kr/ha før renter, målt i løbende kroner.

Det forbedrede resultat skyldes især stormfaldet, som på kort sigt har givet øgede indtægter fra salg af træ. Desværre var faldet i nåletræpriserne så markant, at markedet først nu næsten to år efter (ved udgangen af 2006) har nået prisniveauet før stormen i 2005. Og der er fortsat et stykke op til priserne før stormen i 1999.

For landet som helhed er det positivt, at indtægterne fra bivirk-

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
DB I træproduktion	1345	988	814	916	794	973
DB II træproduktion	973	575	343	565	502	764
DB I pyntegrønt	543	473	456	412	363	355
DB II pyntegrønt	269	192	184	166	127	151
Dækningsbidrag II	1242	767	527	731	630	914
Overskud skovdrift	271	-240	-516	-261	-312	-3
Bivirksomhed	382	508	531	610	679	759
Tilskud til skovdrift	83	199	431	156	123	65
Overskud i alt	659	400	346	426	417	766

Vigtigt politisk redskab

Regnskabstallene er lige som tidligere opdelt i tre regioner: Øerne, Jylland (ekskl. hede) og hedeplantagerne. Der er indberettet regnskabstal fra et skovbevokset areal på 55.434 ha. Arealfordelingen mellem regionerne er stort set som sidste år:

- 42 % fra Øerne,
- 30 % fra Jylland (ekskl. hede),
- 28 % fra hedeplantagerne.

Regnskabsoversigtens udsagnskraft er fortsat stor, fordi der indgår mere end 30 % af arealet af private skove over 50 ha.

Skovforeningen er glad for at så mange distrikter har deltaget. Regnskabsoversigten giver et billede af erhvervets rammevilkår og er et uvurderligt værktøj i Skovforeningens politiske arbejde.

Mange distrikter indberetter regnskabstallene via internettet. Ud fra tilbagemeldingerne på det udviklede program er det vores indtryk, at indberetningen forløber godt. Vi håber derfor, at endnu flere distrikter vil anvende internettet næste år.

Gældfri ejendom

Det skal understreges, at resultaterne omfatter *den gældfri ejendom*. Der er således ikke fratrukket renteudgifter eller afdrag på lån i ejendommen.

Der er heller ikke fratrukket løn til ejeren for hans arbejdsindsats.

somhed endnu et år er steget. Forklaringen er primært, at de private skovejere udlejer et større areal af skoven til jagt. Målt i løbende kroner er indtægterne fra bivirksomhed steget med 12 % i forhold til 2004.

Af hensyn til privatskovbrugets økonomi er det meget afgørende, at der også i fremtiden er mulighed for at udvikle markedet for andet og mere end de traditionelle skovbrugsprodukter.

Resultat af skovdriften opdelt på tre regioner. I hver region vises overskud ved skovdrift (sort streg med firkanter), dækningsbidrag ved træproduktion, dækningsbidrag ved pyntegrøntproduktion samt generalomkostningerne (=administration, vej, vand, skatter mv.).

Øerne

– pæn fremgang i forhold til sidste år
Resultatet af den primære skovdrift var i 2005 et underskud på 135 kr/ha. Det er en klar forbedring i forhold til 2004 på 211 kr/ha.

Forklaringen er et højere dækningsbidrag fra træproduktionen (DB II, træproduktion), som især skyldes færre udgifter til etablering af skovkulturer. Desuden er generalomkostningerne igen faldet.

Indtjeningen fra bivirksomhed voksede betydeligt (+119 kr/ha), især fordi en større andel af skovarealet er udlejet til jagt.

Tilskud til skovdriften er lavere end året før. Det harmonerer med det nævnte fald i udgifterne til etablering af nye skovkulturer.

Det totale overskud før renter, afdrag og ejer aflønning, men inklusive tilskud og bivirksomhed, blev 737 kr/ha. Fremgangen er pæn i forhold til sidste år, men set i forhold til kapitalgrundlaget er overskuddet fortsat for lavt.

Jylland ekskl. heden

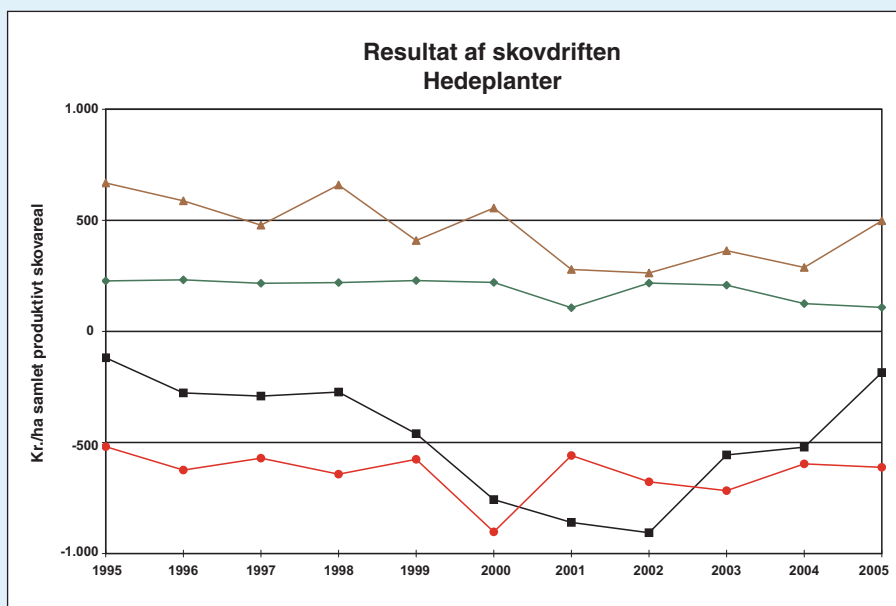
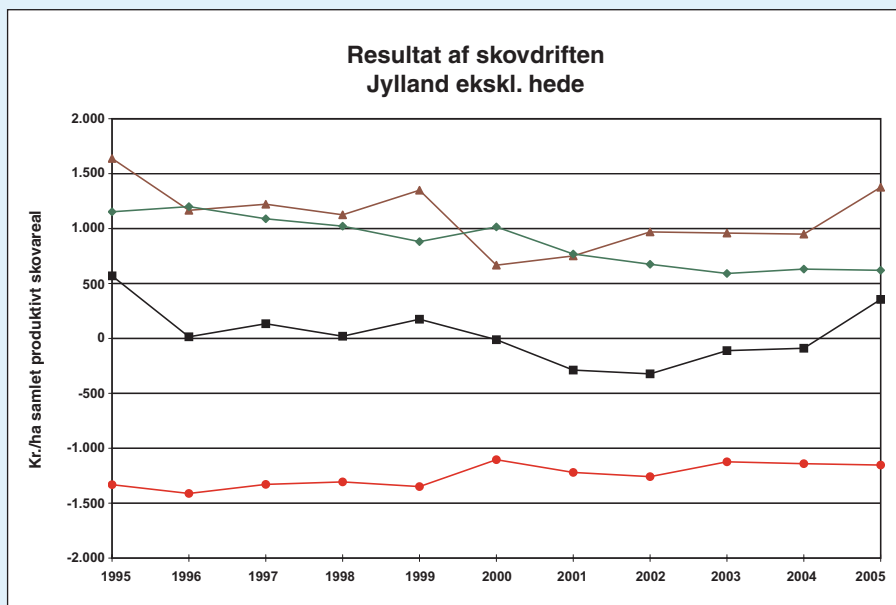
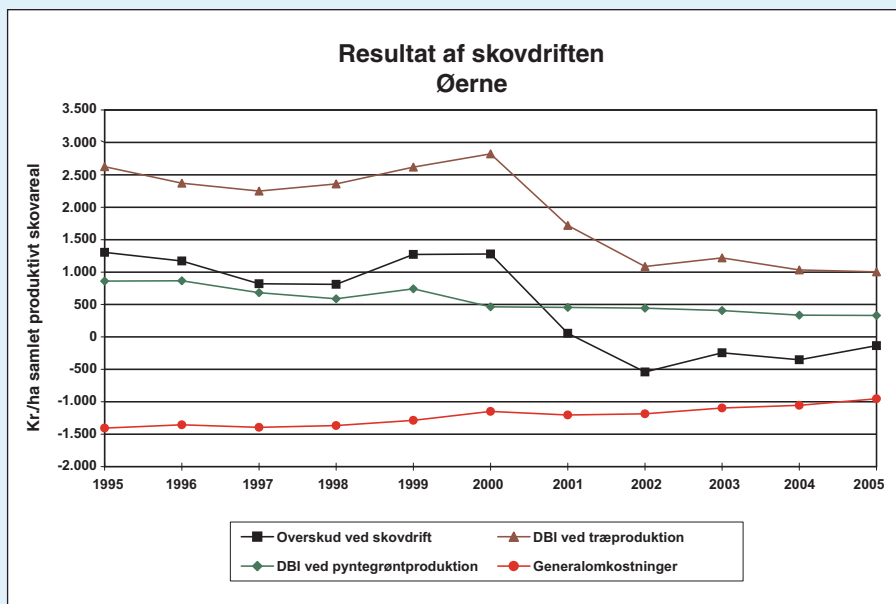
– det hårdest ramte område efter stormen

I Jylland ekskl. heden gav den primære skovdrift et overskud på 355 kr/ha i 2005. Det er en pæn fremgang i forhold til underskuddet på 88 kr/ha i 2004. Endnu en gang har det jyske skovbrug (ekskl. hedeskovbruget) leveret det bedste resultat af skovdriften.

Årsagen til fremgangen er naturligvis stormfaldet, som medførte en fordobling af hugsten. Der blev hugget 14,2 m³/ha, og det er klart højere end i resten af landet.

Som følge af stormfaldet voksede indtægterne fra afsætning af råtræ (+86%). Udgifterne til oprydningen (skovning og transport) voksede dog endnu mere (+126%).

Indtægterne fra bivirksomhed steg med 90 kr/ha, båret af især øget jagtudlejning. Overskuddet fra den samlede drift inklusive tilskud og bivirksomhed blev dermed 1070 kr/ha.

Tabel 2. Hovedresultater fra landets tre regioner i kr/ha. For hver region ses resultatet fra 2004 og 2005 samt ændringen fra 2004 til 2005 udtrykt i kroner og i procent.

Ændringer – 2005 i forhold til 2004

	Øerne				Jylland ekskl. hede				Hedeplantager			
	2004	2005	Fak- tisk	Ændr. ifht. 04 (%)	2004	2005	Fak- tisk	Ændr. ifht. 04 (%)	2004	2005	Fak- tisk	Ændr. ifht. 04 (%)
Hugst (m³/ha)	4,8	3,8	-1,0	-21%	6,8	14,2	7,4	109%	5,4	10,4	5,0	93%
Afsætning	1266	1199	-67	-5%	1561	2904	1343	86%	950	1825	875	92%
Skovning og transport	-507	-431	76	-15%	-707	-1600	-893	126%	-674	-1335	-661	98%
Sankning/selvskovning	255	235	-20	-8%	80	72	-8	-10%	7	8	1	14%
DB I, træproduktion	1015	1003	-12	-1%	933	1376	443	47,5%	283	498	215	76%
Nykultur, træproduktion	-255	-170	85	-33%	-106	-128	-22	21%	-197	-58	139	-71%
Kultur- og bev. pleje	-152	-127	25	-16%	-57	-39	18	-32%	-58	-62	-4	7%
DB II, træproduktion	608	706	98	16%	770	1209	439	57%	28	378	350	1250%
Pyntegrønt, afsætning	674	638	-36	-5%	1099	1109	10	1%	223	196	-27	-12%
Høst og transport	-345	-306	39	-11%	-479	-489	-10	2%	-99	-89	10	-10%
DB I, pyntegrønt	329	332	3	1%	620	620	0	0%	123	108	-15	-12%
Nykultur	-78	-77	1	-1%	-130	-120	10	-8%	-16	-11	5	-31%
Kultur- og bev. pleje	-169	-142	27	-16%	-227	-201	26	-11%	-62	-48	14	-23%
DB II, pyntegrønt	82	114	32	39%	263	300	37	14%	46	49	3	7%
DB II (Træ og pyntg.)	690	819	129	19%	1033	1509	476	46%	74	427	353	477%
Vej og vand	-112	-76	36	-32%	-65	-66	-1	2%	-51	-78	-27	53%
Administration	-492	-443	49	-10%	-560	-597	-37	7%	-314	-306	8	-3%
Sociale omkostninger	-86	-91	-5	6%	-130	-110	20	-15%	-6	0	6	-100%
Ejendomsskat	-252	-265	-13	5%	-230	-228	2	-1%	-151	-154	-3	2%
Øvr. generalomkostninger	-94	-79	15	-16%	-136	-152	-16	12%	-64	-74	-10	16%
Generalomkostninger i alt	-1036	-954	82	-8%	-1121	-1153	-32	3%	-586	-612	-26	4%
Resultat skovdrift	-346	-135	211	-61%	-88	355	443	503%	-512	-185	327	64%
Bivirksomhed	709	828	119	17%	689	779	90	13%	620	632	12	2%
Resultat ekskl. afskrivning	363	694	331	91%	600	1134	534	89%	108	447	339	-314%
Afskrivning	-70	-53	17	-24%	-132	-104	28	-21%	-15	-4	11	-73%
Resultat ekskl. tilskud	293	641	348	119%	496	1030	534	108%	93	443	350	376%
Tilskud til Skovdriften	119	96	-23	-19%	93	39	-54	-58%	164	45	-119	-73%
Overskud ialt	413	737	324	78%	562	1070	508	90%	257	488	231	90%

Mangler du en Flishugger, så spørg ved
NHS maskinfabrik A/S.
"Vi har mere end 25 års erfaring"

- til private eller professionelle
- super aggressiv indtræk
- motor drevet eller med traktors PTO

NHS Maskinfabrik A/S
Bergvej 6 - DK-8190 Silkeborg
Tel: +45 86 81 99 22
Fax: +45 86 82 99 09
CVR nr. 81122727

Se også www.NHS-maskinfabrik.dk

Da der hverken er fratrukket løn til ejeren, renteudgifter eller afdrag på gæld er slutresultatet fortsat ganske begrænset set i forhold til kapitalgrundlaget.

Hedeplantagerne

– effektiv oparbejdning efter stormen
Resultatet af den primære skovdrift i hedeplantagerne blev -185 kr/ha. Dette er en fremgang i forhold til året før (+327 kr/ha), men også her en konsekvens af stormfaldet.

Omkostningerne til skovning og transport voksede omtrent lige så meget som de øgede hugstindtægter. Det er bemærkelsesværdigt sammenlignet med Jylland ekskl. heden.

Omkostningerne til plantning af ny skov faldt betydeligt. Sammen med de øgede hugstindtægter betød

Få regnskabsoversigten tilsendt

Regnskabsoversigterne for det private skovbrug i 2005 er beskrevet indgående i publikationen: "Regnskabsoversigter for dansk privat-skovbrug. Beretning nr. 60. 2005".

Temaartikel om træpriser

Dette års oversigter indeholder også en temaartikel om udviklingen i råtræpriser fra 2004 til medio 2005. Analyserne er baseret på månedlige indberetninger til Skovforeningens prisstatistik.

Artiklen viser desuden historiske priskurver for udvalgte arter samt volumen og mængdevejede priser for de mest almindelige træarter med tilhørende kvaliteter og dimensioner.

Prisstatistikken offentliggøres i øvrigt hver måned på medlemsafdelingen af foreningens hjemmeside, www.skovforeningen.dk. Man kan her holde sig opdateret om nyheder fra det danske og udenlandske råtræmarked.

Køb den trykte oversigt

Regnskabsoversigten er gratis for de skovdistrikter, som har bidraget med data. For andre medlemmer af skovforeningen koster publikationen 150 kr + moms. Ikke-medlemmer kan købe oversigten for 300 kr + moms. Henvisning til: info@skovforeningen.dk – tlf. 33 24 42 66.

dette et højere dækningsbidrag fra træproduktionen (DBII, træproduktion). Væksten i biverksamheden var imidlertid beskedent i forhold til væksten i de to andre regioner.

Det samlede resultat for hedeplantagerne inkl. tilskud og biverksamhed blev et overskud på 488 kr/ha. Set i forhold til den bundne kapital er afkastningsgraden også i dette område for lav, fordi der ikke er fratrukket løn til ejeren eller udgifter til lån i ejendommene.

De nævnte tal omfatter den gældfri ejendom, dvs. der indgår ikke renter eller afdrag på lån. Der er heller ikke fratrukket driftsherrevinst eller løn til ejeren for hans arbejdsindsats.

"Tilskud til skovdrift" omfatter bl.a. tilskud til god og flersidig skovdrift samt tilskud til genplantning efter stormfaldet.

Flere grunde til optimisme

De nye regnskabsoversigter viser, at i 2005 gav træproduktionen større indtægter end længe. Det udlignes dog af stigende omkostninger til skovning og transport. I begge tilfælde spiller stormfaldet i januar 2005 kraftigt ind.

Tallene viser også at væksten fortsætter når det gælder "andre indtægter" – dvs. jagt, husudlejning, ridning mv. Indtægterne fra ikke-træprodukter er fordoblet siden 2000, fra knapt 400 kr/ha til nu knapt 800 kr/ha. Det viser at skovbruget er i gang med at udvide forretningen.

Alt i alt er der flere grunde til optimisme:

1. Halveringen af ejendomsskatten

Ejerne af selvstændigt vurderede skove vil fremover få halveret ejendomsskatten. Det er resultatet af den skattelettelse som Regeringen indførte i Finansloven for 2006.

Skattelettelsen er et resultat af mange års stædigt arbejde i Skovforeningen. Vi har dokumenteret skadevirkningerne af den høje ejendomsskat på skovene – og til sidst kunne Regeringen ikke sidde os overhørig.

2. Træpriserne går den rigtige vej

Omsider ser træpriserne ud til at vende. Dét vil vi ikke tage æren for i Skovforeningen. Men vi giver nu medlemmerne den mest omfattende markedsinformation siden de vejledende priser blev forbudt for 6 år siden.

Følg med på vor hjemmeside hvor vi orienterer om træmarkedets udvikling – ikke mindst i udlandet. Træmarkedet er ikke længere et dansk anliggende, men en sag for store spillere langt fra den enkelte danske skovejer.

3. Omverdenen vil betale for skovenes værdier

Der breder sig en befriende forståelse for nødvendigheden af betaling og samarbejde med lodsejerne. Det er den bedste måde at sikre befolkningen naturværdier og naturoplevelser.

I Danmark har vi set forståelsen for betaling og samarbejde i spørgsmålet om nationalparker. Princippet er omsat til praksis når det gælder Natura 2000. Her køber staten naturbeskyttelse hos private på basis af aftaler og ikke overgreb. Det er afgørende for lodsejernes konstruktive samarbejde.

Niels Reventlow, formand for Dansk Skovforening

DSHwood

DANSKE SKOVES HANDELSKONTOR A/S

En sikker afsætning af:

• løvtræ • nåletræ • energitræ • flis

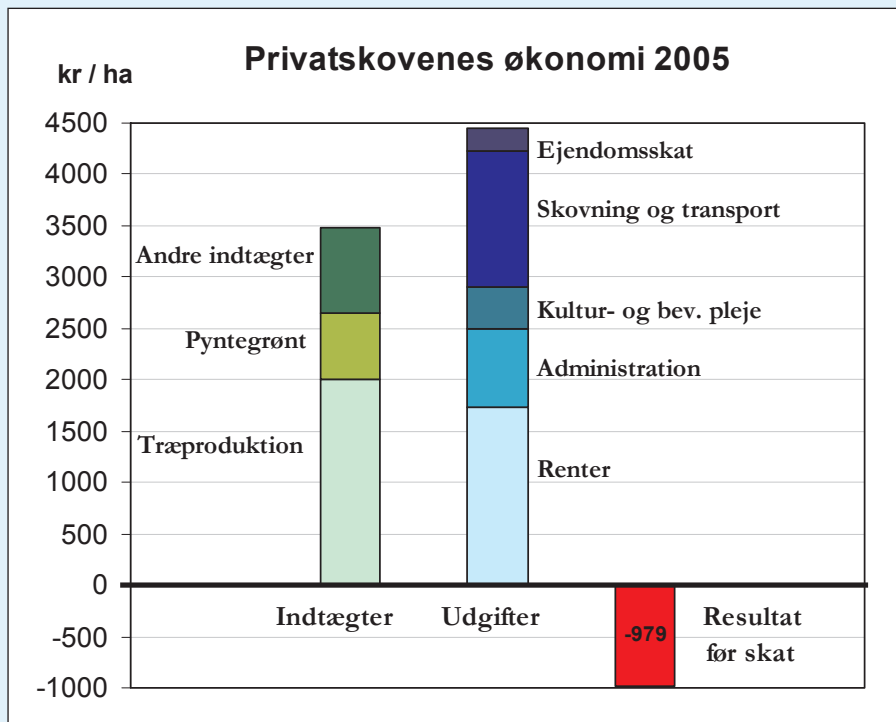
Danske Skoves Handelskontor A/S . Glarmestervej 7 . 7000 Fredericia
Tlf: +45 7455 2636 . Fax: +45 7455 2490
www.dshwood.dk . dsh@dshwood.dk

Modelberegning for den samlede økonomi i en skovejendom

Realkreditinstitutterne har oplyst, at en typisk skovejendom er belånt svarende til ca. 50% af ejendomsværdien (landsgennemsnittet er ifølge regnskabsoversigten 53.620 kr/ha). Hvis man antager, at skoven er belånt med en kombination af 1-årige flekslån og 5% fast forrentede obligationslån, udgør renten godt 1.700 kr/ha pr. år.

Figuren viser i to søjler indtægter, hhv. udgifter på landsplan i 2005 ifølge regnskabsoversigterne. Det fremgår, at en typisk skovejendom fik et underskud på 979 kr/ha eksklusiv løn til ejeren.

Resultatet blev derved lidt dårligere end de foreløbige tal, som blev fremlagt på generalforsamlingen i juni 2006 (prognosetal). Det skyldes, at renten er steget siden da, og at alle indberetningerne til regnskabsoversigten først var modtaget i november 2006.

Figur 1. Modelberegning for privatskovenes økonomi. Resultatet før skat og eksklusiv løn til ejeren blev et underskud på 979 kr/ha.

AHWI GRENKNUSERE og RODFRÆSERE

Effektive – også i juletræskulturer

Grenknuser type FM500-2000

- Knusning af skrottræer i spor
- Knusning af enkelte rækker
- Knusning af stubbe i kørespor
- Knusning af hele stykker

Rodfræser type RFL700-2000

- Effektiv ved omlægning til ny kultur eller tilbage til landbrugsjord
- Sønderdeler stubbe op til 30 cm i én arbejds gang
- Arbejdsdybde op til 30 cm i én arbejds gang

Begge maskiner fås i forskellige arbejdsbredder og størrelser, og til traktorer med en ydelse fra ca. 100 HK op til 400 HK.

For nærmere oplysninger kontakt:

Wirtgen A/S · Taulov Kirkevej 28 · 7000 Fredericia
Tlf. 75 56 33 22 · Fax 75 56 46 33 · e-mail: wirtgen@wirtgen.dk

VERDENSPREMIERE!

**DE FØRSTE SIKKERHEDS-
BUKSER PÅ MARKEDET,
DER KAN KLARE EN
KÆDEHASTIGHED PÅ
24 M/SEK.**

Vores første klasse-2 bukser med et savværn, der kan klare en kædehastighed på 24 m/sek. Det unikke savværn er testet og godkendt i henhold til EN 381-2/-5. Bukserne er i slidstærkt Cordura-nylon foran og ventilerende polyester bagpå.

1.116,-

JONSERED CS 2152

Turbosav med kvik acceleration og et aggressivt temperament til fagfolk. Fås også med katalysator og varme i håndtagene mod merpris. 51,7 cc, 3,3 hk. *Vejl. pris 4.396,-*

NU 3.196,-

JONSERED CS 2159

Kraftfuld sav til de lidt større opgaver. Arbejder som en 70 cc'er, vejer som en 50 cc'er. Fås med håndtagsvarme mod merpris. 59,0 cc, 4,1 hk. *Vejl. pris 4.796,-*

NU 3.996,-

Priserne er excl. moms.

Jonsered

WHY STAY ORDINARY.

Jonsered A/S, Lundtoftegårdsvej 93 A, 2800 Kgs. Lyngby, tlf.: 45 88 75 80
www.jonsered.dk

Jonsereds produkter leveres opstartet, justeret og klar til brug hos din lokale Jonsered serviceforhandler. Jonsered tilbyder 7 dages returret og mulighed for at forlænge reklamationsretten til ialt 3 år.

FÅ SELER MED I KØBET!

Alle, der køber Jonsereds nye sikkerhedsbukser, får et par seler med i købet.

Gælder til og med 31/3-07 eller så længe lager haves.

Af Eva Skytte, Naturvejleder i
Dansk Skovforening

Skoven lige nu

Skovens store dyr ser vi sjældent på en tur i skoven. Rådyr, ræv, grævling, hare, egern, mår og mus er som regel flygtet længe inden vi får øje på dem. Men de efterlader sig masser af spor, som familien kan gå på jagt efter.

Du kan kigge efter dyrespør hele året, men vinteren er den ideelle årstid at gå på sporjagt i. Sporene er lette at få øje på, når blade og urter er væk.

Der er mange former for spor, og de fortæller en masse om hvordan dyrene lever. Du kan finde fodspor, ædespor, ekskrementer, boliger,

markering af territorier eller kranier og andre rester fra dyrene.

Fodspor

Vores egne fodspor er let at genkende. Mennesker har 5 tæer, en stor trædepude foran på foden og en mindre hæl. På samme måde kan du kende dyrenes fodaftryk, hvis du ved hvordan deres fødder ser ud.

Det er fire typer fodspor: efter poter (ræv, grævling, egern, mår, mus, hare, hund og kat), klove (hjørte, vildsvin), hove (hest) og fugle.

Du kan finde fodaftryk i fugtige og mudrede områder. Det er dog bedst at gå på fodspor-jagt, når der ligger sne. Her kan du følge sporet langt omkring og med lidt øvelse se om dyret har gået eller løbet.

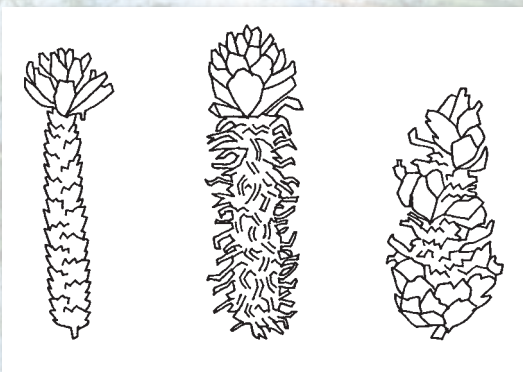
Ædespor

Du kan finde rester efter dyrenes måltider. Det kan f.eks. være kogler der er gnavet af, knopper som er spist, en fjerbunke, nødder eller kærner med gnavespor, bark som er gnavet af træer eller en rovfugl der har gylpet.

Er der meget næring i føden behøver dyret kun at æde ret lidt. Derimod må dyr der lever af næringsfattig kost spise væsentlig mere for at blive mæt.

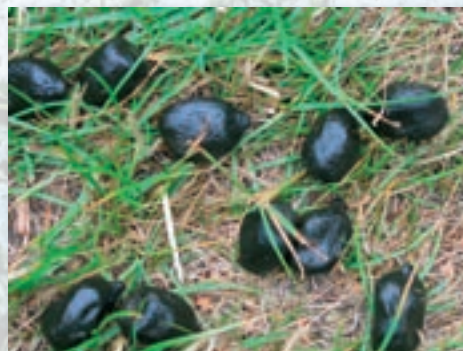
Ekskrementer

Ekskrementerne består af føde som dyret ikke har kunnet fordøje, fx planterester, hår, fjer, skeletdele eller kitinstykker fra insekter. Desuden indeholder det slim, celler fra tarmkanalen og bakterier.

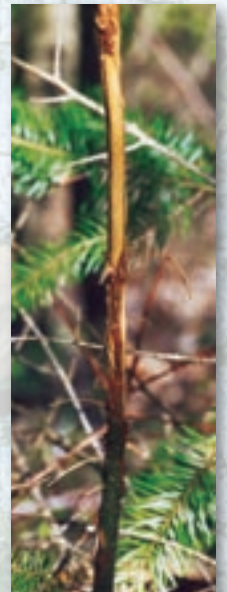

De små næringsrige frø der sidder gemt under kogleskællene er eftertragtet føde. Dyrene behandler koglerne forskelligt, så du kan se hvem der har spist den. Fra venstre mus, egern og spætte.

Hvis du følger vekslen kan du måske finde ekskrementer eller fodspor efter den, som har gået der – her fra dådyret.

Fejning fra rådyr.

Følg en dyrevæksel

Mange dyr har ligesom os stier som de foretrækker at gå og som de kender godt. Her kan de hurtigt flygte, hvis der er fare på færde. Derfor bliver de slidt, så de er lette at få øje på.

RÆV

GRÆVLING

– dyrespor

Du kan se på faconen om det er en planteæder, et rovdyr eller en fugl det har lavet den. Planteædernes ekskrementer er runde og ligger normalt mange sammen. Rovdyr har lange, pølseformede ekskrementer, og du vil normalt kunne se rester at det, dyret har spist.

Boliger

Ræven og grævlingen har ét fast bo som de bruger hele året. Men de fleste dyr skifter bolig enten hver gang eller efter en periode, hvor de f.eks. har opfostret deres unger.

Du finder dyrenes boliger på jorden, i jorden eller over jorden. Hjorten og haren sover tilfældige steder, direkte på den bare jord, hvor de skraber sig et lille rundt leje.

Ræven, grævlingen og nogle mus bor i huler ofte med lange gangsystemer og flere indgange og dermed flugtmuligheder.

Egernet bygger ligesom fuglene rede i træer. De er lette at få øje på, når der ikke er blade på træerne. Du kan kende egerets rede fra fuglereder på at den er kugleformet og sidder tæt ind til træets stamme.

Duftspor

Territoriet er et område dyret kender til bunds og som det forsværer overfor andre dyr af samme art. Dyrene afmærker deres territorier enten ved synlige mærker, lyd eller lugt.

Vores lugtesans er ikke udviklet til at opfange de mange lugte. Kun rævens lugt er så tydelig at vi kan

mærke den. Men vi kan finde de synlige spor efter markeringerne som urin i sneen, rævens ekskrementer lagt højt på en stub eller rådyrets fejning på små træer.

Kranier og andre rester

Du kan være heldig at finde knoglerester, fjerbunker, pelsrester eller andet fra dyret. Du vil som regel kunne se om det stammer fra et dødt dyr eller det blot er fjer eller pels-skifte.

Skeletrester får sjældent lov at ligge længe i skoven da de er eftertragtede kalktilskud for musene. Ofte vil du kunne finde fine tandmærker fra mus på større knoglestykker.

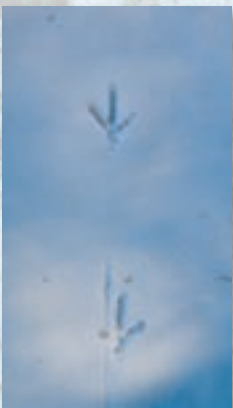
Hvis du skal på sporjagt er det en god ide at tage en sporbog med – prøv på biblioteket. Find mere om dyrespor på nettet, fx på www.skoven-i-skolen.dk eller www.vestrehus.dk.

Tegninger: Eva Wulff fra www.skoven-i-skolen.dk. Foto: Eva Skytte.

Hjortene har lange tynde ben og går på 2 tæer. Her er det rådyret der har været forbi.

Fasanspor i sne.

Kan du lugte ræven?

Mange dyr bruger urin og ekskrementer til at markere deres territorium. Lige nu er ræven flittig til at afsætter duft fordi det er parringstid – en meget speciel, ram lugt. Den tisser for hver 10 meter, så du kan prøve at lugte dig frem til, hvor den har gået.

1. Saml en papirstrimmel med clippen og tryk den forsigtigt ned i jorden omkring sporet.

3. Hæld gipsen over sporet og lad det tørre mindst ½ time. Tag aftrykket med hjem.

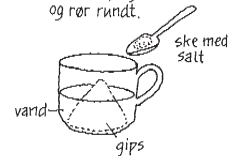

5. Sæt en papirstrimmel omkring og hæld en ny portion gips over.

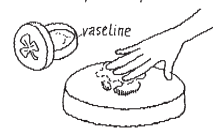

Denne gang skal papirstrimlen være dobbelt så høj som sidst.

2. Fyld koppen halvt op med vand og hæld gipspulveret i, så der kommer et lille bjerg. Tilsæt salt og rør rundt.

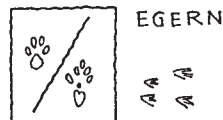
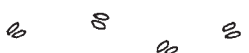
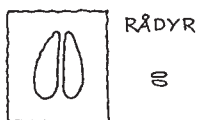
4. Næste dag smører du vaseline på sporaftrykket.

6. Når gipsen er tør skiller du de to aftryk ad.

Gipsafstøbning

Lav din egen samling af fodspor.

– Vær positiv og åben over for omverdenen

Ejeren af Damgård ved Fredericia åbner gerne skoven for skovgæster.

Store dele af skoven skal drives naturnært med blanding af mange arter af løvtræ og nåletræ.

- Den største glæde ved at eje skov er at være med til at forme den.

- Jeg mener at man skal være åben og positiv over for sine omgivelser. Så vil omgivelserne også være åbne og positive over for én. Folk vil få den opfattelse at "vi kan være her hvis vi opfører os ordentligt".

- Den forrige ejer af skoven var ret restriktiv over for besøg. Der var bomme ved indgangene og skilte med "Ingen uvedkommende adgang". Det var ikke min stil, så da jeg kom satte jeg straks skilte op med "Velkommen til fods".

- Det har haft stor virkning på egnen. De lokale har fået stor interesse for skoven og føler et medansvar for den. De kommer tit og fortæller om små og store problemer som de synes der bør gøres noget ved.

- Når man sætter forbudsskilte op er det de pæne der bliver væk. De

- Jeg glæder mig hver dag når jeg vågner op og kan kigge ud på skoven, siger Peter Roepstorff fra Damgård ved Fredericia.

ret få personer som jeg ikke ønsker i skoven kommer nok alligevel.

Mange banker

Peter Roepstorff (oe udtales som "ø") er ejer af Damgård sydvest for Fredericia. Han har i over 30 år arbejdet på Syddansk Universitet i Odense. Indtil for et år siden var

han professor i proteinkemi og leder af en forskningsgruppe med op til 60 medarbejdere og studerende.

- Jeg har især arbejdet med analyser af proteiner ved massespektroskopi, siger Peter Roepstorff. Det er metode til at veje molekyler, altså et redskab for andre videnskaber. Jeg er nok den i verden der har arbejdet længst med proteinanalyse ved denne metode, og vi har i Odense et af de største centre af sin art i Europa.

Vidste intet om skov

- Hvordan går det til at en forsker bliver skovejer?

- Da jeg var ung blev min mor skilt, og nogle år efter giftede hun sig med ejeren af Damgård, Johan Otto Reventlow. Kort før han døde i 1977 købte jeg gården af min stedfar, dels for at bevare ejendommen, dels for at sikre at min mor kunne blive boende i hovedbygningen.

- Men så var jeg jo også blevet skov-ejer. Og det var ren panik i starten, for jeg var vokset op i København og vidste ikke noget om skovdrift. Men det var meget spændende, jeg lærte snart at bruge motorsav, og jeg meldte mig ind i Skovdyrkerforeningen Vejle.

Damgårds skove ligger på store banker, adskilt af strandene ud mod Lillebælt.

En af bankerne ligger lige ud til Lillebælt. Der har været gjort mange forsøg på at starte en selvfornyelse af bøg – bl.a. harvning, udlæg af kvas og udplantning af selvsåede bøge. Men alt er mislykket – måske fordi banken er meget vindudsat.

- Efter nogen tid opdagede jeg at jeg godt kunne tage den lidt med ro. Skoven er tålmodig, og ofte kan man udsætte en opgave til næste år uden at det gør noget.

- Der var nok nogen skepsis på egnen da jeg kom – en københavner og universitetsmand – men de accepterede mig. Jeg var ikke bange for at arbejde, jeg spurgte gerne om råd, og jeg hjalp gerne naboerne. Til gengæld har jeg også mødt stor hjælpsomhed når der var brug for det.

Et rundt nul

- Ejendommen er i dag på 79,9 ha. Skoven udgør 39,0 ha, der er 8,9 ha med strandenge mv., og landbruget på 32,0 ha er forpagtet ud til naboen.

- Jeg har tidligere lavet juletræer til eksport, men det gav for lidt. I dag er der to arealer hvor de lokale kører ud og fælder deres eget træ, og så kommer de ned på gården med træet og afregner. Det er ærlige folk, så der er ikke nogen der kører uden at betale. Min kone og jeg sælger omkring 300 træer om året til 60 kr/m.

- Der har tidligere været godt 10 ha plantager med hasselnødder, men de fleste er blevet til juletræer og til skov. Der er i dag godt 2 ha tilbage som drives med selvpluk til 40 kr/kg.

- Målet er at skovdriften, nøddeplantagen og juletræer skal give et nul tilsammen. Det holder ikke helt, for skoven har givet underskud de senere år på grund af de lave træpriser og fordi der væltede en del i stormfaldet.

- Der er indtægter fra forpagtning af landbruget og udlejning af 3 helårshuse og 2 sommerhuse. Ejendommen giver alt i alt et mindre underskud, men det betragter jeg som vores husleje så vi bor reelt ret billigt.

- Jeg er nu ved at overveje hvordan ejendommen skal videreføres. Jeg har 3 børn som alle sammen gerne vil overtage ejendommen – og det bliver nok afklaret i løbet af 3-5 år. Så flytter min kone og jeg ned i huset der ligger i strandkanten.

Naturnær skovdrift

Hovedbygningen til Damgård ligger flot med udsigt ned over strandenge ud mod Lillebælt, indrammet af skov på begge sider.

Der er tre skove på ejendommen. De ligger alle ud mod vandet og på temmelig stejlt terræn.

Hver skov består af to banker med en slugt imellem, og der er også en slugt mellem de tre skove. De seks banker må tidligere have ligget som øer eller halvøer ud til Lillebælt –

En renafdrift af nåletræ som er tilplantet med bøg samt lind og kirsebær. Der er desuden selvsåede nåletræer af lærk, douglas og skovfyr.

På toppen af en af bankerne står en lille bevoksning med thuja, hvoraf noget væltede i 1999. Træet kan ikke sælges, men bruges på ejendommen.

havet har flere steder eroderet kraftigt på skrænterne. Derfor er der kun få skovveje og også kun få stier.

De dyrkede marker ligger på det højere terræn mod nord, og de er forpagtet ud.

Vi går gennem parken ned til Lillebælt og herfra langs med vandet ind i skoven. Det er en blandet løvskov, og det går stejlt op ad en af de mange banker. Der er en flot udsigt over mod Hindsgavl skovene på Fyn og mod Fænø.

- Inden jeg overtog ejendommen havde jeg læst tyske bøger om etageret blandingsskov, fortsætter Peter Roepstorff. Jeg var meget fascineret af denne driftsform, og den havde man flere steder på Damgård

hvor skoven var drevet i plukhugst med forskellige løvtræarter.

- Da jeg havde købt skoven skulle hugstplanerne i de første ti år godkendes af Skovtilsynet. De fortalte mig at jeg skulle lave renafdrifter og kunstige kulturer. Plukhugst var ren romantik.

- Men jeg snakkede godt for mig og fik lige så stille lov til at drive skoven som jeg selv ville. Og i dag er det jo en driftsform som man indfører mange steder, især i statskovene.

Orkanen

Et lille stykke fra havet er der en kultur på en stor skrånning. Her var tidligere nåletræ som heldigvis – på nær

Et kig ned mod Lillebælt mellem to banker tilplantet med bøg og med spredt selvsåning af nåletræer.

nogle overstandere – var blevet af-drevet året før orkanen i 1999. Der er nu plantet bøg med lind og kirsebær.

De fleste overstandere faldt i orkanen men de havde nået at kaste frø, der nu findes som spredt indblanding.

- Orkanen i 1999 var hård ved ejendommen. Da orkanen ramte var jeg på Cuba til en kongres, og mine værter fortalte hvordan de håndterer de orkaner der hærger i Caraibien. De sømmer plader for vinduer og døre og går indendøre – og når orkanen er væk går de ud og ser hvor slemt det står til.
- Jeg svarede med et smil, at den slags er vi forskånet for i lille Danmark. Det skulle jeg aldrig have sagt.
- Jeg fløj hjem og landede i Billund hvor jeg hørte om orkanen. Men jeg regnede ikke med Damgård var ramt, for den ligger i Østjylland, på læsiden.
- Da jeg kom hjem blev jeg helt tavs. Halvdelen af de store elme- og nogle af lindetræerne i alleen ned til gården var væltet. Jeg måtte kravle over træerne med min kuffert. Alt var kaos.
- Vi skulle have holdt jagt den næste dag, men i stedet kom jagtgæsterne og hjalp med at rydde op. Også naboerne og mine sønner kom. Plud-

selig var der 15 mennesker med 8 motorsave og 3 traktorer, og i løbet af søndagen fik vi ryddet vejen ned til gården og rundt til de forskellige huse. Det var ét af mit livs positive oplevelser at se så mange hjælp-somme mennesker.

- Vi gik hurtigt i gang med at rydde op i skoven. Halvdelen af træet blev solgt inden priserne faldt. I dag ligger der dog stadig lidt træ som ikke kunne sælges, bl.a. thuja og cypres.
- Vi var meget overraskede over at se hvor orkanen havde ramt. Nogle steder var der væltet træer på toppen af bankerne – men der var også væltet mange i slugterne, og de lå ofte i modsat retning af vinden.
- Der væltede omkring 50% af nåletræet samt 20% af løvtræet som spredt fald. Når det blev så slemt her kan det skyldes at vinden blev presset ned i Lillebælt. Eller at de høje banker skabte turbulens så vindstødene ramte meget tilfældigt og med ret stor kraft.
- Tre bygninger på ejendommen blev knust af væltede træer. Det var bl.a. en smuk bindingsværkslade som ikke kunne reddes. I stedet har vi nu opført en lade af østrigsk fyr som var

faldet i orkanen og ikke kunne sælges. Laden rummer maskiner og et flisfyr som fodres med træ fra skoven.

Mest løvtræ

Vi går op gennem en slugt med høje banker på begge sider. Bøgen der blev sat i 1999 er nu i god vækst de fleste steder.

- Hvilke træarter vil du bruge fremover i skoven?

- Jeg vil prøve at drive skoven med selvsåning. Det meste bliver til løvtræ, fordi jorden er egnet til løv, og de sår sig let. Vildtet er ikke noget stort problem, der er kun behov for at sætte hegn om juletræer.
- Der bliver dog også nåletræ. I denne kultur er der nogle selvsåede douglasgran, thuja, lærk og skovfyr – andre steder finder man selvsået tsuga, cypres og nobilis. Dem vil jeg bevare så der bliver en blandings-skov med spredte nåletræer, både for at undgå stormfald og for at få et smukt skovbillede.
- Efter 1999 har jeg plantet meget lidt nål, bortset fra thuja som passer

En stor bøgekultur med spredt selv-sået nåletræ – til venstre for Peter Roepstorff skovfyr og thuja, til højre douglas. Overstanderen er en douglas-gran der blev efterladt af stormen.

godt til leret jord. Lærk bruges som ammetræ i bøgekulturerne, og nogle af dem får lov at følge med op.

- Min forgænger plantede nåletræ på flere af de store banker, fordi det er en sandet og kuperet jord der ikke er egnet til landbrug. Mange steder kommer der nu løvtræ, men jeg vil også lave enkelte bevoksninger med nåletræ på beskyttede steder.

Arbejder i skoven

- Laver du selv noget skovarbejde?

- Jeg laver skovning af mindre træer og passer små kulturarealer sammen med en pensioneret skovarbejder, Lars Sørensen. Han står for det meste af arbejdet med motorsaven, og jeg tager mig af traktoren.

- Lars Sørensen har arbejdet for mig gennem skovdyrkerforeningen lige siden jeg kom. Han er nok den der har lært mig mest om skovdrift og brug af motorsaven.

- Større skovninger og større kultur-anlæg overlader jeg til skovdyrkerforeningen. Jeg går en runde en gang om året med skovfogeden, hvor vi planlægger årets aktiviteter og hvilke tilskud til fx anlæg af løvtræ der skal søges. Jeg har gennem alle årene haft stor glæde og nytte af samarbejdet med skovdyrkerforeningen.

- Vi står selv for salg af juletræer og nødder, og vi sælger sankebrænde til 3-4 faste sankere. Det meste spild-

Ørnebregne kan være et stort problem i løvtrækulturerne – den kvæler fuldstændig bøgene.

træ hugger vi til flis som vi bruger i vores eget flisfyr.

Jagt med venner

- Driver du jagt i skoven?

- Jeg går på jagt med nogle gode venner et par gange om året. Jeg skyder ikke ret meget. 2 ud af 3 gange står jeg bare og nyder naturen. Oplevelsen af naturen er det vigtigste ved jagten.

Bøgene kan ofte vokse gennem brombær. Men de er meget generende når der holdes jagt – selv hundene vil ikke gå igennem.

- Det bliver til 3-4 rådyr ud af en bestand på måske 20. Vi udsætter 70 fasaner og nedlægger en snes. Dertil kommer nogle harer, snepper, ænder og ræve.

- Dengang jeg købte skoven havde jeg et lidt romantisk syn og ville ikke skyde dyrene. Men jeg skiftede mening da jeg om vinteren havde fundet døde dyr fordi de manglede føde.

- Der er ikke vildtagre, men dyrene kan finde føde på strandengene,

En bindingsværklade blev knust under orkanen i 1999. I dag står der et maskinhus lavet af østrigsk fyr fra stormfaldet.

markerne samt i nøddeplantagerne. I enkelte hårde vintre har vi lagt roer ud til råvildtet. Fasanerne fodres gennem vinteren for at holde dem på området.

Flot grandis

Vi går ned ad bakken til en bred slugt med ask og el, og en bæk i midten. I kanten af slugten er der en bevoksning af grandis på 40 år.

- Der blev oprindeligt plantet både grandis, ædelgran, nobilis, omorika og nordmannsgran, men grandis overtog næsten det hele. De skal snart skoves, for ellers bliver de så store at de ikke kan bruges af savværkerne.

- Der er ret stor spredning på træerne. Derfor har vi to gange hugget fra toppen, så de lidt mindre træer kunne få mere plads. På den måde har vi holdt bevoksningen i live lidt længere – men nu går det ikke mere.

- Når granerne er væk vil jeg nok plante ask og el, for det passer fint med jordbunden og terrænet.

Ejerglæde

Vi går forbi en nøddeplantage der ligger i forlængelse af en af strandene. Vi går ind i skoven igen og op ad en ny bakke.

- Hvorfor ejer du skov?

- Den største fornøjelse er at være med til at forme skoven. Jeg føler en glæde ved at plante træer til mine efterkommere, selv om jeg ikke når at se træerne blive store.

- Når jeg går ud med ridsekniven føler jeg mig næsten som Gud. Jeg siger til mig selv, at det træ ser ud til at blive pænt, og så skal det blive stående.

- Jeg kan også lide at arbejde i skoven. Når det hele en gang imellem koksede på universitetet og der manglede penge til et projekt, så tog jeg motorsaven og fældede nogle træer. Og når et træ så lagde sig ned mod et stort bump så kunne jeg sige til mig selv at dér røg ministeren – eller hvem det nu var jeg var sur på. Og så fik jeg det straks bedre.

Bynær skov

- Er der mange skovgæster i området?

- Vi ligger i et ret tæt beboet område mellem Fredericia og Kolding. Der er flere villaområder som efterhånden vokser ud mod os, og der er industriområder lige op til det nordlige skel. Med tiden bliver Damgård

Grandis på 40 år som snart skal afdrives. Det er et meget lavt areal tæt ved en bæk og en bevoksning med ask og el.

nærmest en bypark til Fredericia. Jeg tror ikke man kan drive rentabel skovdrift her om halvtreds år, og jeg planlægger skoven med henblik på dens fremtidige rekreative rolle.

- En del af skoven blev fredet for nogle år siden som led i en større fredning af kysten fra Skærbæk mod Lillebæltsbroen. Fredningen er ikke nogen væsentlig gene for Damgård.

Åben over for skovgæster

- Er der gener fra skovgæsterne?

- Det er ret sjældent. De fleste kommer fra villakvartererne i nærheden – der er måske 10-15 faste kondiløbere som følger stierne, og der er en del hundeluffere.

- Det sker jævnligt at der er løse

hunde. Det er naturligvis et problem som er svært at håndtere og problematisk for jagten. Men vi har aldrig fundet skambidte dyr, og vi prøver at holde løse hunde væk fra strandene i april-maj når fuglene ruger.

- Den væsentligste begrænsning er at vi har forbudt bilkørsel – ellers ville der være mange biler på stranden. Bilkørsel er også meget hårdt ved vore interne veje.

- Når der er problemer prøver jeg at snakke med skovgæsterne, for jeg vil ikke være politi. Jeg vil heller ikke opsætte skilte med adgangsregler (ud over det officielle skilt). Folk er ligeglade med skilte.

- Da min datter boede hjemme ville hun gerne ride i skoven med sine veninder. Jeg sagde at det var i

Der er i dag godt 2 ha plantager med hasselnødder. De drives ekstensivt, men de skal beskæres med mellemrum, og der skal slås græs.

Ved hovedbygningen står dette smukke hundehus. Kanonkuglen på toppen stammer fra belejringen af Fredericia i 1849.

orden, men de måtte kun være i skridt på vejene – hvis jeg så dem i galop fik de karantæne. Og det overholdt de.

- Der er stadig mange der rider i skoven, og de har stor respekt for min besked. Der kommer af og til nogle piger som siger der har været heste i galop. Og jeg må sørge for det bliver stoppet, for de vil ikke risikere at alle ryttere får karantæne.

- Der er af og til organiserede arrangementer. Fredericia O-klub har mange mindre løb, men vi har også en gang haft et Danmarksmesterskab. Løberne undgår de sårbare områder efter aftale.

- Jeg tager ikke gebyr når der afholdes O-løb eller lignende. Hvis jeg gjorde tror jeg den mistede goodwill ville være stor.

- Spejderne bruger skoven uden betaling, men til gengæld renser de stranden en gang om året. Lokale vandreforeninger går tur, og enkelte grupper slår lejr efter aftale. Også det er helt uproblematisk.

- Kommunen har spurgt om de måtte lave en cykelrute, og det sagde jeg ja til. Det har måske fordoblet antallet af cyklister, men de følger ruten. Det må nu også siges at terrænet gør det meget svært at afvige fra stierne, selv mountainbikerne synes det er temmelig stejlt.

Medlem af foreningen

- Er du medlem af Skovforeningen?

- Ja jeg meldte mig ind samtidig med at jeg overtog ejendommen. Det var for at lære noget og især for at få SKOVEN – jeg vidste jo ikke noget om skovdrift.

- Jeg havde også god gavn af Skovforeningen under fredningssagen. Jeg ringede ind og spurgte hvordan jeg skulle bære mig ad. Jeg var af princip positiv over for fredningen, men jeg havde nogle konkrete indvendinger – bl.a. et forbud mod at opsætte hegn og at dyrke juletræer – og det fik jeg medhold i. De andre lodsejere kom derimod med advokater og en masse krav – men det kom de ikke igennem med.

- Jeg er ked af at de vejledende priser på råtræ er faldet bort, især for de mindre effekter såsom flagstænger. Jeg aner jo ikke hvilken pris jeg skal tage.

- Skovforeningens hjemmeside bruger jeg ikke ret meget – det har jeg ikke haft tid til – men jeg kan finde på at bruge den hvis jeg skal have en konkret oplysning.

- Jeg er også medlem af foreningen af mere principielle grunde. Jeg mener der er brug for nogen til at stå for det politiske arbejde, og det gør foreningen udmærket. Det er nok især de større skovejeres synspunkter der fremføres, men det smitter også af på de små.

På Galathea 3

Peter Roepstorff er trådt tilbage som professor, men er stadig ansat på del-

tid på universitetet. Det passer ham fint ikke længere at have ansvaret for afdelingen, men han kan stadig beskæftige sig med sit fag.

Tre dage efter at Skoven var på besøg tog han til Australien.

- Jeg skal med på Galathea 3 ekspeditionen i en måned. Det er en gammel drengedrøm der går i opfyldelse, sagde Peter Roepstorff med et stort smil.

- Vi er tre forskere som skal finde fluorescerende proteiner i koraller og andre havdyr. Vi dykker om natten og lyser på dyrene med ultraviolet lys, og hvis de rummer fluorescerende stoffer, så vil de lyse tilbage.

- Vi indsamler dyrene og fryser dem ned. Når vi er kommet hjem finder vi det gen som laver proteinet og sætter det ind i bakterier så det kan produceres i større mængder.

- Vi kan så sætte det fluorescerende protein fast på et større protein som vi vil undersøge. Når vi lyser med ultraviolet lys kan vi se hvordan proteinet bevæger sig inden for den enkelte celle, eller hvordan det transporteres rundt i kroppen på et menneske.

- Det kan give ny viden om hvordan proteiner dannes eller nedbrydes og hvordan de virker – til brug inden for medicin eller bioteknologi. Vi kender i dag ét protein af denne type, fra en vandmand, men vi har brug for flere, så vi kan følge forskellige processer.

sf

Billedhuggeren Anne Marie Carl Nielsen lavede dette mindesmærke for Charlotte Trap de Thygeson som ejede Damgård i 29 år frem til 1934. Det står ved indkørslen til gården.

Damgård's historie

Den første ejer var af slægten Ahlefeldt og kom fra Holsten. Han opførte hovedbygningen i 1847.

Men da han havde holdt med tyskerne under Treårskrigen 1848-50 solgte han kort efter ejendommen til Thyge de Thygeson som ejede Matstrup og Hennebjerg Ladegaard ved Fredericia. Thygeson var fra 1868 klitinspektør og gjorde en stor indsats for klitdæmpningen langs Jyllands vestkyst.

Da han døde i 1905 blev Damgård overtaget af hans adoptivdatter Charlotte Trap de Thygeson som var meget afholdt på egnen. Hun var gode venner med komponisten Carl Nielsen, som i årene 1908-30 opholdt sig flere måneder hvert år på gården. Det er baggrunden for at flere døre i huset er forsynet med filtplader så de øvrige beboere i huset ikke blev forstyrret mens han komponerede.

Da Charlotte Thygeson døde i 1934 blev Damgård overtaget af en frøken Liebe der var ansat i Nationalbankens afdeling i Kolding. Hun var en meget omfangsrig dame og mandehader – der kom ikke en mand inden for døren i den tid hun boede på gården.

Hun solgte i 1952 gården til forskandiat Johan Otto Reventlow (som i øvrigt er farbror til Skovforeningens formand, Niels

Hovedbygningen til Damgård ligger i en slugt mellem to af ejendommens skove.

Fra terrassen er der en flot udsigt over Lillebælt og Hindsgavl på Fyn; bag træerne til højre ligger Fænø. Til højre ses et af parkens sjældne træer – et meget stort tulipantræ (*Liriodendron*) fra Nordamerika. Parken rummer også et tempeltræ (*Ginkgo*) og en sumpcypres (*Taxodium*).

Reventlow). Johan Otto Reventlow var ugift. Men på et tidspunkt blev huset ved stranden udlejet til Inge Roepstorff som var blevet skilt fra sin første mand, og kort efter blev de to gift. Lige før Johan Otto døde i 1977 blev gården så overdraget til hans stedsøn, Peter Roepstorff.

- Ejendommen har så meget historie, at man aldrig rigtig bliver ejer, men snarere forvalter af en kulturarv, siger Peter Roepstorff. Jeg føler derfor mere en forpligtelse til at viderebringe stedet til næste generation.

AKKERUP PLANTESKOLE

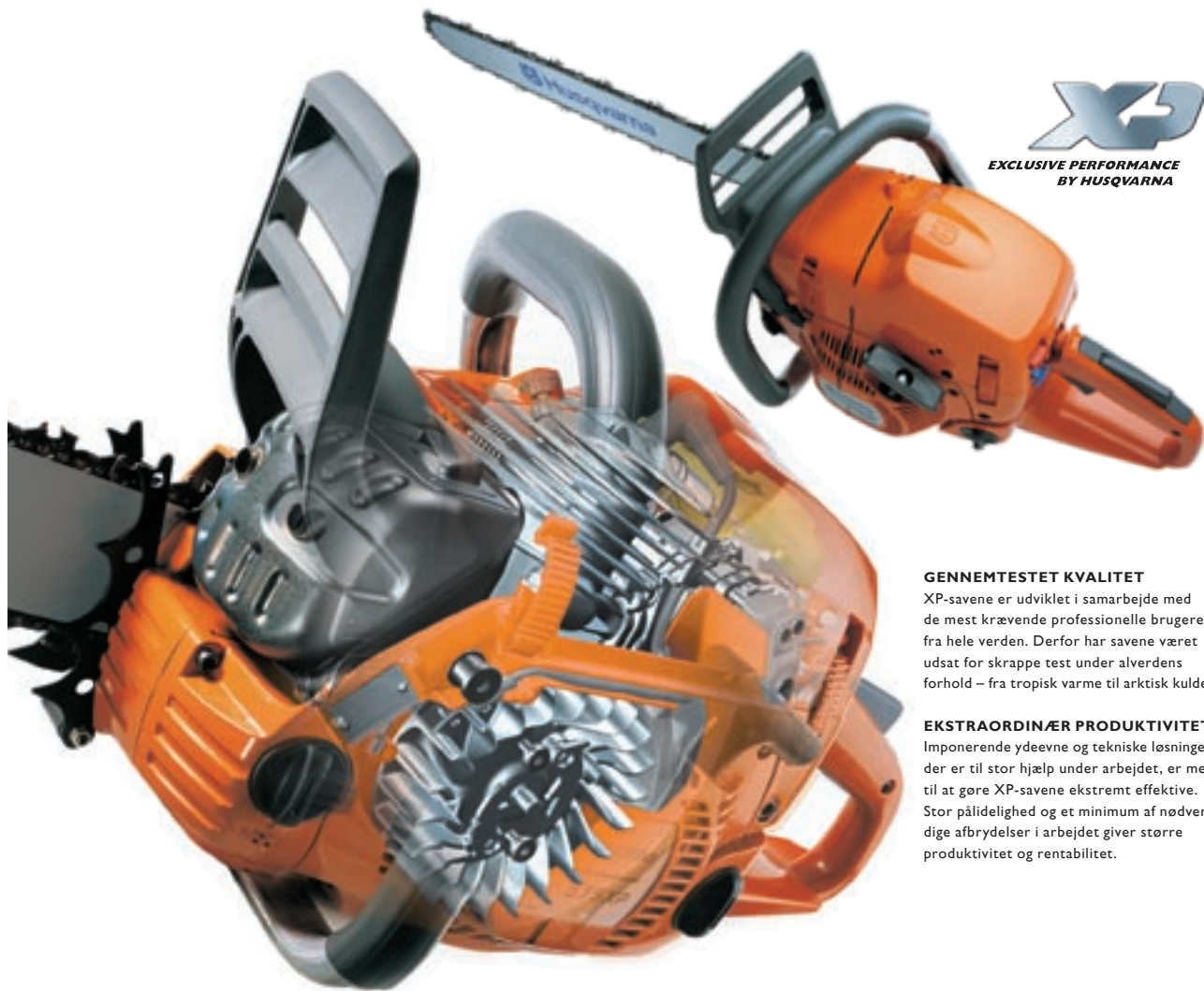
5683 HAARBY
 TLF. 6473 1058
 FAX 6473 3158 -mail@akkerup.dk
 WWW.AKKERUP.DK

Skov-, læ og hækplanter

Rekvirer katalog eller De er velkommen til at aflægge Planteskolen et besøg. Tilbud afgives gerne.

sf

FREMTRAGENDE PRODUKTIVITET

XP
EXCLUSIVE PERFORMANCE
BY HUSQVARNA

GENNEMTESTET KVALITET

XP-savene er udviklet i samarbejde med de mest krævende professionelle brugere fra hele verden. Derfor har savene været udsat for skræppe test under alverdens forhold – fra tropisk varme til arktisk kulde.

EKSTRAORDINÆR PRODUKTIVITET

Imponerende ydeevne og tekniske løsninger, der er til stor hjælp under arbejdet, er med til at gøre XP-savene ekstremt effektive. Stor pålidelighed og et minimum af nødvendige afbrydelser i arbejdet giver større produktivitet og rentabilitet.

HUSQVARNA XP-SERIES

En aggressiv motorkarakter og høj effekt er de klassiske detaljer, der kendetegner XP-modellerne. Disse fordele kombineret med et lavt vibrationsniveau og veludviklet ergonomi sikrer, at savene er i en klasse helt for sig. XP-series er resultatet af vores filosofi om aldrig at gå på kompromis med noget og da slet ikke kvaliteten.

Fra Husqvarna får du professionelt og gennemtestet udstyr, der er specielt designet, så du kan arbejde mere effektivt, med større fornøjelse og et bedre resultat. Vi har forpligtet os til at fremstille udendørsprodukter, der opfylder de strengeste krav over hele verden.

Husqvarna
Great experience

KATALOG MED KOMPLET SORTIMENT BESTILLES PÅ WWW.HUSQVARNA.DK ELLER
TLF. 45 87 79 79, HVOR DER OGSÅ HENVISES TIL NÆRMESTE FORHANDLER.

Hugst af heltræflis – bæredygtig energi?

Af Thomas Nord-Larsen,
Skov & Landskab

Medfører hugst af hele træer til skovflis udpinning af dyrkningsgrundlaget og langsigtede tilvæksttab?

En ny opgørelse af et forsøg på mager jord i Vestjylland viser ingen forskel på tilvæksten i parceller med grønflisning, syrefældning eller stammehugst.

I 1983 indsendte Miljøministeriet en ansøgning til Folketingets finansudvalg om at igangsætte et flisprojekt i statsskovene. Formålet var at udnytte et hjemligt og billigt brændsel til erstatning for den dyre fyringsolie, at forbedre driften af statens skove, samt at skaffe arbejdspladser.

Skovstyrelsen skønnede dengang, at man kunne udnytte ca. 450.000 rummeter flis om året. Det svarede til halvdelen af den mængde man skønnede kunne høstes.

Udviklingen har i dag overhalet forestillingerne fra den gang. Således leverer skovene i dag sammenlagt en million rummeter heltræflis til varmeværkerne og omkring 470.000 m³ træ som brænde til danske kaminer og brændeovne (Statistikbanken 2006).

Fjernes næringsstoffer?

Ved høst af heltræflis fjernes der - i forhold til traditionel hugst af tømmer - en større andel af nåle, kviste og grene med et langt større indhold af væsentlige næringsstoffer.

Fjernelsen af næringsstoffer ved grønflisning er undersøgt af Heding og Løycher (1984) og Beier et al. (1995). De fandt, at mængden af N, P, K, Mg og Ca der fjernes ved en enkelt tynding, er mellem 3,5 og 8 gange større ved hugst af heltræflis

Resultaterne tyder på, at der ikke er en generel effekt af flishugstmetoden på produktionen af vedmasse. Dog er der tegn på lidt lavere tilvækst ved grønflisning i den sidste af de tre måleperioder; forskellen er dog ikke generelt statistisk sikker.

end ved traditionel tynding.

I et lignende studie af hugst af fortrøret flis lod man træerne tørre i 6-8 måneder i skoven. Her fandt Møller (2000), at fjernelsen af næringsstoffer var 2,5-4,5 gange større.

Allerede da ansøgningen om det føromtalt flisprojekt i 1983 blev indgivet, blev det påpeget, at det var uklart, hvor meget heltræflis det ville være forsvarligt at udnytte ud fra hensyn til skovdyrkning og miljø.

Derfor nedsatte Skovstyrelsen en arbejdsgruppe, der skulle vurdere de eventuelle økologiske konsekvenser af øget biomasseudnyttelse i skovene. Gruppens arbejde mandede ud i en række anbefalinger, men man måtte erkende, at man ikke på daværende tidspunkt vidste nok til at opstille veldokumenterede anbefalinger for at udnytte marginale træressourcer.

Som følge af manglen på faktisk viden om effekten af heltræudnyttelse iværksatte Hedeselskabet i

1990 et forsøg. Det skulle vise, om den øgede fjernelse af næringsstoffer medfører en tilvækstnedgang (Faurby, 1994). Skov & Landskab overtog forsøget i 2000 og har i 2006 gennemført forsøget og analyseret resultaterne med støtte fra Skov- og Naturstyrelsen.

Denne artikel søger at belyse de langsigtede effekter af heltræudnyttelse. En uddybende artikel vil blive publiceret i Dansk Skovbrugs Tidsskrift i foråret 2007.

Forsøget

Flishugstforsøget omfatter to bevoksninger på Klosterheden Statskovdistrikt og i Mangehøje Plantage (SKOVSAM). Begge ligger nordvest for Holstebro.

Forsøget på Klosterheden blev anlagt i en rødgranbevoksning plantet i 1956 på sandet hedeslette. Højdebonden svarer til 24 m ved 100 år. Forsøget var på anlægstidspunktet stærkt skrællet af kronvildt.

Forsøget i Mangehøje Plantage blev anlagt i en rødgranbevoksning plantet i 1965 på en bakkeø. I hver femte række var der indblandet alm. ædelgran. Højdeboniteten svarer til 27 m ved 100 år.

De to forsøg blev begge anlagt som randomiserede blokforsøg med én gentagelse af de fire behandlinger i hver blok og fire blokke på hver lokalitet, altså i alt 16 parceller på hver lokalitet. De fire behandlinger omfatter en utyndet kontrolparcel og fire flishugningsparceller (Tabel 1).

Forsøget blev opmålt efter tynding med de fire behandlinger første gang i foråret 1990. Opmålingen blev gentaget i efteråret 1993, hvor forsøget dog ikke blev tyndet.

Tyndingen med de fire behandlinger blev gentaget i foråret 2000, hvor forsøget blev målt før og efter tynding. Endelig blev forsøget igen opmålt og tyndet i foråret 2006, men blev denne gang tyndet med traditionel stammehugst.

Den samlede opgørelse af forsøget indeholder således 16 års tilvækst fordelt på tre perioder 1990-93, 1993-2000 og 2000-2006.

Resultat

Analysen af de periodevise tilvækster viser signifikante forskelle mellem behandlingerne (Figur 1).

I de fleste perioder var tilvæksten i de uhuggede parceller større end i de flishuggede parceller, mens de øvrige behandlinger ikke adskilte sig fra hinanden.

En nærmere analyse peger på, at forskellene i tilvækst især skyldes forskelle i stående vedmasse og altså ikke den anvendte flishugstmetode. I den seneste periode (2000-2006) var tilvæksten i de grønflisede parceller dog mindre end i de stammehuggede parceller i Klosterheden og mindre end i de syrefældede parceller i Mangehøje Plantage.

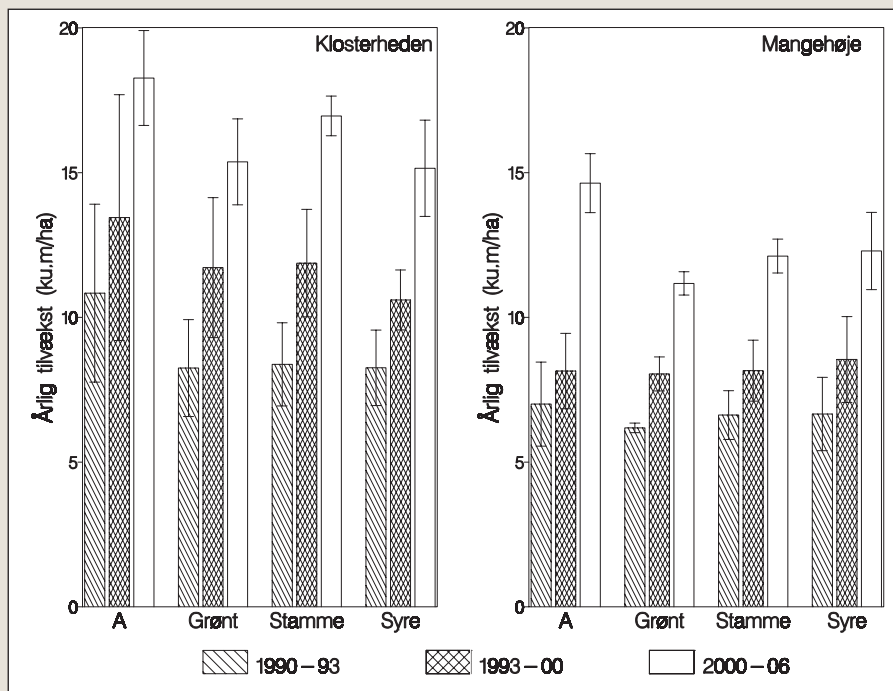
Et generelt billede er, at den gennemsnitlige tilvækst i de grønflisede parceller er mindre end ved de øvrige behandlinger. Effekten er dog ikke generelt statistisk sikker.

Diskussion

Sammenfattende tyder resultaterne på, at der ikke er en generel effekt af flishugstmetoden på produktionen af vedmasse. De observerede forskelle i tilvækst skyldes i højere grad forskelle i hugststyrke mellem de forskellige behandlinger – især mellem uhuggede kontrol-parceller og flishuggede parceller.

Tabel 1. Behandlinger i flishugstforsøget.

A:	Kontrolparcel, hvor der ikke foretages tynding.
Grønflisning:	Hele træer hugges til flis, umiddelbart efter de er fældet.
Syrefældning:	Hele træer efterlades i rækkerne i op til 6 måneder og hugges derefter til flis. Herved efterlades en del nåle og kviste i bevoksningerne.
Stammehugst:	Traditionel stammehugst, hvor hugstaffaldet efterlades i bevoksningen. Ved den første tynding af forsøget i 1990 benyttede man en maskine, der foretog en grovkvistning af træerne, som efterfølgende blev hugget til flis. Metoden svarer til stammehugst mht. mængden af efterladte næringsstoffer.

Figur 1. Årlig tilvækst for de tre perioder 1990-1993, 1993-2000 og 2000-2006 for forsøgene på Klosterheden og i Mangehøje Plantage. Intervallerne på figuren angiver 95% konfidensintervaller for middelværdien (dvs. usikkerheden på målingerne).

Dog er det muligt, at forskellene i volumenproduktion i den seneste vækstperiode (2000-2006) viser en begyndende effekt af fjernelsen af næringsstoffer efter to hugster med grønflisning. Denne effekt er dog ikke generelt statistisk sikker.

Generel udsagnskraft

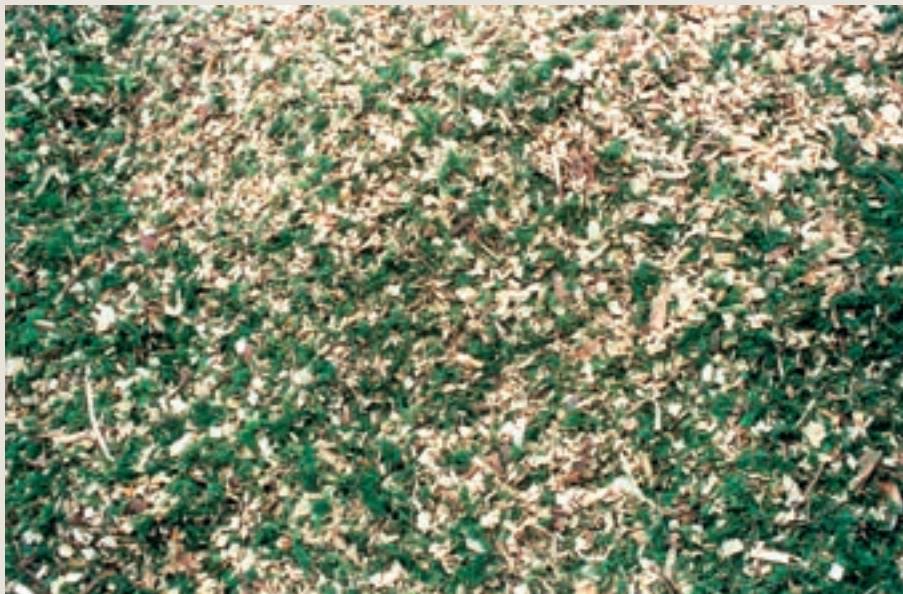
I forbindelse med flishugstforsøget må et afgørende spørgsmål være, hvorvidt resultaterne gælder generelt, hvorvidt foretages hugst af heltræflis i tidlige tyndinger i gran.

Her må man tænke på, at de to forsøg ligger mindre end 50 km fra hinanden. Begge får i høj grad tilført næringsstoffer ved deposition fra havet samt fra et omfattende svinebrug i regionen (Hansen et al. 2006, Sevel et al. 2006).

I andre dele af landet hvor de fjernede næringsstoffer i mindre grad erstattes ved deposition er det muligt, at der vil være langsigtede effekter af heltræudnyttelsen.

Da man anlagde forsøget var det en grundlæggende antagelse, at effekterne af flishugst ville være mest synlige på sandede, næringsfattige lokaliteter. Imidlertid har svenske forsøg vist, at de største tilvækstnedgange efter flishugst ses på bedre vækstlokaliteter (Egnell og Leijon 1997, Jacobson et al. 2000).

Det skyldes muligvis, at en større del af næringsstofferne er bundet i træernes kroner. En anden mulighed er, at den begrænsende effekt på sandede lokaliteter ikke er forsyningen med næringsstoffer, men derimod den mængde vand der er til-

Svenske forsøg tyder på at de største fald i tilvækst efter flishugst ses på de lidt bedre lokaliteter. Forsøg på andre lokaliteter end den magre vestjyske jord ville derfor måske have givet et andet resultat.

De fleste næringsstoffer findes i asken. Derfor kan man erstatte de næringsstoffer der fjernes med flisen ved at udbringe asken i skoven, fx som pelleteret aske.

gængelig for planterne. Det er derfor muligt, at man på andre lokaliteter, hvor vandforsyningen er rigelig, vil se en effekt af flishugsten, fordi den begrænsende faktor er et eller flere næringsstoffer.

For at kunne sige noget mere generelt om effekten af flishugst på vedmasseproduktionen kræves derfor undersøgelser på en bredere vifte af forsøgslokaliteter.

Udspredning af aske

I det omfang heltræudnyttelsen på en given lokalitet har negative konsekvenser for dyrkningsgrundlaget, bør det øgede udtag af næringsstoffer kompenseres. Asken fra afbrændingen af skovflis på varmeværkerne indeholder – bortset fra kvælstof – langt hovedparten af de næringsstoffer, der var bundet i biomassen fra skoven.

Tilbageførsel af aske fra forbrænding af skovflis til skovene er derfor en oplagt mulighed for at recirkulere en del af de udtagne næringsstoffer og derved kompensere for det ekstra udtag.

Med Gødskningsstrategien for Skov- og Naturstyrelsens skovarealer og Askebekendtgørelsen fra Miljøstyrelsen er rammerne givet for anvendelsen af flisaske i skovbruget. *Skov & Landskab* er løbende beskæftiget med forskning i udspreddning af aske fra varmeværkerne.

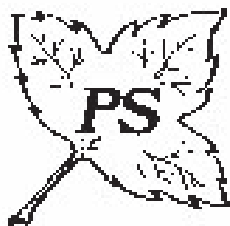
Litteratur

- Beier, C., P. Gundersen, I. S. Møller, 1995. Fjernelse af næringsstoffer ved flisning. Vidensblad, Skovbrug, 6.3-9, Forskningscentret for Skov & Landskab, Hørsholm, Danmark
- Egnell, G. og B. Leijon, 1997. Effects of different levels of biomass removal in thinning on short-term production of *Pinus sylvestris* and *Picea abies* stands. Scandinavian Journal of Forest Research 12, 17-26.
- Faurby, O., 1994. Er flishugst skadeligt? Skoven 26, 18-19.
- Hansen, K., L. Sevel, L. Vesterdal, M. Hovmand, H. V. Andersen, A. Bastrup-Birk og J. B. Hansen, 2006. Tilførsel af svovl og kvælstof til skov gennem 20 år. SKOVEN 11, 518-520.
- Heding, N. og M. Løyche, 1984. Om rød-

- grannåles mængde og næringsstofindhold. Dansk Skovforenings Tidsskrift 69, 302-306.
- Jacobsson, S., M. Kukkola, E. Mälikönen, B. Tveite, 2000. Impact of whole-tree harvesting and compensatory fertilization on growth of coniferous thinning stands. Forest Ecology and Management 129, 41-51.
- Møller, I.S., 2000. Calculation of biomass and nutrient removal for different harvesting intensities. New Zealand Journal of Forestry Science 30, 29-45.
- Sevel, L., L. Vesterdal, K. Hansen, J. R. Christiansen, A. Bastrup-Birk, 2006. Nitratudvaskning fra skove- hvad betyder kvælstoftilførsel og skovtype? SKOVEN 12, 566-569.
- Statistikbanken, 2006. Danmarks Statistik. www.statistikbanken.dk.

Planter til: Pyntegrønt & juletræer, skov, læ & vildt.

Barrods- & dækrodsplanter

Peter Schjøtt's Planteskole
7361 Ejstrupholm
Tlf. 75 77 25 52 · Fax. 75 77 31 34
E-mail: p.s@planteskole.dk

Se fremtidens fordele på www.planteskole.dk

Frø af tjørn indsamles

Tjørn er velegnet til læhegn og haver. Den modstår bid fra vildtet, den er et godt sted at bygge rede for småfugle, og den klarer stærk vind, mager jord og frostvejr.

Selvom tjørnen er meget nyttig, er der ikke hidtil lavet et bevidst udvalg af tjørn til landskabsbrug. Frø høstes ofte på planter af ukendt oprindelse.

Der findes tre vilde arter af tjørn: engriflet hvidtjørn (den mest almindelige i læhegn), almindelig hvidtjørn, og koraltjørn, som mest findes i det sydøstlige Danmark. Disse tre arter kan krydse med hinanden, og derfor har det været svært at finde de rene arter.

Der er nu startet et projekt med at indsamle det bedst egnede materiale af tjørn. Arbejdet udføres af seniorforsker Martin Jensen fra Danmarks JordbrugsForskning og seniorforsker Jan Sveigaard Jensen fra Landbohøjskolen. Botaniker Knud Ib Christensen fra Københavns Universitet bestemmer arterne hvis der er tvivl.

De indsamler især materiale fra afsidesliggende områder. Det sker for at begrænse risikoen for at der indgår gener fra tidligere importør af tjørn.

- Vi vil kun have dansk tjørn, som sikkert er bedre til at klare vind og frost end sydeuropæiske planter, siger Martin Jensen.

De har indsamlet podekviste og frø, som nu er opformeret. Statsskovenes Planteavlstation og Hedeselskabet har plantet buske ud i frøplantager og i læhegn forskellige steder i Danmark.

- Vi har op til 60-70 forskellige plustræer for hver af de tre arter. Vi kan nu lave yderligere forædling af planterne og sikre os at de egner sig til et dansk klima, der er under forandring, siger Martin Jensen. Han forventer, at de første frøplanter er i planteskolerne om to til tre år.

Tjørn er en af de mest værdifulde planter i landskabet. Nu kommer der snart udvalgte planter på markedet.

Hjælp mod skovbrande

Kem A/S i Tarm skal hjælpe portugisere med de mange ødelæggende skovbrande der har ramt landet i de senere år. Ikke med at bekæmpe brandene, men med at forebygge dem. I 2006 brændte mere end 20.000 ha.

En af årsagerne til at skovbrandene er blevet så omfattende er nemlig at der ligger store mængder visne blade og bark på skovbunden. Det er især et problem i de mange eucalyptus plantager, fordi bladene kun nedbrydes meget langsomt. Samtidig indeholder bladene æteriske olier som gør at de antændes meget let.

Kem A/S skal nu levere en række forbrændingsanlæg som kan bortskaffe noget af dette affald. Det første anlæg skal være færdig til april 2007 og kan forbrænde 13 ton i timen. Den samlede ordre har en værdi af 68 mio. kr.

Kem A/S leverer anlæg til produktion af varme og/eller el. I Danmark findes 15 anlæg med en effekt mellem 2 og 8 MW samt 100 mindre halmfyrede anlæg til gårde. I Sverige er der 35 anlæg som forbrænder flis og tørv.

Kilder: Jydske Vestkysten 18.9.06 og www.kem.dk

Ny skov ved Nakskov

Der skal anlægges en større bynær skov nord og øst for Nakskov. Det besluttede byrådet et par uger før Nakskov kommune blev en del af Lolland Kommune.

Kommunen skyder landbrugsjord til en værdi af 11 mio. kr ind i projektet. Miljøministeriet vil så i de kommende år opkøbe jord til en værdi af ca. 13 mio. kr.

Projektet bliver på i alt 130 ha, og det ventes at tage 8-12 år at gennemføre det. Statsskovene står for anlæg og drift.

Skov- og naturområderne ligger især langs nordkanten af byen hen til Sæbyholm Skov. Herfra går skoven mod syd og følger den østlige ende af byen ned til Halsted Ådal. Der skal laves et stisystem på 11 km for gående og ridende i de nye skove.

Kilde:Lolland-Falsters Folketidende 16.12.06

Vi bør plante både nåletræer og løvtræer. Nogle arter af nåletræ kan være ret stabile og kan også forynge sig selv – og kan dermed passe ind i fremtidens skovbrug. (Arkivfoto af statslig skovrejsning ved Herning med eg, skovfyr og lærk).

Vi har brug for nåletræerne

**Af skovejer Bendt A. Sloth,
Høver Skov, Vinderup
tidligere formand for Vestjysk
Skovdyrkerforening**

Tilskudssystemerne fremmer dyrkning af hjemmehørende træarter. Men nåletræerne er en vigtig del af dansk skovbrug, især i Vestdanmark.

Vi har brug for træ til byggeri – og til energi.

Derfor bør vi plante både løvtræ og nåletræ.

I de senere år er der vedtaget love med mulighed for tilskud til træplantning. Det er sket i forbindelse med ønsket om mere skov, flere og mere varierede læhegn, samt genrejsning af stormfaldsramte skove. Ejeren får tilskud, alt efter de planter han vælger – og så skulle alt være såre godt.

Men tilskud er som bekendt meget adfærdsregulerende, ikke mindst når økonomien strammer til. Størrelsen af tilskudsbeløbet varierer meget alt efter plantevalg og sammensætning, og derfor kan man konstatere, at Skov- og Naturstyrelsen pt. har taget førergræb på dansk natur, på de danske skoves fremti-

dige udseende og måske ikke mindst (manglende) økonomi.

De hjemmehørende

Der er talt og skrevet meget i de seneste år i anden sammenhæng om integration og om det udbytte og den synergieffekt, der kan fremkomme, når diversiteten er til stede blandt mennesker.

Det er derfor helt uforståeligt for praktisk/økonomisk skovbrug (det som skulle være bæredygtigt), at man systematisk ønsker at fremme de såkaldt *hjemmehørende* træer. Det sker på bekostning af en række andre arter, der på fortræffelig vis kan understøtte naturen i den blan-

dingsskov, som vel ret beset er den skovtype, der bedst lever op til stabil økonomi, skønhed og ikke mindst et omskifteligt vejr.

Har man helt glemmt, at det var fremmedarbejderen, tyskeren von Langen, der kom til landet for 240 år siden - hidkaldt af kongen for at genrejse et skovbrug, som lå i ruiner. Von Langen løste med stor succes opgaven, idet han indførte mange af de træarter, som vi i dag er vant til at se i skovene, og som i mange tilfælde udgør ryggraden i økonomien. Det gælder rødgran, sitkagran, ædelgran og lærk.

At være hjemmehørende er ingen garanti

I de seneste år har vi oplevet, at elmetræet er forsvundet på grund af sygdom. I øjeblikket ser det heller ikke for godt ud med asketræet. Og sådan vil det sikkert over tid opleves med flere af de træer, som vi hidtil har satset på – også blandt de såkaldt hjemmehørende.

Det er altså ikke nogen garanti for sundhed og vækst at være 'hjemmehørende'! Derfor er der så meget mere grund til at fremme en større variation – naturligvis med fokus på provenienser som vi har erfaring for er velegnede under vore betingelser.

Vi har brug for nåletræerne

Når stormen har raset – hvilket vi desværre har fået rigelig erfaring med i de senere år – så er det værd at bemærke, at gammel lærk og douglasgran, cypres og tsuga ofte står tilbage. Det er altså ikke alle nåletræerne, der let vælter, som mange tror.

De fleste af disse er i øvrigt 'rødkærned' fra naturens side, det vil sige på naturlig vis imprægneret til bedre at kunne modstå råd sammenlignet med mange andre løv- og nåletræer. Netop de rødkærnedede nåletræarter burde have Skov- og Naturstyrelsens bevågenhed, eftersom man derved kunne mindske brugen af mange af de kemikalier, der i dag bruges til at gøre andet nåletræ langtidsholdbart.

De nævnte træarter har endvidere den fordel, at de synes villige til selvforyngelse. Flere af dem (bl. a. tsuga) er stabile på mange af de skovarealer, der forsummer på grund af manglende grøftning (en del af det, der nu hedder naturnær skovdrift).

Endelig er der økonomien. At vi alle gerne vil have mere løvskov, passer fint sammen med den blandingsskov, som tidligere er nævnt.

Men vest for den jyske højderyg vil det være en kæmpefejl, om man glemmer nåletræet som det bærende træartsvalg.

Det brede og afbalancerede valg

I landbruget lærte vi i forrige århundrede at sætte jord af til læhegn. Det voldte hos mange landmænd visse problemer at afgive noget af den jord, som møjsommeligt var opdyrket. Men over tid fandt man ud af, at jo bedre læhegn man havde, des større udbytte kunne jorden mellem hegnene yde. I tilgift fik man en mere varieret fauna.

I forbindelse med det store stormfald i 1981 havde statsskovvæsnet endnu ikke erkendt, at det samme kunne gøre sig gældende i skovbruget her i det jyske. Man fastholdt ved genplantningen efter dette stormfald i vidt omfang monokulturer af nål uden større brug af løv som 'læhegn' (værnskov).

Den politik, der nu forfølges, kunne se ud som om, det forsømte skal indhentes - så godt og vel - og man kan vel også sige: bedre sent end aldrig. Jeg ser det dog som farligt, når så få træer bestemmelser med så stor langtidseffekt.

Man har jo før taget uheldige beslutninger hos de ansvarlige myndigheder. Men da resultatet først ses efter mange år, er ansvaret let at bære for dem, der burde være ansvarlige – 3 alen under mulde.

Kortsigtet støtteoptimering?

Derfor spørger jeg, hvor er skovdyrkerne blevet af? Hvor er debatten henne? Hvornår hører man et forsvaret for en fortsat, væsentlig brug af de ikke-hjemmehørende nåletræarter i dansk skovbrug - især vestdansk skovbrug?

Tidligere fandtes der mange engagerede skovdyrkere i statsskovvæsnet og i det private skovbrug. Og jeg tror stadigvæk, at der ligger spirende kræfter gemt. Men man hører dem ikke i debatten, som næsten ligger død.

Man fristes til at slutte, at det er tilskuddene, der får den forstlige forvaltning i alle regier (de private administratorer, Skovdyrkerforeningerne, Hedeselskabet, ejerne selv) til at fokusere på støtteoptimering på bekostning af den langsigtede skovøkonomi.

Savværker uden dansk træ?

I forbindelse med de senere års

stormfald har vi været glade for de eksisterende savværker her i landet. Og med det nye Viskum-Nørlund savværk har vi vel pt. det mest moderne i Europa. Men hvor skal de få råtræet fra i fremtiden med den nuværende skovpolitik?

Er det virkelig meningen, at træet til det danske byggeri – det kan vi bare importere fra udlandet, mens vi hygger os i vore krogede egeskove. Det er da vist en luksusholdning.

Med hensyn til oparbejdning og brug af træflis har vi udviklet en meget effektiv måde til billigt at pleje ikke mindst nåletræsbevoksningerne. Samtidig kan vi omsætte en energiressource på den mest optimale måde, til fordel for såvel skoven som de forbrugere, der nyder gavn af miljøneutral energi. Det er godt, idet det gør tyndingerne rentable, men det kan aldrig erstatte de vigtige indtægter fra salg af tømmer.

Det brede udsnit af løvtræer, som over de seneste år har fået første prioritet, hvordan skal det gå med dem? Ét er at plante løv, noget andet er at skabe kvalitetsskov med økonomi, ikke mindst vest for den jyske højderyg.

For fra man planter løvtræer, og indtil man høster slutproduktet, skal der løbende udføres en omfattende og professionel pleje af bevoksningerne. Jeg kan her tvivle på, om fremtidens løvtræeffekter kan honorere nutidens lønniveau, for jeg ved, at det kun er få skovejere, der har råd til at leve op til rettidig omhu i den løbende skovforvaltning.

Slingrevals?

Derfor til slut et sidste spørgsmål: Er det en slingrevals (fra nåletrægrøften og over i løvtrægrøften), man lægger op til i de toneangivende kredse?

Og i det omfang, vi får lov til at beholde nåletræerne, er det så målet, at vi skal helt tilbage til Danmarks meget hjemmehørende nåletræ – det eneste ene: Enetræet? Så kan vi jo passende her ved juletid gå *rundt om en enebærbusk*, for et rigtigt skovtræ bliver det nu aldrig!

Vildtudbyttet 2005/06

Det samlede vildtudbytte i jagtsæsonen 2005/06 blev lidt mindre end i den foregående sæson.

Dåvildt og mink var de to eneste pattedyr hvor jagtudbyttet steg. Antallet af nedlagte dådyr steg 14 % og er dermed steget med 48 % siden 2000.

Denne udvikling afspejler uden tvivl en markant stigning i bestanden, og den stemmer med en DMU-undersøgelse af dåvildtets status i 2001. Næsten hver anden dåvildtjæger mente at bestanden var stigende.

Den faldende tendens i jagtudbyttet af hare og agerhøne siden omkring 1960 ser ud til at fortsætte. Udbyttet af harer faldt med 12 % og agerhøne med 9 % i forhold til den foregående sæson. Det afspejler muligvis en yderligere nedgang i bestandene, men det kan også i nogen grad være udtryk for, at en del jægere har begrænset jagten på de to arter.

I jagtsæsonen 2005/06 var der i alt 162.700 som løste jagttegn, heraf 7.636 kvinder (5 %). Desværre er der kun 56 % af jægerne som har indberettet udbytte. Alle jagttegnsløbere

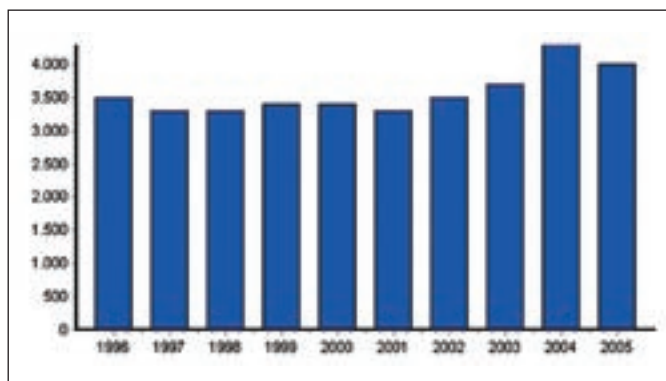
Jægerens udbytte af vildt gennem de seneste tre jagtsæsoner.

Jagtsæson	2003/04	2004/05	2005/06
Jagttegn	159.330	161.533	162.700
Indberetninger	57,1 %	58,0 %	56,0 %
Kronvildt	3.700	4.300	4.000
Dåvildt	3.900	3.800	4.300
Sika	400	300	300
Råvildt	112.900	111.300	106.600
Hare	71.900	67.600	59.400
Ræv	41.700	42.200	39.500
Mink	5.500	5.100	5.800
Agerhøne	41.500	34.500	31.400
Fasan	709.500	722.400	707.000
Skovsneppe	24.900	38.100	38.200
Krage	95.200	90.700	92.200
Husskade	40.100	40.600	40.000
Samlet udbytte	2.538.000	2.560.000	2.476.000

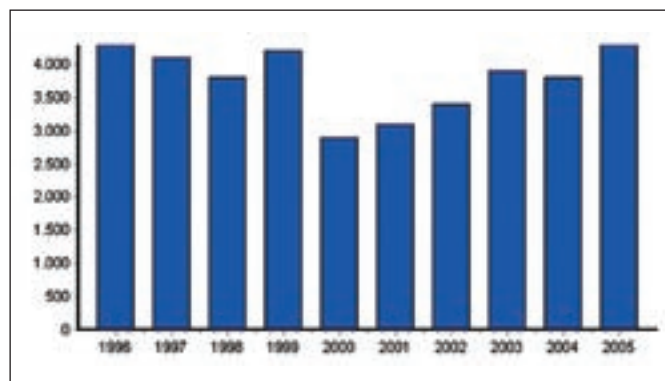
Tabellen viser et uddrag af den samlede opgørelse af vildtudbyttet. DMU har korrigeret tallene, så der er taget højde for de jægere som ikke indberetter, men en sådan korrektion er naturligvis forbundet med usikkerhed.

har pligt til at indberette, hvad de har nedlagt – også de, der ikke har nedlagt noget.

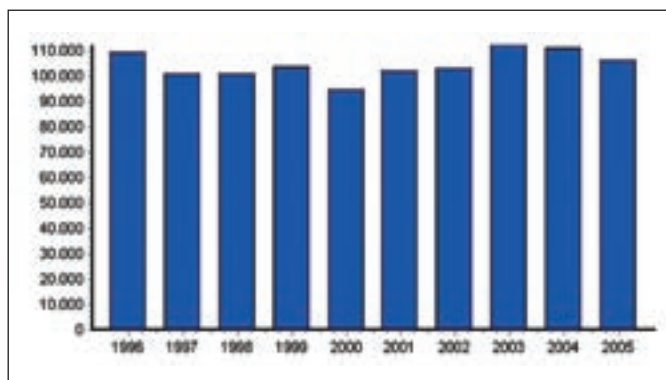
Kilde: www.dmu.dk 21.12.06

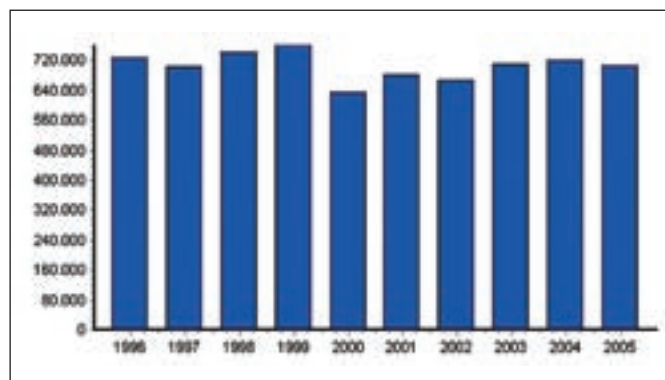
Vildtudbytte de seneste ti år for kron dyr.

Vildtudbytte de seneste ti år for dådyr.

Vildtudbytte de seneste ti år for rådyr.

Vildtudbytte de seneste ti år for fasan.

Pres på træpillerne

Markedet for træpiller er præget af større efterspørgsel end udbud – og af mangel på råvarer.

I Danmark kan der produceres 300.000 tons om året, men i løbet af 2006 er der ikke lavet mere end 100.000 tons. Det var ikke muligt at skaffe råvarer.

Forbruget af træpiller ventes i 2006 at blive på 950.000 tons. Langt de fleste træpiller bliver derfor importeret.

Men det er blevet dyrere. Indkøb til sæsonen 2006/07 koster 40% mere end året før, og transporten er også steget. Andre steder i Europa er prisen endda gået op med 60%. Det er blevet normalt at lave kontrakter med mulighed for løbende justering af prisen – tidligere aftalte man faste priser for en periode.

Den store efterspørgsel får produktionen til at stige. I øjeblikket laves der 4,3 mio. tons i Europa om året, men i 2010 ventes det at være oppe på 8,3 mio. tons. Forbruget stiger dog endnu mere – nemlig fra 4,9 mio. tons i 2006 til 12,7 mio. tons i 2010.

Derfor skal der hentes træpiller

udefra, især fra Canada, USA og på sigt også Rusland og måske de baltiske lande. Det vigtigste land er Canada som ventes at øge sin eksport fra 0,6 mio. tons i 2006 til 4,3 mio. tons i 2010.

På verdensplan ventes forbrug og produktion at ligge på omkring 16 mio. tons i 2010.

Kilde: Fjernvarmen 12/06

Hvalsø Savværk fik et overskud på 2,9 mio. kr.

Stigende priser i Hvalsø

I 2005/06 har Hvalsø Savværk fået et overskud før skat på 2,9 mio. kr mod 0,9 mio. kr året før. Fremgangen skyldes især handel med træ over hele verden. Ejeren, Martin Nyrop-Larsen, betegner resultatet som tilfredsstillende.

Hvalsø Savværk har et savværk på Midtsjælland som skærer bøg. Efterspørgslen på træprodukterne er nogenlunde som året før, men nu er der tendens til at priserne stiger. De seneste år er der investeret en del i savværket, og det giver overskud nu.

Hvalsø Savværk driver også handel med hårdtræ fra Afrika og Europa som sælges i Mellemøsten, Fjernøsten, Japan og USA. Der er gode konjunkturer i det meste af verden, og det har givet gode resultater.

Kilde: Erhvervsbladet 8.11.06

	2005/06	2004/05
Nettoomsætning	89,2	90,2
Resultat før skat	2,9	0,9
Egenkapital	13,3	11,8
Ansatte	29	29

Just Forest

1 stk Valmet
830 årg. 2002
timer 4800
på vej ind!

Valmet skovmaskiner passer på miljøet og de danske skove

Vore 3 erfarne skovmaskine folk er klar ved telefonerne.

Salgskonsulent
Christian Josefsen
Tlf. 99282925
Mobil 40562090

Værkfører
Hans Christian Schmidt
Tlf. 99282923
Mobil 40727140

Montør
Torben Pedesen
Mobil 22652183

Tavlundvej 4-6 • Lind • 7400 Herning • Tlf. +45 99282930 • Fax +45 99282938
www.helmstmt.com • mail@helmstmt.com

To nye skov-kommuner

De nye kommuner bruger skovene på deres hjemmesider – til venstre Gribskov, herover Favrskov.

I Nordsjælland og i Midtjylland er der nu kommuner opkaldt efter en af den nye kommunes skove.

Kommunalreformen har betydet at der nu findes to kommuner med "skov" i deres navn. Gribskov Kommune kan de fleste nok placere – men hvor i landet ligger mon Favrskov Kommune?

Gribskov kommune

Gribskov kommune er dannet ved en sammenlægning af Helsingør og Græsted-Gilleleje kommuner. Navnet er noget misvisende – dels rummer kommunen kun den nordlige halvdel af Gribskov (ned til Kagerup), dels ligger Gribskov helt ude i hjørnet af kommunen.

Kommunen er på 28.000 ha og har 40.376 indbyggere.

Naturen indgår enkelte steder når den ny kommune skal beskrive sig selv:

"Gribskov Kommune vil være kendt som et sted i Danmark med en enestående natur og kulturarv..."

Gribskov Kommune er et sted med en enestående natur. Historisk betyder Gribskov skoven, hvori man

kunne gribe jord til dyrkning i kongens gård. Det ændrede det kulturhistoriske landskab, og har medvirket til at gøre Gribskov Kommune til et unikt område i Danmark."

Gribskov kommunes byvåben består af en dynamisk "hvid bølge" som deler skjoldet i 2 farver. Den blå for himmel og hav - den grønne for skov og mark.

- Jeg synes det er et meget flot byvåben som passer godt til Gribskov Kommune, siger borgmester Jannich Petersen. Vi ville gerne have et byvåben som illustrerer en dynamisk kommune, hvor der er "højt til loftet" og hvor naturen spiller en stor rolle.

Rådhuset ligger i Helsingør. Hjemmesiden er www.gribskov.dk.

Der er lavet en sang i anledning af reformen som man kan læse og høre på www.sangenomgribskov.dk

Favrskov Kommune

Favrskov Kommune er dannet af Hadsten, Hammel, Hinnerup, Hvorslev kommuner og sognene Granslev, Houlbjerg og Laurbjerg fra den tidligere Langå Kommune.

Navnet Favrskov går tilbage til 1200-tallet, hvor en stor hovedgård

tæt på Lyngå med navnet Favrskov første gang blev omtalt. Godset Favrskov ligger i dag der, hvor den gamle hovedgård lå (lidt vest for Hadsten).

"Far" betyder overfartssted over å. Navnet angiver derfor et overfartssted ved skoven, og det passer fint med den gamle hovedgårds placering. Der blev nedsat en navnekomite for at navngive den nye kommune, og om navnet Favrskov sagde komiteen blandt andet: "Et flot og historisk funderet navn. Det er pompøst og varmt og rummer en fortælling."

Favrskov kommune er 53.936 ha og har 44.275 indbyggere.

Favrskov kommunes byvåben beskrives således: "Favrskovs mange åløb, med Gudenåen og Lilleåen som de mest kendte, er inspirationen til dette kommunevåben for Favrskov. Det hvide, snoede forløb med sine sidegrene er således helt konkret åløbene gennem området.

Samtidig danner formen et træ eller en spire, der signalerer den natur, nærhed og vækst, som kendetegner Favrskov. Formsproget er stilrent og tidløst. Våbnets formsprog kommunikerer modernitet og dynamik, men med respekt for historien og geografien."

Rådhuset ligger i Hinnerup – og adressen er minsandten Skovvej 20. Hjemmesiden hedder www.favrskov.dk

sf

Udsigt til mange mejser og finker

Bøgen satte mange bog i efteråret, og det er godt for skovdyrkeren der vil lave selvfornyelse.

Men der er også mange af skovens fugle som nyder godt af de mange frø der ligger på skovbunden. Derfor ventor ornitologer at vi til foråret vil se markant flere musvitter, blåmejsler, sumpmejsler og spætmejsler i vores skove og haver.

Fugle som normalt trækker sydpå kan finde på at blive her i landet når der er så meget føde. Det gælder bl.a. ringduen.

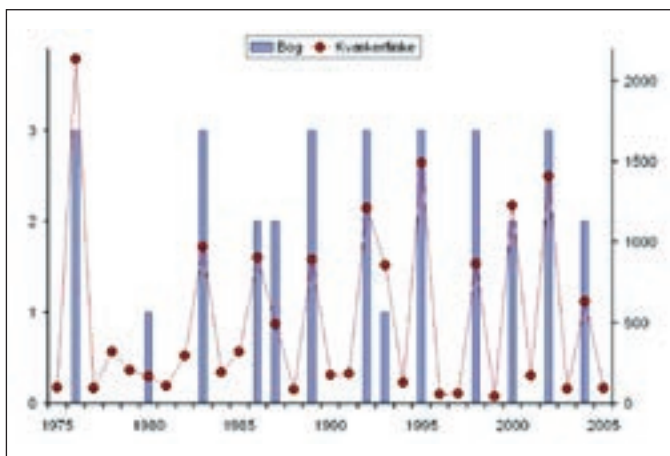
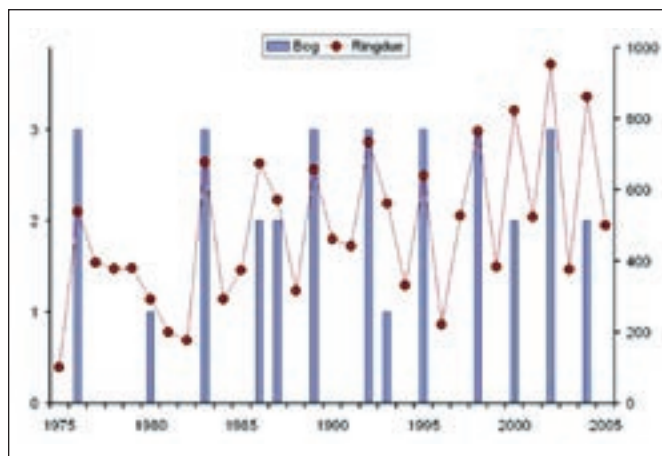
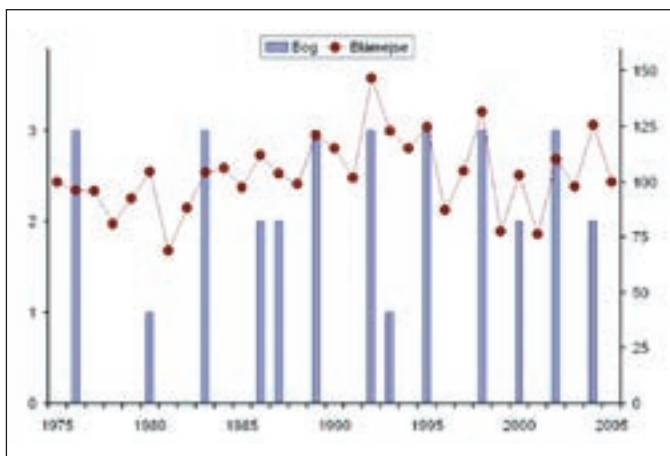
Andre fugle der normalt passerer landet på træk bliver her. Det gælder bl.a. kvækerfinker som undgår at trække videre mod sydvest til Frankrig eller Sydeuropa.

Til gengæld ser vi ikke svenske mejser i år. De svenske bøge har sat lige så mange bog som de danske, og

så bliver de svenske fugle hjemme.

I tredive år er der blevet ringmærket fugle ved sydvestspidsen af Sverige. I år har ringmærkerne kun fanget 1.000 blåmejsler og 80 musvitter på vej mod Danmark. I 2003 blev der til sammenligning fanget 16.000 blåmejsler og 1.500 musvitter ved Falsterbo, fordi det år var der mangel på føde i de svenske skove.

Kilde: www.dof.dk
11.12.06 og 14.12.06

Bestandene af mange fugle hænger nøje sammen med mængden af bog i skoven (de blå søjler). Øverst til venstre blåmejsler, til højre ringdue og nederst til venstre kvækerfinker. Kilde: DOF.

Svenskerne går over til træ

Sverige har sat et ambitiøst mål om at være uafhængige af olie i år 2020. Og de er godt i gang med at opfylde målet.

Anvendelsen af olie til opvarmning af boliger og lokaler faldt således med 32% fra 2004 til 2005. Og direktvirkende elvarme faldt med 9%. Tendensen er fortsat i år, og det er de høje olie- og elpriser som har sat gang i omlægningen.

Salget af træpiller er således i år steget med en kvart million ton til 1.750.000 ton (til sammenligning var det danske forbrug i 2004 733.000

ton). En hel del af træpillerne bliver fremskaffet ved import fra Estland, Letland, Finland og Rusland.

I det vestlige Sverige opvarmes 25% af villaerne nu med træpiller eller brænde. Kun 16% af husene bruger fortsat olie, og det er udelukkende huse bygget før 1990.

Afhængigheden af olie bliver også mindsket ved at installere varmepumper, alene i år sælges 100.000. De trækker varme fra luft, søvand, bjerge og jorden. Varmepumper kræver dog at der anvendes elektrisk energi for at kunne udvinde varmeenergi.

Kilde: Göteborgsposten 19.11.06

Også kongen...

Den svenske konge er nu også gået over til træfyring. På Drottningholms Slott midt i Stockholm er der nu installeret et træpillefyr på 900 kW. Dermed spares 245.000 liter olie plus en betydelig mængde el som også har været anvendt til opvarmning.

Årsagen til omlægningen er dels ønsket om en økonomisk gevinst, dels at få en mere miljøvenlig opvarmning.

Kilde: *Vi Skogsägare* 6/06, december 2006

Fag med prestige

Når unge vælger erhverv, så har det stor betydning hvilken prestige der er forbundet med jobbet. Synes kammeraterne at ens job er fedt, eller...

Ugebrevet A4 – der udgives af LO – har spurgt 2.155 danskere over 18 år: *Hvordan vil du vurdere prestige for de følgende stillinger i Danmark?* Der var 99 at vælge mellem, og man kunne give fra 0 point (ingen prestige) til 10 (meget høj prestige).

Nogle af stillingerne omfattede arbejde med træ eller jordbrug. De fik en hæderlig placering, omkring midten, men ikke imponerende:

42 Tømrer	4,84 point
44 Snedker	4,74 point
54 Gartner	4,45 point
61 Landmand	4,17 point
85 Landbrugsmedhjælper	3,05 point
(Gennemsnit af alle jobs er 4,7 point)	

Placeringerne viser at det godt kan blive svært at skaffe kvalificerede unge, især inden for landbruget.

Det der tæller ser ud til at være en lang uddannelse. De 10 højeste placeringer var disse:

1 Pilot	7,99 point
2 Advokat	7,80 point
3 Praktiserende læge	7,77 point
4 Hospitalslæge	7,71 point
5 Forsker i privat virksomhed	7,21 point
6 Universitetslektor	7,20 point
7 Jordemoder	7,16 point
8 Arkitekt	7,13 point
9 Tandlæge	7,08 point
10 Civilingeniør	7,07 point

Derimod kræves der ikke meget uddannelse for at bestride de 10 lavest placerede jobs:

90 Lagerarbejder	2,95 point
91 Taxachauffør	2,86 point
92 Vinduespudser	2,79 point
93 Ufaglært bygningsarbejder	2,67 point
94 Kassedame/kasseassistent	2,37 point
95 Parkeringsvagt	2,34 point
96 Rengøringsassistent	1,96 point
97 Reklameomdeler/bud	1,66 point
98 Dagpengemodtager	0,99 point
99 Kontanthjælpsmodtager	0,70 point

LO noterer med beklagelse at de erhvervsfaglige uddannelser ikke har nogen høj plads. Det er især de unge som ser ned på de klassiske håndværkere. De fag som undervises på en handelsskole eller en teknisk skole fik et snit på 4,4 point – svarende til en plads omkring 52 ud af 99 mulige.

De unge vil realisere sig gennem arbejdet, og deres valg af uddannelse er i høj grad båret af fortællinger. Det kan man se af de få faglige uddannelser som ligger højt:

20 Filmfotograf	6,09 point
22 Falckmand/redder	6,08 point
34 Kok	5,48 point
35 Grafiker/grafisk designer	5,48 point

Læs hele artiklen på www.ugebreveta4.dk > Arkiv > Ugebrevet A4 23. oktober 2006 nr. 36 (side 10-14).

Vandværk planter skov

Viborg Vand A/S er i gang med en skovrejsning omkring Viborg. Formålet er at sikre kvaliteten af byens drikkevand, idet der anvendes meget lidt eller ingen gødning og pesticider i skov.

I 2003 fik vandværket mulighed for at købe 42 ha landbrugsjord der lå midt i udvindingsområdet. Siden da har flere andre lodsejere i området solgt jord, og i dag er 70 ha plantet til med skov. Arealerne skal fremover drives uden brug af pesticider.

Viborg Vand A/S håber med tiden at kunne eje alle de 350 ha der ligger inden for vandindvindingsområdet, men det er ikke altid muligt at købe jorden. For nylig har Viborg Vand indgået en aftale om skovrejsning med en lodsejer, hvis jord ligger inden for indvindingsområdet og op ad det område, hvor Viborg Vand lige har plantet skov.

Aftalen omfatter 9 ha som blev tilplantet i december, primært med eg, bøg, lind, spidsløn og ask. Desuden er der plantet et skovbryn med flere arter af buske og en smule nåletræer, og der er åbne arealer til gavn for naturen. Skoven er tilplantet med statstilskud og bliver derfor

fredskov. Arbejdet er lavet af Hede-Danmark.

Skoven er væsentligt anderledes end de nåleskove der ellers præger egnen. Den er velegnet for vandværket, fordi nedsivningen er større under løvtræer end under nåletræer som tilbageholder en del vand i kronerne i vinterhalvåret hvor løvtræerne har tabt bladene. Samtidig har løvskoven et rigere dyreliv.

Skoven er tæt på Viborg, og selvom den primært plantes for at sikre rent drikkevand, så vil Viborg Vand også gerne udforme den så den giver bedre muligheder for friluftslivet i byen.

Kommunen har valgt at dække udgifterne til de nye skove over vandtaksterne. Hvis alle 350 hektar i indvindingsområdet opkøbes og tilplantes, vil det for et parcelhus betyde en stigning på i snit 0,35 kr/m³ eller 104 kr/år over de næste 30 år.

Kommunen har ikke oplevet negative reaktioner fra borgerne. Kommunen har også gjort meget ud af at informere om projektet. Der er skrevet artikler i kundebladet og arrangeret cykelture ud til områderne.

Viborg Vand kunne også sikre grundvandet ved at indgå aftaler med landmændene om at lade markerne ligge brak. Problemet er blot, at brakaftaler kun kan laves for 20 år ad gangen. Når vandværket selv ejer jorden, har de i hånden i hanke med den for altid.

Viborg Vand er et datterselskab under Energi Viborg A/S. I 2005 leverede vandværket 2,4 mio. m³ vand.

Kilder: Pressemeldelse fra HedeDanmark 12.12.06, www.energiviborg.dk

Grøfteoprensning

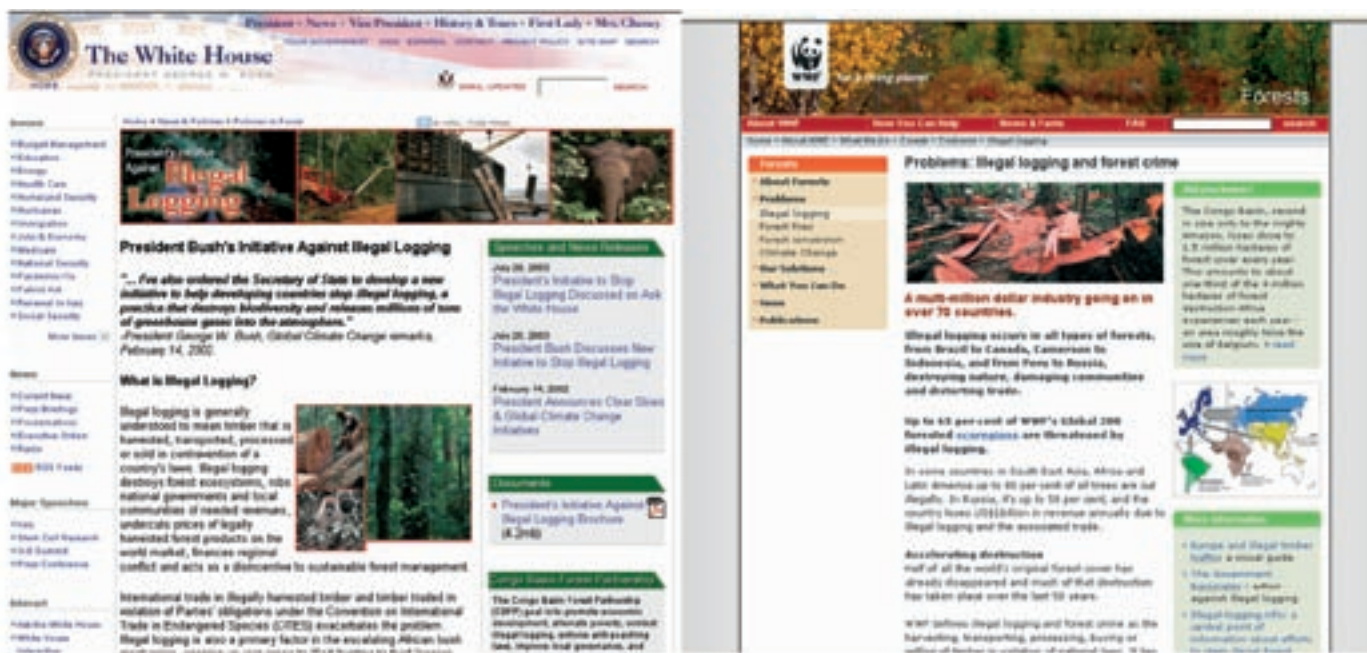

Skoventreprenør

v/ Peter Nolsøe Petersen
4683 Rønnede . Mobil 2122 1709
e-mail: nolsoe@petersen.mail.dk

- Specialmaskine med kipbar undervogn og profilskovl.
- Oprensning af grøfter samt etablering af nye grøfter.
- Nedlægning af rør i overkørsler samt dræn.
- Grødeskæring med mejekurv kommer på Sjælland, Lolland og Falster.

23 års erfaring – høj kvalitet

Ulovlig hugst får opmærksomhed fra mange sider – lige fra den amerikanske præsident til Verdensnaturfonden (se www.whitehouse.gov og www.panda.org).

Ulovlig hugst et stort problem

Begrebet “ulovlig hugst” (*illegal logging*) optræder ofte i international skovpolitik. Det betyder ganske enkelt at man hugger træer som man ikke har tilladelse til.

Det sker overalt i verden, og i det vestlige og nordlige Europa er det ubetydeligt. Men det er af stor betydning i mange u-lande og i nogle af de tidligere kommunistiske lande, især Rusland. Det siger Kit Prins som er chef for Timber Section i FN's Økonomiske Kommission for Europa.

Verdensbanken har skønnet tabet fra ulovlig hugst til en værdi på 15 milliarder dollars om året – omkring 100 milliarder kr.

Ulovlig hugst rammer også skovbruget i Vesteuropa, fordi prisen på lovligt træ sættes under pres. Træ fra ulovlig hugst bliver ifølge sagens natur ikke belastet med skatter eller betaling til skovejeren.

Andre skadevirkninger er ødelæggelse af økosystemer – fordi tyvene ikke tænker i bæredygtig skovdrift. Staten og lokale myndigheder mister indtægter. I en del lande bruges indtjeningen til at finansiere regionale konflikter. Endelig vil ulovlig hugst fjerne interessen for bæredygtig, langsigtet skovdrift.

I u-lande indgår ulovlig hugst i en stor del af skovrydningen. Den

kan skyldes fattigdom, hvor fattige mennesker hugger træ for at få jord at dyrke eller for at skaffe træ til madlavning og opvarmning. Men ulovlig hugst kan også dække over kriminalitet i stor skala. Det foregår i områder hvor håndhævelsen af lovgivning er meget svag, og hvor skovfogeder og politifolk måske får meget lav løn.

Der kan tjenes mange penge på alle former for bedrageri, som udøves enten ved magt eller ved bestikkelse. Og der er stadig mange som er parate til at købe ulovligt hugget træ i store mængder.

Bekæmpelsen af ulovlig hugst går meget langsomt. Det vigtigste fremskridt er faktisk at man er blevet

opmærksom på problemet, og at de lande hvor det foregår anerkender at det findes. Indtil for nylig afviste de fleste regeringer at der foregik ulovlig hugst, men de har nu erkendt at det er til skade for økonomisk fremskridt og et velfungerende samfund.

Certificering bruges i de importerende lande som et modtræk til ulovlig hugst. Offentlige indkøbere og private borgere især i Vesteuropa søger derfor at opstille systemer der kan give sikkerhed for at de ikke medvirker til kriminalitet.

Kilde: “What UNECE does for you”, nr. 2 29. sept. 2006 og www.whitehouse.gov

L. K. Skovservice

v/ skoventreprenør Lars Kildsgaard

Totalentreprise:
Skovbrug og juletræer

Speciale:
Grenknusning/rodfræsning

Tlf. 86 84 81 33 • Fax 86 84 81 77 • Biltlf. 40 18 44 81 • E-mail: lkskovservice@mail.tele.dk • Engetvedvej 3 • 8653 Them

Højere skat på eksport

Rusland har fra nytår hævet tolden på eksport af rundtræ fra 6,5% til 10%. For skåret tømmer vil man derimod sænke eksporttolden og fjerne den helt i 2010.

Formålet med ændringerne i toldsatserne er at bremse eksporten, så råtræet forædles i Rusland. Det rammer især Finland som i mange år har importeret billigt rundtræ især til papirfabrikkerne.

Den finske industri vil prøve at finde råtræ i andre lande. Men det er svært, for der kan ikke hentes ret meget i de baltiske lande.

Industrien kan også øge hugsten i Finland ved at give højere priser til skovejere. Eller de kan opføre papirfabrikker i Rusland.

Hvad der sker på længere sigt er uklart. Den finske Skovforening skriver på sin hjemmeside at Rusland

forventes snart at blive optaget i Verdenshandelsorganisationen, WTO. Det vil formentlig føre til at eksporttolden reduceres og måske bortfalder efter en overgangsperiode.

På den anden side siger det russiske erhvervsministerium at eksporttolden på råtræ inden 2010 vil nå op på 24 euro/m³, svarende til 20% af markedsprisen.

Den russiske eksport af råtræ af nål er steget fra 10 mio. m³ i 1994 til 34,7 mio. m³ i 2005. Eksporten af råtræ af løv er steget fra 4 mio. m³ i 1996 til 13 mio. m³ i 2005.

Eksporten er steget i takt med stigende investeringer fra udlandet i den russiske skovsektor. I 2007 ventes der at blive investeret 4 mia. dollars fra Europa, Japan, Kina og USA.

Kilder: *www.forest.fi* 22.11.06, ITTO TTIM Report 11:22 og 11:23, Vedomosti 27.11.06 citeret i e-skogen 8.12.06

Ny skovlov i Rusland

Ruslands parlament har vedtaget en ny skovlov med stort flertal, og den trådte i kraft 1. januar 2007.

Efter den ny skovlov vil alle skove forblive under statseje. Der kan tegnes leasing kontrakter på skovning for perioder fra 10 til 49 år – tidligere har kontrakterne været på op til 99 år.

Kontrakterne kan forlænges hvis firmaerne driver skoven bæredygtigt. Kontrakter om skovning udbydes på auktion, og både russiske og udenlandske firmaer kan byde.

Kilde: ITTO TTIM Report 11:22

Optimisme blandt svenske skovejere

De svenske skovejere har meget stor tro på fremtiden. Det viser en undersøgelse som bygger på interviews med 645 skovejere og gennemføres hvert år.

- 73% tror at tømmer vil stige i pris i løbet af det næste år, og 58% tror at cellulosetræet vil stige. De tilsvarende tal for priserne på tre års sigt er næsten de samme – 73%, hhv. 60%. De sydsvenske skovejere er de mest positive, selvom de lige er blevet ramt af stormfald. Optimismen er usædvanlig fordi skovejere traditionelt er pessimister, og det er de højeste tal i de sidste ti år.

- 51% af skovejere mener at energi vil blive den vigtigste anvendelse for skoven i fremtiden – efter produktion af gavntræ. Kun 21% tror på friluftsliv og turisme.

- 72% af skovejere tror at priserne på skovejendomme vil stige de næste tre år – selvom prisen er rekordhøj. I perioden 1998-2004 lå dette tal nede omkring 45%.

- 50% mener at lønsomheden i skovbruget er god. 59% mener at det er lønsomt at købe skov i dag – i perioden 1997-2004 lå dette tal nede omkring 40%.

Kilde: *www.konsult.lrf.se/skogsbarometern*

INTERFORST

FAE

Danmarks største sortiment

sten- og grenknusere
samt stubfræsere

- Sten- og grenknusere af højeste kvalitet fra 50-600 hk.
- Området klar til nyplantning efter kun en overkørsel.
- Stubfræsning fra 120-280 hk.
- Stenknusere ideelle til vedligeholdelse af mark- og skovveje.

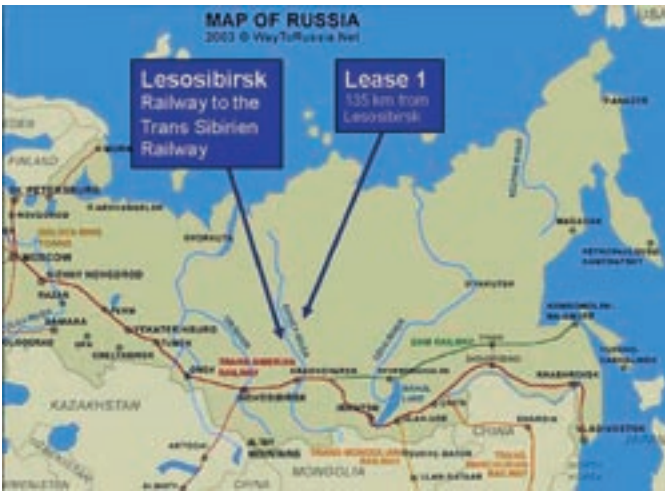
**Klik ind på www.interforst.dk
og se vores store udvalg!**
Her har vi også et stort brugtmarked
med forskellige FAE modeller!

INTERFORST

Blåkildevej 8, Stubberup, 5610 Assens
Tlf. 64 79 10 75 Fax 64 79 11 75
Mobil 40 56 77 46 info@interforst.dk

VI KAN KUN SÆLGE HVAD VI SELV TROR PÅ

Tvindns forpagtning ligger midt i Sibirien.

Skoven består bl.a. af sibirisk fyr.

Tvind driver skov i Sibirien

Tvindns Lærergruppe har i al stilhed forpagtet et stort skovareal i Sibirien for en periode på 49 år. Det er den største ejendom som er kontrolleret af Tvind.

Skoven ligger omtrent midt i Sibirien, 470 km nord for Krasnojarsk. Den er på 101.300 ha, hvoraf 7.600 ha er fredet, mens de resterende 93.700 ha udnyttes kommercielt.

Skovinstitutet i Krasnojarsk har beregnet at der kan skoves op til 210 m³/ha, fordelt på en række træarter: *Pinus sylvestris* / *sibirica* 28%, *Betula pendula* / *alba* 28%, *Populus tremula* 17%, *Abies sibirica* 8%, *Larix sibirica* 7%, *Picea abies* (*obovata*) 6% og ceder 6%.

Skoven og et tilhørende savværk drives af et selskab kaldet Taiga Timber Industries (TTI), mens salget sker gennem Taiga Timber Trading. Bag firmaerne står ifølge Ekstra Bladet Flemming Gustavsen og Kim Bonde Andersen, som begge har været medlem af Lærergruppen i over 30 år. Flemming Gustavsen er efterlyst af ungarsk politi efter formodet skattesnyd med brugt tøj.

Certificering

TTI har som det første skridt etableret en skovadministration der skal følge reglerne for FSC certificering og den russiske skovlovgivning.

I løbet af 2006 og 2007 opføres et savværk med en kapacitet på 130.000 m³ skåret træ om året i to skift. Savværket indrettes med skandinavisk teknik. Der bliver også opført tørreanlæg og en træpillefabrik til at forarbejde affald fra savværket og skoven.

Det er hensigten at opnå CoC certificering, så firmaet kan sælge FSC certificerede træprodukter. Træet vil blive eksporteret via såvel Europa som Kina (hvor Tvind i øvrigt har en møbelfabrik).

Det er besværligt at få træet ud fra området. De første 20 km går ad en grusvej som savværket selv skal lave og de næste 150 km er på grusveje. Så skal træet krydse en flod, enten på en pram eller med lastbil over isen om vinteren.

På den anden side af floden ligger Lesosibirsk hvor træet læsses på jernbanevogne. Det køres til Krasnojarsk som ligger på den transsibiriske jernbane, og herfra kan det fragtes videre ud i verden.

Konceptet

Tvind har høje ambitioner med projektet. På hjemmesiden beskrives konceptet således:

“Gennem at omdanne naturligt dyrket træ under bæredygtig drift til produkter som kan anvendes i den igangværende humaniseringsproces på vores planet, stræber Taiga Timber Industries, Krasnojarsk, efter at berige sig selv gennem profitten fra produktionen, forbedre livet for alle der er involveret i produktionen, herunder jærv og bær, samt på samme tid blive en seriøs partner i den globale indsats for at forøge træproduktets kvalitet og kvantitet”. (Jærv er et stort medlem af mårfamilien, red.).

Forpagtningssaftalen omfatter en række krav. Ved hugst skal under-skoven bevares, fugles redepladser skal beskyttes, og selskabet skal udnytte alt tømmertræ og alle affaldsprodukter.

Hvert år kan der afdrives omkring 1000 ha, som skal fordeles på omkring 200 flader aht. foryngelsen der skal ske naturligt. Endelig skal der gøres en række tiltag for at beskytte området mod skovbrande.

Kilder: Ekstra Bladet 19.11.06, www.tti.ru

Granstammer.

Fuldømmer.

Savværket

Varmt efterår 2006 i Danmark

Efteråret 2006 – dvs. september-november – blev det varmeste der er målt. Temperaturen blev i middel 12,2 gr. mod en normal på 8,8 gr. Den tidligere rekord var på 11,0 gr. fra 1949.

Landsdækkende danske målinger går kun tilbage til 1874. Men i København har man en måleserie helt fra 1768, og den giver det samme resultat.

Efteråret 2006 var i København i snit 12,6 gr., og det er det varmeste siden 1768. Andenpladsen indtages af 1938 med 11,4 gr. Det koldeste er 1840 med 6,1 gr.

I det meste af Nordeuropa var temperaturerne mere end 3° over normalen i efteråret 2006. Det førte til efterårsrekorder i Storbritannien, Holland, Schweiz, Tyskland, Belgien og altså også Danmark. Regionale rekorder blev sat i Sydsverige og Sydnorge.

Holland har målinger længere tilbage end Danmark. Her har man haft det varmeste efterår i tre århundreder. Varmen har ført til at anemoner, violer, syrener, valmue, ranunkler og forsytia blomstrede i december.

Efteråret 2006 unikt i 10.000 år

To hollandske meteorologer har beregnet at varmen i efteråret 2006 er helt speciel. Hvis klimaet er stabilt vil et efterår som i 2006 i gennemsnit kun forekomme én gang for hvert 10.000 år eller sjældnere.

Resultatet er entydigt for store dele af Nordvesteuropa – se kortet – og antyder, at klimaet ikke er stabilt, men snarere under forandring.

Beregningerne er foretaget ved at se på de normale udsving i temperatur fra det ene efterår til det andet. Disse tal er sammenlignet med hvor meget efteråret 2006 afveg fra normalen.

Det meste af efterårets varme kan forklares med at der næsten konstant har været vinde fra syd og sydvest. De har trukket luft op fra subtropene til Nordeuropa. Og når luften kommer fra havet bliver det varmere end det ville have været, hvis luften var kommet over land.

For landene langs Nordsø-kysten har det varme havvand fra den meget varme sommer været stærkt medvirkende til det varme efterår.

Alligevel har forskerne meget svært ved at forklare det ekstreme efterår uden at ty til idéen om global opvarmning. Det skal dog understre-

Den blå farve angiver det område, hvor et efterår som 2006 forekommer med mindst 10.000 års mellemrum. Grafik KNMI.

ges, at et enkelt fænomen – som ét ekstremt varmt efterår – ikke alene kan bevise den globale opvarmning.

Men at kloden langsomt bliver varmere har efterhånden så meget støtte i data, at de fleste klimaeksperter erklærer den på sikker videnskabelig grund.

Prognoserne for fremtidens efterårsvejr peger på, at temperaturer som i 2006 bliver normen inden for de næste 100 år hvis udslippet af drivhusgasser til atmosfæren fortsat stiger. Til gengæld vil de temperaturer, vi regner for normale nu, forekomme yderst sjældent, og temperaturer endnu højere end i år kan sagtens forekomme om 50 eller 100 år.

Kilder: www.dmi.dk
1.12.06 og 8.12.06

Efteråret 2006 i Danmark. Tallene i parentes er normalværdierne for 1961-1990.

	September	Oktober	November	Efterår
Temperatur °C	16,2 (12,7)	12,2 (9,1)	8,1 (4,7)	12,2 (8,8)
Nedbør mm	34 (73)	122 (76)	80 (79)	235 (228)
Soltimer	190 (128)	82 (87)	58 (57)	330 (272)

www.SKOVPLANTER.dk

- Stor egen produktion af kvalitetsplanter til:
- Skov og skovrejsning
- Landskab og læhegn
- Juletræer og pyntegrønt
- Grenknusning, rod- og stubfræsning
- Reolpløjning
- Maskinplantning i skov og på mark

AARESTRUP PLANTESKOLE

v/Kurt Christensen - Aarestrupvej 162 - 7470 Karup
tlf. 8666 1790 - fax 8666 1633 - mail@skovplanter.dk

November 2006

November har givet en nedbør svarende til normalen, mest i Vestjylland.

Temperaturen blev i middel 8,1 gr. Det er rekord for november – 3,4 gr. over normalen. Det var mildt gennem hele måneden, og især i uge 46 og 47. Der er målt frost på stort set alle stationer i uge 44, i det indre af landet ned til 5-7 minusgrader.

December har givet store mængder nedbør i Jylland, og især i Vestjylland. Normalen på landsplan for december er 66 mm.

Middeltemperaturen for december er 7,0 gr. Det er rekord for december – 5,4 gr. over normalen. Det var meget mildt gennem hele måneden. I uge 50-52 har der været spredt nattefrost ned til 1-3 minusgrader. Det har været meget blæsende, i uge 49 og 50 var det hård vind i næsten halvdelen af tiden.

Nedbør, mm	November		1/12-31/12
	Målt	Normal	Målt
Amt			
Nordjyllands	85	75	104
Viborg	97	85	147
Århus	60	69	107
Vejle	77	91	122
Ringkøbing	127	98	190
Ribe	116	102	168
Sønderjyllands	77	91	124
Fyns	57	69	74
Vestsjællands	65	58	75
Nordøstsjælland	69	61	73
Storstrøms	55	62	52
Bornholms	81	76	58
Lands gennemsnit	82	79	117
			27/11 - 1/1
Temperatur, gr.	Målt	Normal	Målt
Middel	8,1	4,7	7,2
Absolut minimum	-2,6		0,2
Absolut maximum	14,1		12,5
Antal soltimer	58	54	41
Antal frostdøgn	2,7	7,3	1,6
Antal graddage	269	376	345
Vindstyrke hyppighed, % større end el. lig:	Målt	Normal	Målt
Styrke 6 (hård vind)	12	14	26
Styrke 8 (hård kuling)	0	2	2
Styrke 10 (storm)	0	0	0
Hyppigste vindretninger	S,SV	V,S	SV,V

2006 blev et varmt år

Året 2006 har slået mange rekorder på vejrområdet:

Juli 2006 blev den varmeste juli der er målt. Temperaturen blev i snit 19,8 gr. - 0,3 gr. over den tidligere rekord fra 1994. Normalen for perioden 1961-90 er 15,6 gr.

September 2006 tangerede den bestående varmere rekord på 16,2 gr. fra 1999. Normalen er 12,7 gr. Den laveste temperatur blev målt til 4,3 gr., og det er det højeste tal for den laveste september-temperatur der er målt.

Oktober 2006 gav i snit 12,2 gr. Det er 0,2 gr. varmere end den tidligere rekord fra 2001 og 3,1 gr. over normalen.

November 2006 blev også rekordvarm med en middel på 8,1 gr. Den tidligere rekord var 7,7 gr. og stammer fra 1938. Normalen er på 4,7 gr.

Efteråret 2006 som helhed blev det varmeste der er målt. Temperaturen blev i snit 12,2 gr. mod den tidligere rekord på 11,0 gr. fra 1949. Normalen er 8,8 gr.

December 2006 slår også rekord med en middel på 7,0 gr. Den tidligere rekord fra 1934 var på 5,1 gr. Normalen er 1,6 gr.

Året 2006

Året 2006 som helhed giver også rekord med en middel på 9,4 gr. Den tidligere rekord på 9,3 gr. er fra 1990, og normalen er 7,7 gr.

Ud af de sidste 19 år har 17 været varmere end normalt. Siden 1870 er

årets middeltemperatur i Danmark steget med knapt 1,5 gr.

Årsnedbøren for landet som helhed endte i 2006 på 818 mm, og det er 106 mm over normalen. Årsnedbøren i Danmark er steget knapt 100 mm siden 1870.

Solen har i 2006 skinnet i 1.703 timer, hvilket er 208 timer over normalen. Solskinstimerne har siden 1980 udvist en markant stigende tendens i Danmark.

Og så en enkelt rekord fra skovens verden: 7. maj blev der målt 4.381 birkepollen i én pollentælling i København. Det hidtil største antal var på 3.899 fra 1993.

På www.dmi.dk > Nyheder 29.12.06 kan man læse en beskrivelse af vejret i løbet af 2006.

De globale temperaturer

På globalt plan er 2006 det sjette varmeste år siden globale målinger startede i ca. 1850. Middeltemperaturen ender ca. 0,42 gr. over gennemsnittet for perioden 1961-90.

Siden starten af det 20. århundrede er den globale temperatur steget med ca. 0,7 gr. Stigningen har været meget markant siden 1976, hele 0,18°C pr. tiår.

Der har med 2006 været 28 år i træk med temperaturer over gennemsnittet for perioden 1961-90.

De 12 varmeste år der er målt siden 1850 ligger alle inden for de seneste 13 år.

Kilde: www.dmi.dk 29.12.06

GRØFTER!

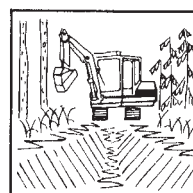
40 41 62 44

Den direkte forbindelse til perfekt grøftearbejde.

Lille effektiv maskine. – Skovl med anlæg til almindelige grøfter. – Rabatskovl til dybe grøfter samt grøfter i blødt terræn. – Desuden skovle på 300, 360, 500 og 1600 mm. – Til dræn, vand og planering!

ENTREPRENØR

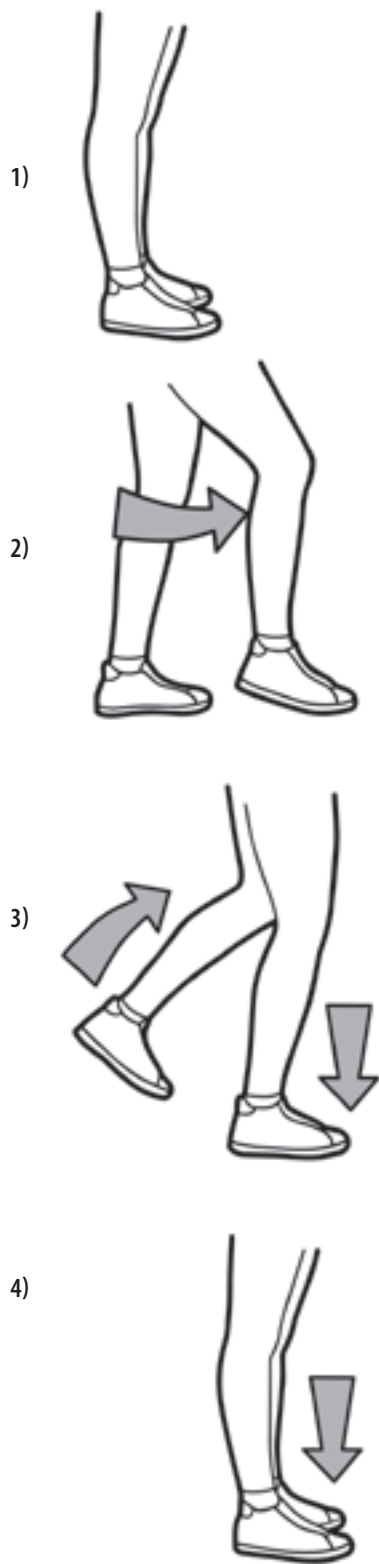
JOHAN PEDERSEN

- Gravning af nye grøfter
- Gravning til vandrer
- Nedlægning af rør i overkørsler
- Rensning af grøfter
- Gravning til dræn
- Planering af mindre veje samt spor

HØJ KVALITET
FAST METERPRIS

ANBÆKVEJ 10 · 8450 HAMMEL
Tlf. 86 96 29 10 · BIL TLF. 40 41 62 44
www.johan-pedersen.dk

SELV DE ENKLESTE TING ER SVÆRE EFTER EN BLODPROP I HJERNEN

1.000.000 danskere lider af for højt blodtryk, der i værste fald kan ende med en blodprop i hjernen. Er du en af dem?

For højt blodtryk kan sjældent mærkes. Så du bør mindst én gang om året få det målt. Gør det selv med en blodtryksmåler eller få din læge til det. Sværere er det ikke.

FÅ MÅLT DIT BLODTRYK NU.

blodpropihjernen.dk

KAMPAGNEN ER 100% SPONSORERET

RAFFINADERIET.DK

Maskinel magasinpost

Id-nummer
42389

Afsender
PortoService ApS
Hjulmagervej 13
9490 Pandrup

Adresseændringer:
Kontakt Dansk Skovforening
ln@skovforeningen.dk – tlf.: 33 24 42 66

